

บทที่ 3

กรณีศึกษา

บทนำ

การใช้กรณีศึกษาในการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ศึกษา มีความเข้าใจสภาพที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง และนำเอาความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้เป็นการเพิ่มพูนทักษะการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบาย โดยสมมุติว่าถ้าผู้ศึกษาอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น จะกำหนดนโยบายหรือตัดสินใจอย่างไรจึงจะเกิดประสิทธิผลสูงสุด (William F. Glueck and George E. Stevens, 1983, 3-6) ซึ่งแม้การศึกษาในชั้นเรียนมักนำกรณีศึกษาที่จำลองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาใช้ แต่ก็อาจดูไม่สมจริงสมจังเท่าใดนัก

ผู้เขียนได้นำกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริงในช่วงสิบปีที่ผ่านมา มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากมีความเชื่อว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นบทเรียนอันล้ำค่าที่นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการตัดสินใจ หรือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ ควรนำมาศึกษาวิเคราะห์และหาแนวทางที่เหมาะสมมาใช้ป้องกันอุบัติเหตุและดำเนินการเพื่อลดความสูญเสียของชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้เขียนได้เลือกวิธีการเขียนกรณีศึกษาแบบ "Critical incident" ของ Champion and James (1985, 1-7) แต่ได้นำปรับปรุงให้แต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วยสภาพของเหตุการณ์ (incidents) การวิจารณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องและการสังเกตการณ์ของผู้เขียน (Critiques and observations) และตั้งประเด็นเพื่อพิจารณาวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 4 โดยกรณีศึกษาแต่ละเรื่องมีความยาวแตกต่างกันตามความสำคัญของเหตุการณ์ และบางกรณีก็ได้นำมาเปรียบเทียบกัน เช่นกรณีไฟไหม้ที่โรงแรมแกรซ โรงแรมเพิร์ล

และทางสรณลินค้าบีกเบลล์ นอกจากนั้นกรณีศึกษาที่นำเสนอมีความแตกต่างกันทั้ง ความร้ายแรง จำนวนผู้ตายและบาดเจ็บและความสูญเสียอย่างอื่น ตลอดจนอุบัติเหตุต่าง ๆ ทั้งระเบิด ไฟไหม้ ตึกถล่ม เครื่องบินตก และรถไฟชนสถานี เพื่อให้เกิดความหลากหลายอื่นสามารถนำมาใช้ในการพิสูจน์สมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้

กรณีศึกษา 1 : ระเบิดที่คลังแสง กรมสรรพาวุธทหารบก

เหตุการณ์ ระเบิดครั้งประวัติศาสตร์ครั้งนี้เกิดขึ้นเมื่อเวลา 10.25 น. วันอาทิตย์ที่ 16 พฤศจิกายน 2523 ที่โรงงานผลิตจรวดต่อสู้อากาศยาน ภายในกรมสรรพาวุธทหารบก ถนนทหาร แขวงบางซื่อ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (ดูแผนภาพที่ 3-1) จากการสอบสวนของตำรวจทราบว่าก่อนการระเบิด ร.อ. ขจิต กระทบมทอง หัวหน้านายทหารผู้ควบคุมการผลิตจรวดต่อสู้อากาศยานพร้อมกับคนงานอีก 12 คน กำลังช่วยกันประกอบจรวด ขนาด 73 ม.ม. ซึ่งประกอบด้วยกระบอกยิงเป็นอลูมิเนียมสีเหลือง มีด้ามถือเหมือนด้ามปืน กระสุนจรวดแยกออกจากกระบอกยิง เวลาใช้งานต้องนำจรวดใส่เข้าด้านท้าย ยิงด้วยระบบแมกนีโตหรือใช้ไฟฟ้า ซึ่งเป็นผลงานวิจัยและพัฒนาของนายทหารแห่งกองทัพไทย และอยู่ระหว่างเร่งผลิตให้กองทัพบกไว้ป้องกันประเทศตามนโยบายกองทัพขึ้นบนขาตนเอง จึงต้องมีการทำงานนอกเวลา

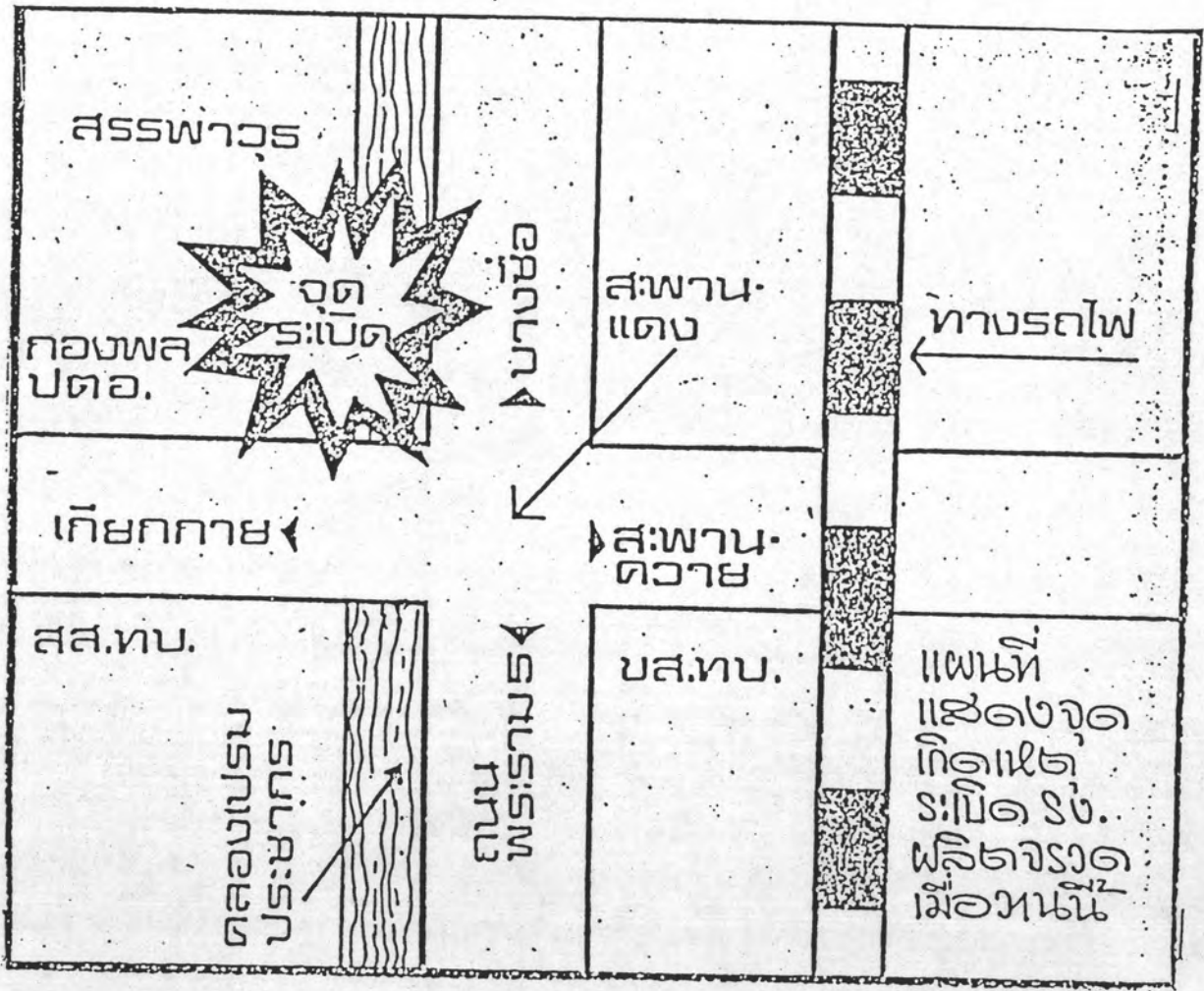
ได้มีเสียงระเบิดติดต่อกันหลายครั้ง มีแสงเพลิงขึ้นจากบริเวณอาคาร และมีกลุ่มควันสีดำพวยพุ่งสู่ท้องฟ้าเป็นรูปคล้ายดอกเห็ด กองบังคับการตำรวจดับเพลิงต้องระดมรถดับเพลิงถึง 50 คัน เพื่อดับเพลิงซึ่งต้องใช้เวลา 2 ชั่วโมงเศษจึงสามารถเข้าควบคุมเพลิงได้ บริเวณที่เสียหายอย่างหนักได้แก่โรงงานผลิตจรวด โรงงานผลิตปืน เอช.เค. 33 โรงงานผลิตกระสุนปืนเล็ก เรือนแถวไม้ที่พักข้าราชการและครอบครัว และบ้านพักเดี่ยวของนายทหารเกือบสิบหลัง ซึ่งผังราบเรียบเป็นหน้ากลอง แพลตฟอร์ตชั้น 2 หลังซึ่งเพิ่งสร้างเสร็จใหม่ ๆ เหลือแค่โครงสร้างตัวอาคาร ส่วนหลังคาแตกละเอียดหมด แรงระเบิดมีผลกระทบในอาณาบริเวณกว้างหลายตารางกิโลเมตร มีโรงงาน วัด สถานที่ราชการ และบ้านเรือนประชาชนหลายสิบหลังได้รับความเสียหายครอบคลุมถึงท้องที่ 5 สถานี ตำรวจ (ไทยรัฐ, 17 พฤศจิกายน 2523, 1, 3 ; เดลินิวส์, 17 พฤศจิกายน 2523, 1, 16 ; 19 พฤศจิกายน 2523, 1, 16)

แผนภาพ 3 - 1

แสดงสถานที่เกิดเหตุระเบิด

๓ โรงงานผลิตจรวดต่อสู้อากาศยาน กรมสรรพาวุธทหารบก

ถนนพหลโยธิน แขวงบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ขณะเกิดเหตุ มีความสับสนวุ่นวายมาก เพราะมีทั้งเสียงระเบิดต่อเนื่อง เป็นช่วงโหมง ไฟไหม้ เสียงร้องครวญครางของผู้บาดเจ็บ และเสียงคร่ำครวญ ของญาติพี่น้อง ซึ่งเข้าไปค้นหาผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บตามซากปรักหักพังของตัว โรงงานและอาคารอื่น ก็มีประชาชนเข้าไปมุงดูเหตุการณ์จำนวนมากนั้นหมิ่น ๆ คน แม้แต่เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่เข้าไปช่วยเหลือก็ยังสับสนหรือโดยไม่ทราบว่าอาจ เกิดระเบิดซ้ำสองขึ้นได้ เพราะยังมีระเบิดและจรวดหลงเหลืออยู่ ซึ่งต่อมาในตอนบ่ายเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจจึงได้เพิ่มกำลังเข้าคุมพื้นที่รอบนอกกรมสรรพาวุธ เนื่องจากยังมีไฟครุกรุ่นอยู่กับได้ปักธงแดงในจุดอันตราย และกั้นรั้วลวดหนาม บริเวณหวงห้าม ศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลตำรวจ รับแจ้งเหตุเมื่อเวลา 10.34 น. ได้ระดมรถพยาบาลกว่า 40 คัน ถึงที่เกิดเหตุเมื่อเวลา 10.47 น. ลำเลียงผู้ บาดเจ็บแยกย้ายส่งไปรับการรักษาพยาบาลตามโรงพยาบาลต่าง ๆ อาทิ วชิระ- พยาบาล พระมงกุฎเกล้าฯ รามาธิบดี ตำรวจ ศิริราช ราชวิถี ฯลฯ ร่วมกับเจ้า หน้าที่ตำรวจ ทหารและมูลนิธิ ก็ได้แจ้งข่าวการระเบิดให้ทุกโรงพยาบาลในเขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้ทราบเพื่อเตรียมแผนรับผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ กลุ่มชน ซึ่งจากแบบรายงานผลการปฏิบัติการกิจของศูนย์ส่งกลับ (ศสภ, 4-1) มีผู้บาดเจ็บ 410 คน เสียชีวิต 44 คน (เสียชีวิต ณ ที่เกิดเหตุ 37 คน และ ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาลอีก 7 คน)

ผู้บาดเจ็บดังกล่าวได้ถูกลำเลียงส่งตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังนี้

- โรงพยาบาลวชิรพยาบาล ผู้บาดเจ็บ 134 คน (ตาย 4 คน)
- โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ ผู้บาดเจ็บ 96 คน (ตาย 3 คน)
- โรงพยาบาลรามาธิบดี ผู้บาดเจ็บ 96 คน
- โรงพยาบาลตำรวจ ผู้บาดเจ็บ 9 คน
- โรงพยาบาลราชวิถี ผู้บาดเจ็บ 5 คน
- โรงพยาบาลกลาง ผู้บาดเจ็บ 1 คน
- โรงพยาบาลเอกชนที่อยู่ใกล้เคียงอีกจำนวนหนึ่ง

แบบรายงานการปฏิบัติการกู้คืนยี่สิบกลับ กรมตำรวจ

แบบ ศสภ. 4 - 1

วันที่ 16 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2523

เหตุการณ์ คลังแสง กรมสรรพาวุธทหารบก

สถานที่เกิดเหตุ โรงงานผลิตจรวดต่อสู้รถถัง กรมสรรพาวุธทหารบก ถนนทหาร แขวงบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

เวลา น. ที่

เกิดเหตุ	10.25 น.	แหล่งข่าว
รับแจ้งเหตุ	10.34 น.	วิทยุสื่อสาร (/) โทรทัศน์ ( ) แจ้งด้วยวาจา ( )
ชุดศูนย์สั่งกลับออกปฏิบัติ	10.42 น.	รถพยาบาลจาก ฮ. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) ส.คน.ต่าง ๆ จำนวน 40 คน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
ชุดศูนย์สั่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	10.47 น.	หมายเหตุ
ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
รับคนไข้จากที่เกิดเหตุ	10.52 น.	หมายเหตุ
ส่งคนไข้ถึงโรงพยาบาล	10.58 น.	1. รพ.วิชัย 2. รพ.รามมา 3. รพ.พระมงกุฎเกล้าฯ 4. รพ.ตำรวจ 5. รพ.ราชวิถี 6. รพ.ศิริราช 7. รพ.เอกชน 4 แห่ง 8. รพ.หญิง

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. บก.คพ.
2. บก.น.เหนือ
3. สำนักรวดทหารบก
4. สน.บางซื่อ
5. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
6. มูลนิธิร่วมกตัญญู
7. กรมประชาสัมพันธ์

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ประชุมพยาบาล
2. ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่ง รพ.ใกล้เคียง

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)	จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)	ณ ที่เกิดเหตุ 37
410	44	ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล --
		ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล 7

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. หน่วยงานต่าง ๆ ต่างคนต่างทำ
2. ขาดผู้รับผิดชอบที่แน่นอน
3. ไม่มีแผนงาน และฝึกซ้อมล่วงหน้า
4. ขาดการประสานงาน
5. ปัญหาคนมุง

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. ควรมีศูนย์ประสานงาน
2. ควรมีการวางแผน และฝึกซ้อมร่วมกัน
3. มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามแผนและประสานงานกัน
4. ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนให้ความร่วมมือ

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

16/พ.ย./2532

129

ที่โรงพยาบาลวิชรพยาบาล ซึ่งอยู่ใกล้จุดที่เกิดเหตุมากที่สุด มีผู้บาดเจ็บที่เข้ารักษาถึง 134 คน ส่วนมากเป็นผู้บาดเจ็บจากของหล่นทับ และเป็นเด็กเล็ก นอกจากนี้ยังมีผู้บาดเจ็บเล็กน้อยอีกมาก จนโรงพยาบาลต้องระดมนักเรียนพยาบาลมาช่วยดูแลด้วย บางรายเมื่อแพทย์อนุญาตให้กลับบ้านได้ก็ไม่ยอมกลับบ้านโดยอ้างว่าบ้านเรือนพังหมดแล้ว โรงพยาบาลต้องจัดหาที่พักชั่วคราวให้รอจนกว่ามีญาติมารับ

ที่โรงพยาบาลรามาริบัติ มีผู้ป่วยถูกทอยส่งเข้ามาเป็นระยะ ๆ ทั้งโดยรถพยาบาลและโดยญาตินำตัวมาส่ง และรับตัวผู้บาดเจ็บถึง 96 คน ศาสตราจารย์นายแพทย์ลิระ บุณยะรัตเวช หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ ในขณะนั้นได้ประกาศใช้แผนรับวินาศภัยอุบัติเหตุกลุ่มชน อีกทั้งได้ระดมเจ้าหน้าที่นักศึกษาแพทย์และนักเรียนพยาบาล เพื่อรับเหตุการณ์ในครั้งนี้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง นอกจากนี้ยังได้สอบถามผู้วิจัยซึ่งดำรงตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์ส่งกลับในขณะนั้นถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน current situation และแนวโน้มที่จะเกิดในอนาคตตลอดเวลา สำหรับที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ มีจำนวนผู้บาดเจ็บ 96 คนเช่นกัน และมีผู้เสียชีวิต 3 คน

เจ้ากรมแพทย์ทหารบก (พล.ท. ยง วัชรคุปต์) กล่าวว่า ในจำนวนผู้เสียชีวิต 44 คน ได้กลายเป็นเศษเนื้อถึง 22 ศพ รวม 3 ห่อ สำหรับจำนวนผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์ระเบิดครั้งใหญ่นี้ มีทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่อายุเพียง 6 เดือน จนถึงอายุ 60 ปี เกือบทั้งหมดเป็นทหาร ลูกจ้าง และครอบครัว สำหรับทหารและลูกจ้างที่ทำงานอยู่ในที่เกิดเหตุเสียชีวิตทันที (ยกเว้น 2 คนที่ออกไปปรุงอาหาร) ซึ่งถ้าหากไม่เป็นวันหยุดราชการจะมีผู้เสียชีวิตมากกว่านี้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นวันอาทิตย์ จึงมีทหารและครอบครัวจำนวนมากพักอยู่ที่บ้าน ชมรายการโทรทัศน์ ทำงานบ้านหรือจับกลุ่มสนทนากัน โดยแต่งชุดลำลอง ลักษณะของผู้บาดเจ็บมีตั้งแต่ศีรษะแตก กระตุกหัก มีบาดแผลใหญ่จนถึงพกร้า

นอกจากมีผู้เสียชีวิต และผู้บาดเจ็บจำนวนมากแล้วยังมีผู้ไร้ที่อยู่มากถึงกว่า 200 ครอบครัว เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งมูลนิธิได้เข้ามาช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ โดยจัดเต็นท์ชั่วคราวไว้ในบริเวณกรมสรรพาวุธ หรือจัดส่งไปพักตามบ้านญาติ ซึ่งในระยะต่อมากการเคหะแห่งชาติได้อนุญาตให้ผู้ประสบภัยเหล่านี้ไปพักที่เคหะชุมชน ประชานิเวศน์ 3 เป็นการชั่วคราว มูลค่าการเสียหายทั้งสิ้นไม่ปรากฏ แต่คาดว่าหลายร้อยล้าน เฉพาะเอกชนที่อยู่นอกกรมสรรพาวุธทหารบก มีผู้เสียหายประมาณ 519 ราย คิดเป็นมูลค่าประมาณ 5 ล้านบาท ซึ่งกองทัพบกเป็นผู้ชดใช้ค่าเสียหายให้ทั้งหมด อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงโปรดเกล้าฯ ให้องคมนตรีนำสิ่งของพระราชทานไปมอบให้กับผู้ป่วยตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ด้วย

การวิจารณ์ ในวันเกิดเหตุ กองทัพบกได้แถลงอย่างเป็นทางการดังนี้ (สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ 27 : 23, 30 พฤศจิกายน 2523, 18)

1. เนื่องจากกองทัพบก ได้สั่งให้กรมสรรพาวุธทหารบกเร่งรัดการผลิตอาวุธ เพื่อแจกจ่ายให้หน่วยต่าง ๆ ในกองทัพบกได้มีอาวุธไว้ใช้ในการป้องกันประเทศอย่างเพียงพอ ดังนั้นเจ้าหน้าที่กรมสรรพาวุธทหารบก จึงต้องปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีเวลาหยุดเป็นเวลาหลายเดือน
2. ในเช้าวันนี้ ขณะที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพาวุธทหารบกกำลังปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตอาวุธอยู่นี้ ก็เกิดระเบิดขึ้นโดยไม่คาดคิดในโรงงานที่ยังปฏิบัติงานอยู่ เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต 24 นาย และบาดเจ็บประมาณ 300 นาย นอกนี้ยังมีอาคารสถานที่และอุปกรณ์ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ซึ่งขณะนี้กำลังสำรวจความเสียหายอยู่
3. ผู้บัญชาการทหารบก ได้สั่งให้ตั้งกองอำนวยการเฉพาะกิจขึ้น ที่กรมสรรพาวุธทหารบก เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย และประสานการช่วยเหลือกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายแล้ว ในขั้นต้นนี้ผู้บัญชาการทหารบก ได้อนุมัติงบประมาณจำนวนหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัย และผู้ไร้ที่อยู่อันเกิดจากการระเบิดครั้งนี้ด้วยเช่นเดียวกัน

4. สำหรับผู้เสียหาย กองทัพบกก็ได้มอบเงินช่วยเหลือในการจัดการศพขั้นต้นทุกราย สำหรับผู้บาดเจ็บได้นำส่งโรงพยาบาลต่าง ๆ เพื่อรับการรักษา นอกจากนี้ยังได้จัดให้นายทหารชั้นผู้ใหญ่ไปเยี่ยมผู้บาดเจ็บตามโรงพยาบาลต่างๆ อีกด้วย

5. ในการเกิดอุบัติเหตุครั้งนี้ ได้มีส่วนราชการและหน่วยงานหลายแห่ง เช่น กรมตำรวจ กรุงเทพมหานคร การไฟฟ้านครหลวง โรงพยาบาลและมูลนิธิต่าง ๆ ได้ให้ความช่วยเหลือบรรเทาภัยอย่างมีประสิทธิภาพ

อันที่จริง การระเบิดครั้งนี้ไม่ได้เป็นครั้งแรกก่อนหน้านี้ในปี พ.ศ. 2500 ก็ได้เกิดระเบิดจนโรงงานผลิตอาวุธเสียหายไปส่วนหนึ่ง แต่มีผู้เสียชีวิตเพียงคนเดียว ในครั้งนี้มีผู้บาดเจ็บล้มตายมากมายและสูญเสียนับเป็นประวัติการณ์ตั้งแต่ตั้งกรมนี้มา พลเอกทวิช เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และเจ้ากรมสรรพาวุธทหารบกได้ระบุว่า การสูญเสียครั้งนี้สูงเป็นพันล้านบาท และพลเอก เสริม ณ นคร ผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้กล่าวว่า เป็นการสูญเสียอย่างสูงสุดของกองทัพไทย เพราะนอกจากสูญเสียทรัพย์สินแล้วยังเสียคนงานที่มีฝีมือในการผลิตอาวุธของกองทัพไทยไปด้วย (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 27: 22, 23 พฤศจิกายน 2523) แต่ก็ได้สั่งการไปยังเหล่าทัพต่าง ๆ ให้เพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยให้มากที่สุดโดยให้จัดกำลังคอยตรวจตราไม่ให้เกิดเหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งเป็นการสะท้อนขวัญประชาชนอย่างยิ่ง

เหตุการณ์ครั้งนี้ได้รับความสนใจอย่างมากจากสื่อมวลชน ทั้งในและนอกประเทศ เนื่องจากยังเคลือบแคลงสงสัยว่าเป็นอุบัติเหตุหรือวินาศกรรม สำนักข่าว เอ เอฟ พีของฝรั่งเศส อ้างเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าในขั้นต้นที่สอบสวนสาเหตุการระเบิดว่าอาจจะเป็นการก่อวินาศกรรมนั้นได้ตั้งประเด็นไว้แต่จากข้อมูลหลายฝ่ายเชื่อว่าต่อสายชนวนผิดพลาดทำให้เกิดการลัดวงจรจนเป็นเหตุให้ระเบิด และนายทหารระดับสูงได้เปิดการประชุมเป็นการฉุกเฉินที่กรมสรรพาวุธทหารบกทันที เพื่อพิจารณาในสถานการณ์ทั้งหมด โดยมีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในที่ประชุม (เดลินิวส์ 17 พฤศจิกายน 2523, 16) ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมาก จนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ต้องเชิญตัวแทนหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ เข้าพบ ขอเรื่องมิให้เสนอข่าวเกินความ

เป็นจริง และมีให้อาาประเดินเล็กน้อยมาขนาดหัวใหญ่โต เช่นกรณีลู่ระเบิดที่กรม
วิทยาศาสตร์ทหารบก

ผู้ศึกษาเห็นว่ากรณีนี้ น่าเกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุ ไม่น่าเป็นการก่อวินาศกรรม
ทั้งนี้เพราะกรมสรรพาวุธทหารบกมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดีพอควรอยู่แล้ว
สาเหตุสำคัญน่าเป็นเพราะการเร่งรีบผลิตอาวุธเพื่อแจกจ่ายไปให้หน่วยต่าง ๆ
ทหารและคนงานต้องทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีวันหยุดเป็นเวลาหลายเดือน
ดังนั้นย่อมเกิดความผิดพลาดได้ง่าย ยิ่งไปกว่านั้นการผลิตระเบิดก็เป็นงานที่มี
ความเสี่ยงสูงอยู่แล้ว อาจเกิดความล้มเหลวได้ทุกขณะแม้มีมาตรการที่กวดขัน

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่มีผู้วิจารณ์มาก จากบทเรียนอันล้ำค่านี้คือ มี
ความจำเป็นอย่างไรที่มีการผลิตจรวดอันเป็นอาวุธร้ายแรงกลางเมือง และมีข้อ
เสนอให้ย้ายออกไปนอกเมืองซึ่งเข้าลักษณะ "วัวหายล้อมคอก" ผู้บัญชาการทหาร
สูงสุดกล่าวว่า กรมสรรพาวุธทหารบกยังคงจะตั้งที่เดิม แต่จะย้ายโรงงานออกไป
จากแหล่งชุมชนกรุงเทพมหานคร โดยอาจย้ายไปพระนครศรีอยุธยา หรือสระบุรี
ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้เสริมว่าต้องใช้งบประมาณมาก และการขอความช่วยเหลือ
จากต่างประเทศคงทำได้ยาก และคงไม่ถึงขั้นนั้น รายงานข่าวจากประชาชาติ
ธุรกิจระบุว่าหน่วยงานจัสแม็ค สหรัฐอเมริกาได้เคยเสนอแนะให้ย้ายกรมสรรพาวุธ
ออกไปนอกเมืองนานมาแล้ว และให้สร้างระบบป้องกันความปลอดภัยให้รัดกุมและ
ทันสมัย เมื่อเกิดระเบิดจะได้ไม่กระทบกระเทือนประชาชนข้างเคียง ซึ่งกอง
ทัพบกได้ดำเนินการตามโดยจัดซื้อที่ดินที่พระนครศรีอยุธยา และปทุมธานี แต่การ
ดำเนินการได้หยุดชะงัก เนื่องจากไม่มีงบประมาณ (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 27 :
23, 30 พฤศจิกายน 2523, 20)

อันที่จริง แต่เดิมที่ตั้งของกองทหารในเขตดุสิตเป็นชานเมือง แต่
ปัจจุบันได้กลายเป็นกลางเมืองไปแล้ว ทำให้กลายเป็นจุดล่อแหลมต่ออันตรายอย่าง
มาก เนื่องจากเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ในทางผังเมืองทั่วไปของประเทศจะ
แยกที่ตั้งของหน่วยทหารเป็นส่วนต่างหาก ตามชานเมืองและถ้าหากเป็นเขตทหาร
ที่มีความลับมากก็ไปตั้งในที่ห่างไกล เช่น กรณีการผลิตจรวดหรือยานอวกาศของ
สหรัฐอเมริกา นายเจลิม แก้วกังวาล รองผู้อำนวยการสำนักผังเมืองกล่าวว่า
เขตทหารในกรุงเทพมหานครมีมานานแล้ว สำนักผังเมืองไม่มีสิทธิใช้กฎหมายขออน

หลังบังคับให้ย้ายออกไป นอกจากพิสูจน์ได้ว่ากระทบกระเทือนต่อสุขลักษณะ
 สวัสดิภาพสังคม และความปลอดภัยของประชาชน แต่ก็ได้มีการติดต่อกันแล้วใน
 ระดับสูงและทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน ส่วนนายนิจ หิญาธีระนันท์ ผู้อำนวยการสำนัก
 ผังเมืองกล่าวว่า "เกี่ยวกับเรื่องหน่วยราชการทหารนี้ เคยพูดกันมาหลายครั้งแล้ว
 ตั้งแต่สมัยผู้อำนวยการก่อน ๆ มีความเห็นว่าเรื่องการย้ายนี้เป็นเรื่องนโยบายที่
 อยู่ระดับเหนือขึ้นไป จึงไม่ควรไปแตะต้อง ผังเมืองจึงจัดไว้เป็นหน่วยราชการ
 เขตสีน้ำเงิน ผังเมืองไม่มีอำนาจที่จะไปย้ายใคร ถ้ามีอำนาจก็เป็นเผด็จการ"
 อย่างไรก็ตามในทัศนะของนักการเมือง เช่น นายเสวต เปี่ยมพงศ์สานต์ อดีต
 รองนายกรัฐมนตรี นายบุญเกิด พิมพ์วรเมธากุล พลเอกทวิช เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา
 และพันโท สนั่น ขจรประศาสน์ ต่างก็สนับสนุนให้ย้ายหน่วยทหารออกไปนอกเมือง
 พันโทสั่น ขจรประศาสน์ กล่าวว่าต้องรีบย้ายโรงงานผลิตอาวุธออกไป แม้จะ
 เสี่ยงงบประมาณเท่าใดก็ตาม แต่หน่วยทหารบางหน่วย เช่น หน่วยศึกษา อาจ
 ยังคงให้อยู่ในเมืองได้ (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 27 : 23, 30 พฤศจิกายน
 2523, 19)

ข้อที่น่าสังเกตคือ สื่อมวลชนให้ความสนใจกับมาตรการป้องกันและไม่ได้
 ให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดการในภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ แม้ว่ามียุทธศาสตร์
 ตั้งประเด็นว่ากองทัพบกจะรับผิดชอบให้ค่าชดเชย แต่ก็เริ่มมีปัญหาเพราะ "เรื่อง
 ถูกโยนไปโยนมา" (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 27 : 23, 30 พฤศจิกายน 2523,
 22) แม้กองทัพบกได้แถลงว่าได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายช่วยเหลือบรรเทา
 ทุกข์อย่างมี "ประสิทธิภาพ" แต่ก็น่าพิจารณาว่ามี "ประสิทธิภาพเพียงใด" เนื่อง
 จากมีส่วนราชการและหน่วยงานหลายแห่งร่วมกันปฏิบัติงาน แต่เป็นการปฏิบัติใน
 ลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดผู้รับผิดชอบที่แน่นอน ไม่มีแผนปฏิบัติการ ขาดการ
 ประสานงานกัน ฯลฯ

ในการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ ณ ที่เกิดเหตุก็ขาดแผนการ
 ปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายบรรเทาสาธารณภัยสามารถ
 รัชชากปรักหักพังออกและตรวจค้นพบผู้บาดเจ็บรอดชีวิต เมื่อลำเลียงคนไข้ส่งมอบ
 ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายแพทย์แล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายแพทย์ก็รับนำผู้บาดเจ็บขึ้นรถพยาบาล
 แล้วลำเลียงส่งต่อให้โรงพยาบาลทันที โดยไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้องเป็นขั้นตอน

ตามหลักวิชาการ กล่าวคือ ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 จัดสถานที่ตั้งรับผู้ป่วย (Holding area) และแยกประเภทผู้ป่วย (Sorting area) ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การแยกผู้เจ็บป่วยออกเป็น 4 ประเภท จะแยกตามความรุนแรงของอาการบาดเจ็บดังนี้ (1) พวกที่ 1 บาดเจ็บเล็กน้อย ได้แก่ผู้เจ็บป่วยที่สามารถช่วยตัวเองได้ มีบาดแผลเล็กน้อย ซึ่งพยาบาลช่วยตกแต่งแผลแล้วให้กลับได้ทันที (แสดงด้วยแถบสีเขียว) (2) พวกที่ 2 บาดเจ็บปานกลาง ได้แก่ผู้เจ็บป่วยที่ต้องการรักษาพยาบาลมากกว่าพวกที่ 1 คือ พวกที่ต้องมีการเย็บแผลหรือตกแต่งบาดแผลมาก หรือพวกที่มี closed fracture หรือ simple fracture บางชนิด (แสดงด้วยแถบสีเหลือง) (3) พวกที่ 3 บาดเจ็บหนัก ได้แก่ผู้ป่วยที่มีการอุดตันของทางเดินหายใจ ช็อค ปอดและหัวใจหยุดทำงาน ฯลฯ พวกนี้จำเป็นต้องได้รับการ resuscitation ทันที สำหรับผู้ป่วยที่ต้องได้รับการผ่าตัดฉุกเฉิน เช่น พวกมีบาดแผลศีรษะ (Head injury) บาดแผลหน้าท้อง หรือ compound fracture ฯลฯ (แสดงด้วยแถบสีแดง) (4) พวกที่ 4 ล้มหวังใกล้ตายหรือตายแล้ว (แสดงด้วยแถบสีดำ) ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่สื่อสารในจุดเกิดเหตุต้องรีบแจ้งเหตุที่เกิดขึ้นให้โรงพยาบาลต่าง ๆ รับทราบล่วงหน้า เพื่อเตรียมแผนรับมืออุบัติเหตุกลุ่มชน ขั้นตอนที่ 2 การปฐมพยาบาลตามลำดับความเร่งด่วนแก่คนเจ็บป่วย ที่คัดแยกประเภทไว้ โดยพิจารณาว่าผู้บาดเจ็บกลุ่มใด ควรได้รับการปฐมพยาบาลช่วยชีวิตอย่างเร่งด่วนก่อน กลุ่มใดควรช่วยภายหลัง ทั้งนี้ให้ยึดถือหลักการที่ว่า "ช่วยชีวิตคนไข้ให้ได้จำนวนมากที่สุด ในเวลาที่จำกัดที่สุด" (ศาสตราจารย์ นายแพทย์สิระ บุณยะรัตเวช บรรยายแก่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 3 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล พ.ศ. 2510) ฉะนั้นจะเห็นว่าเรื่องของ "เวลา" และ "การจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์" จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดของผู้บาดเจ็บ จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและความเหมาะสมตามกาลเวลา ภายหลังจากได้ให้การปฐมพยาบาลช่วยชีวิตในขั้นต้นแล้ว จึงดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 การลำเลียงคนไข้ส่งโรงพยาบาลใกล้เคียง เพื่อให้การรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่องต่อไปโดยเร็ว ระหว่างเส้นทาง การลำเลียงส่งคนไข้ไปโรงพยาบาลใด ควรแจ้งข่าวให้โรงพยาบาลดังกล่าวได้ทราบถึงจำนวนคนไข้ที่นำส่ง ประเภทโรคจากการวินิจฉัยในขั้นต้น อาการและ

อาการแสดงออกของคนไข้ ฯลฯ เพื่อโรงพยาบาลจักได้เตรียมการรับสถานการณ์ ได้ถูกต้องและอย่างมีประสิทธิภาพ จากการระเบิดครั้งนี้จะสังเกตเห็นว่าเจ้าหน้าที่ ฝ่ายแพทย์จากหลายหน่วยงาน ณ ที่เกิดเหตุ มิได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามแผน การจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ ณ จุดเกิดเหตุซึ่งเป็นสาเหตุที่อาจทำให้อัตราการตายและพิการสูงขึ้นได้ นอกจากนี้ในการลำเลียงผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลต่าง ๆ นั้นก็ไม่ได้แยกส่งคนไข้ให้กระจายเฉลี่ยไปรับการรักษาพยาบาลตามโรงพยาบาลต่างๆ ในอัตราส่วนที่เหมาะสม ดังจะสังเกตเห็นว่าบางโรงพยาบาลต้องรับคนไข้ไว้รักษาทันทีหลังเหตุระเบิดถึงประมาณ 100 คน เช่น โรงพยาบาลวชิรพยาบาล 134 คน โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า 96 คน โรงพยาบาลรามาศิบตี 96 คน ฯลฯ (แบบรายงานผลการปฏิบัติการกิจของศูนย์ส่งกลับ ศสภ 4-1, 16 พฤศจิกายน 2523) แม้โรงพยาบาลต่างๆ เหล่านี้จะมีการวางแผนรับอุบัติเหตุกลุ่มชน (Mass Casualty Plan) ดีอย่างไรก็ตาม หากมีคนไข้จำนวนมากเกินกว่าสมรรถนะของโรงพยาบาลนั้นแล้ว การปฏิบัติการกิจตามแผนย่อมไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ดี เนื่องจากที่เกิดเหตุอยู่ในเขตทหารอันเป็นเขตหวงห้าม เจ้าหน้าที่ทหารได้ดำเนินการอย่างฉับไว โดยได้จัดตั้งกองอำนวยการเฉพาะกิจขึ้นที่สโมสร กรมสรรพาวุธทหารบก โดยมีพลตรีองอาจ ศุภมาส รองเจ้ากรมสรรพาวุธทหารบกเป็นผู้อำนวยการ เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่ประมาณเวลา 13.30 น. ของวันเกิดเหตุ หลังจากที่นายกรัฐมนตรียได้เดินทางมาตรวจสอบสถานที่ และเรียกประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้อำนวยการกองอำนวยการเฉพาะกิจได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อสร้างความปลอดภัย เพราะสถานการณ์ในขณะนั้นเหมือนอยู่ในภาวะฉุกเฉินเนื่องจากไฟยังคุกรุ่นอยู่ และอาจเกิดระเบิดขึ้นอีกเมื่อใดก็ได้ แม้ระบบไฟฟ้าจากภายนอกก็เสียหายหมดต้องใช้เครื่องปั่นไฟ ซึ่งการดำเนินการอย่างเฉียบพลันนี้ทำให้ความร้ายแรงบรรเทาลงไปมาก และทำให้มีผู้สั่งการผู้รับผิดชอบและผู้ประสานงานเพื่อให้มีการดำเนินงานเป็นไปด้วยดี

ประเด็นที่ควรพิจารณา

1. ถึงแม้รัฐได้ดำเนินมาตรการป้องกันอุบัติเหตุโดยตรากฎหมายวางแผนและจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมา แต่ในทางปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายหรือการปฏิบัติตามแผนยังมีประสิทธิผลไม่เต็มที่ เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคอยู่มาก ข้อที่ควรพิจารณาต่อไปคือ ปัญหาที่เกี่ยวกับองค์การบริหารและอำนาจหน้าที่ ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ

2. ทั้ง ๆ ที่เป็นหน่วยทหารและเป็นเขตหวงห้ามซึ่งมีการรักษาความปลอดภัยมากเป็นพิเศษ แต่ทันทีที่เกิดเหตุการณ์ก็ยิ่งเกิดความสับสน ดังเห็นได้จากการที่มีทั้งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครหลายฝ่ายเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่อันตราย โดยไม่มีการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ กับมีประชาชนนับหมื่นคนซึ่งบุกรุกเข้าเขตทหารมุ่งดูเหตุการณ์อย่างใกล้ชิด ทำให้ยากต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ แม้แต่ที่โรงพยาบาลต่าง ๆ ที่รับผู้บาดเจ็บจากการระเบิดครั้งนี้ก็ยังมี การมุ่งดูก็ดขวางการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยจากรถพยาบาลเข้าห้องฉุกเฉิน

3. เนื่องจากการระเบิดที่กรมสรรพาวุธทหารบก มีการสูญเสียเป็นจำนวนมาก นายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหลังจากเกิดระเบิดเพียง 2 ชั่วโมง และได้มีการจัดตั้งกองอำนวยการเฉพาะกิจขึ้นมาทันที ทำให้การสั่งการและการประสานงานระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และการที่เป็นเขตหวงห้ามทำให้สามารถปิดกั้นที่เกิดเหตุได้มีส่วนให้ภัยอันตรายซ้ำไม่เกิดขึ้นมา อย่างไรก็ตาม ขอให้สังเกตว่ามีผู้บริหารสูงสุดมาเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ด้วย (decisions at the top)

กรณีศึกษา 2 : ระเบิดที่สนามมวยลุมพินี

เหตุการณ์ เหตุการณ์ตายหมู่อย่างสยดสยองครั้งร้ายแรงเป็นประวัติการณ์รายนี้เกิดขึ้นเมื่อประมาณเวลา 20.15 น. วันศุกร์ที่ 2 เมษายน 2525 ภายในสนามมวยเวทีลุมพินี ถนนพระราม 4 ท่วมหาเมฆ ยานนาวา กรุงเทพมหานคร (ดูแผนภาพที่ 3-2) จากการสอบสวนของตำรวจทราบว่านายวิวัฒน์ (เสียชีวิต) เกียรติสมภพและนายสง กัญจนชูศักดิ์ ได้จัดมวยการกุศลฉลอง 200 ปีกรุงเทพมหานคร "ศึกดังทะลุฟ้ามหากุศล" โดยรายได้ส่วนหนึ่งได้นำไปช่วยเหลือทหารหาญที่ได้รับบาดเจ็บจากชายแดนและที่นักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ ท่ามกลางผู้ชมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศประมาณ 8,000 คน เพราะเป็นการชกของนักมวยคู่ดังของเมืองไทยหลายคู่ โดยเฉพาะคู่เอกเป็นการชกกันระหว่าง เริงศักดิ์ เพชรยินดี แชมป์เขี่ยมวยไทยรุ่นจูเนียร์ไลท์เวทของราชดำเนินกับหนองคาย ศ.ประภัสสร ผู้มีลีลาการชกแม่ไม้มวยไทยที่หาตัวจับยากและรองคู่เอกเป็นการชกระหว่างรักแท้ เมืองสุรินทร์แชมป์เขี่ยไลท์เวทราชดำเนิน ช้ามเวทีมาชกกับแป้นน้อย สาครพิทักษ์ จากฝั่งทะเลตะวันออกโดยมีนายวีระ มุสิกพงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการคมนาคม และนายชวน หลีกภัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นสักขีพยาน

ขณะที่มวยคู่เอกของเวทีระหว่างเริงศักดิ์กับหนองคายกำลังชกกันปลายยกที่ 5 ทันใดนั้นโดยไม่มีใครคาดคิดเสียงระเบิดจากเอ็ม .26 ก็ดังกัมปนาทขึ้น กลบเสียงเชียร์ของผู้ชมสะเทือนไปทั้งทางด้านมุมระฆัง พร้อมกับเปลวไฟและควันจากดินปืนคลุ้มกระจายตกลงบอบอวล มีเสียงปืนจากด้านอัฒจันทร์ชั้น 3 ก็ระเบิดขึ้นถึยิบยับลิบลิบ กระสุนพุ่งเข้าสู่มุมระฆัง ซึ่งมีนายแคล้ว ธนิกุล "เจ้าพ่อ" วงการมวยในปัจจุบันนั่งอยู่ร่วมด้วย พ.ต.ต. สุรศักดิ์ โลหะชาละ สารวัตรแผนกฝึกอบรมกองกำกับการอำนวยการ กองบังคับการตำรวจนครบาลเหนือ บุตรชายอดีต รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย พลตำรวจเอก ชุมพล โลหะชาละ นั่งอยู่คู่กับนายภิญโญ ปานมัย พระเอกภาพยนตร์ไทยและและผู้เข้าชมมวยซึ่งเป็นทั้งทหาร ตำรวจและประชาชนอีกนับร้อยคน อยู่ทางหลังมุมระฆังต่างล้มระเนระนาด เลือด

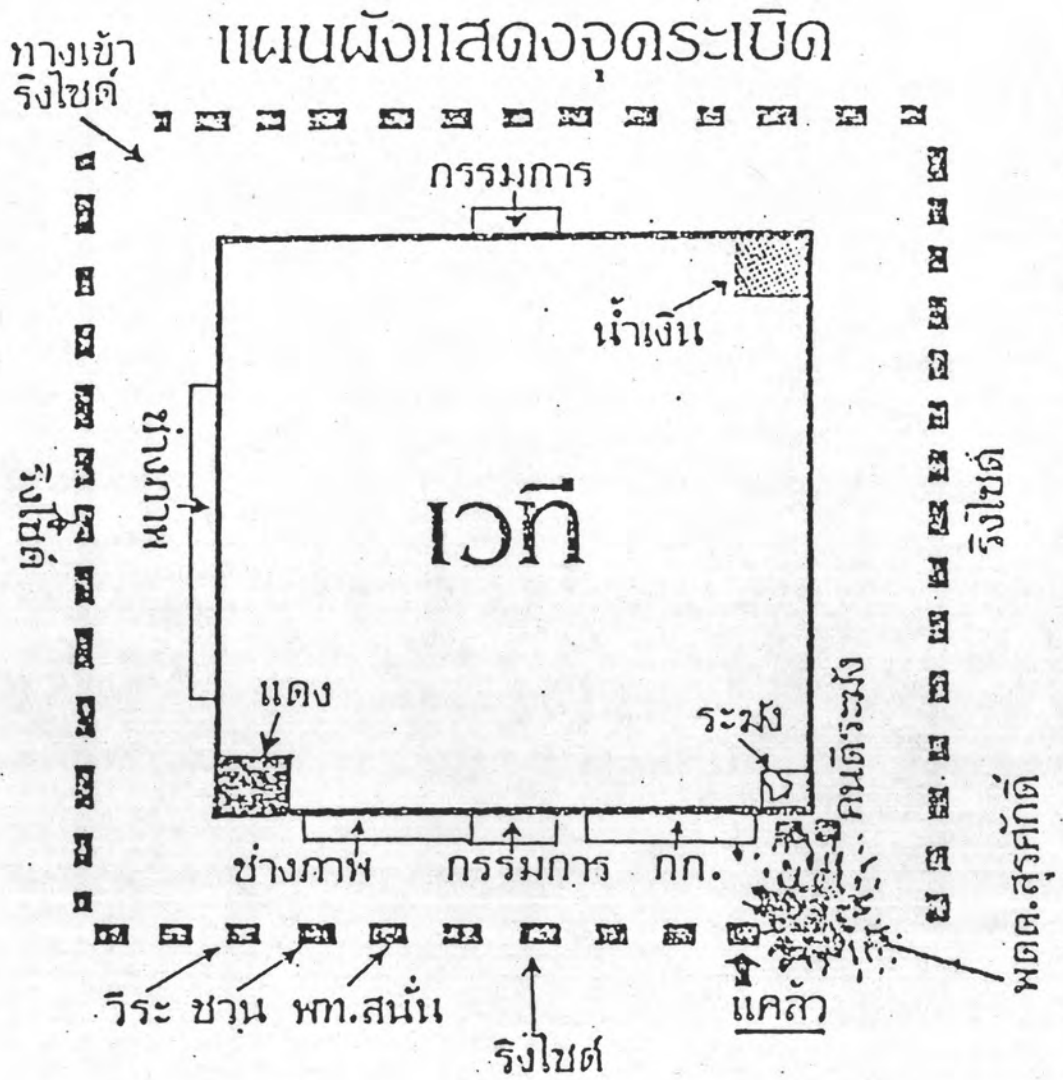
แผนภาพ 3 - 2

แสดงสถานที่เกิดเหตุระเบิด

ณ สนามมวยเวทีลุมพินี

ถนนพระราม 4 ซอยมหาเมฆ ยานนาวา

กรุงเทพมหานคร

สดๆ และขึ้นส่วนอวัยวะของร่างกายกระเด็นเกลื่อนไปทั้งมุมระฆัง กลิ่นคาวเลือดเหม็นคั่งไปทั้งเวที ผู้ชมมวยต่างพากันหนีเอาตัวรอดอย่างไม่คิดชีวิต ออกจากสนามมวยซึ่งตกอยู่ในสภาพพังยับเยิน

หลังจากเสียงปืนและควันระเบิดจางลงปรากฏว่าที่มุมระฆังมีชิ้นส่วนของร่างกายถูกแรงระเบิดฉีกขาดเกลื่อน มีรอยเลือดแดงฉานไปหมดและมีศพของ พ.ต.ต. สุรศักดิ์ โลหะชาละ เลือดแดงฉานไปทั้งร่าง แขนทั้ง 2 ข้างขาดกระจุย กระโหลกศีรษะด้านหลังหลุดไปทั้งแถบ มันสมองไหลตายคากองเลือด พร้อมด้วยชายอีก 1 คน ร่างกายแหลกเหลวคาที่ และได้มุมระฆัง จ.ส.อ. สุวรรณ อิ่มมาดี กรรมการตีระฆังขาขาดทั้ง 2 ข้าง มันสมองไหลเพราะแรงระเบิดตายคาที่อีก 1 ศพ บริเวณใกล้เคียงกันมีร่างของนายภิญโญ ปานมัย ดาราหนังชื่อดังนอนร้องครวญครางอยู่กับ ร.ต.ต. โกวิทย์ วงศ์รุ่งโรจน์ นายตำรวจประจำ สน. ห้วยขวาง นอกจากนี้ยังมีผู้บาดเจ็บสาหัสอีกเกือบ 50 คน นอนร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวด พร้อมด้วยเศษเนื้ออีกมากมายกระเด็นติดหลังคาเวทีและตามโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนายชวน หลีกภัย และนายวีระ มุสิกพงศ์ รอดตาย

ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจจากหลายท้องที่นำโดย พ.ต.ต. อัมพร ผาสุข ผู้บังคับการตำรวจนครบาลใต้ ได้มาที่เกิดเหตุพร้อมด้วยรถพยาบาลจากศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลตำรวจและมูลนิธิต่าง ๆ กว่า 20 คัน ช่วยกันลำเลียงคนเจ็บกว่า 50 คนส่งโรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ โรงพยาบาลกลาง ฯลฯ สำหรับศพผู้เสียชีวิตส่งสถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่ กรมตำรวจ (ไทยรัฐ, 3 เมษายน 2525, 1, 7, 16; เดลินิวส์, 3 เมษายน 2525, 1, 20)

หลังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าเคลียร์พื้นที่บริเวณระเบิดขึ้นริงค์ไซด์และนำคนเจ็บส่งโรงพยาบาลแล้ว เจ้าหน้าที่พบบริเวณที่เกิดเหตุหลังมุมระฆังพบหลุมระเบิดลึกกว้างเกือบ 1 ฟุต รัศมีระเบิดกระจาย 45 องศารอบเวที และจากแบบรายงานผลการปฏิบัติการกิจของศูนย์ส่งกลับ (ศสภ 4-1) มีผู้บาดเจ็บ 52 คน เสียชีวิต 5 คน (เสียชีวิตทันที ณ ที่เกิดเหตุ)

ผู้บาดเจ็บดังกล่าวได้ถูกลำเลียงส่งตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังนี้

- โรงพยาบาลตำรวจ   ผู้บาดเจ็บ 13 คน
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์   ผู้บาดเจ็บ 16 คน
- โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ   ผู้บาดเจ็บ 1 คน
- โรงพยาบาลกลาง   ผู้บาดเจ็บ 3 คน
- โรงพยาบาลเอกชนที่อยู่ใกล้เคียงอีกจำนวนหนึ่ง

ภายหลังจากที่ผู้บาดเจ็บถูกลำเลียงส่งไปรักษาตามโรงพยาบาลต่าง ๆ แล้ว นายชวน หลีกภัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายวีระ มุกลิกพงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมได้เดินทางมาเยี่ยมผู้บาดเจ็บ พร้อมทั้งกล่าวปลอบขวัญคนเจ็บ สักครู่หนึ่งก็เดินทางกลับ สำหรับเหตุการณ์ระเบิดที่เกิดขึ้นนั้น หลายฝ่ายเชื่อกันว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลสองกลุ่ม (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 28 : 42, 11 เมษายน 2525, 39)

แบบรายงานการปฏิบัติการกิจศูนย์ส่งกลับ กรมตำรวจ

แบบ ศสภ. 4 - 1

วันที่ 2 เดือน เมษายน พ.ศ. 2525

เหตุการณ์ ระเบิดถล่มสนามมวย

สถานที่เกิดเหตุ ภายในสนามมวยลุมพินี ระหว่างมีการแข่งขันชกมวย ถนนพระราม 4 ท่ามทามเมฆ ยานนาวา กรุงเทพฯ

เวลา น. ที่

เกิดเหตุ	20.15 น.	แหล่งข่าว
รับแจ้งเหตุ	20.20 น.	วิทยุสื่อสาร (/) โทรศัทพ์ ( ) แจ้งด้วยวาจา ( )
ชุดศูนย์ส่งกลับออกปฏิบัติ	20.25 น.	รถพยาบาลจาก ฮ. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) รพ.ตำรวจ จำนวน 40 คัน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
ชุดศูนย์ส่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	20.30 น.	หมายเหตุ
ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
รับคนไข้จากที่เกิดเหตุ	20.40 น.	หมายเหตุ
ส่งคนไข้ถึงโรงพยาบาล	20.45 น.	1. รพ.ตำรวจ 2. รพ.จุฬาลงกรณ์ 3. 4. 5. 6.

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. บก.น.ใต้
2. สน.ลุมพินี
3. สารวัตรทหารบก
4. มูลนิธิร่วมกตัญญู
5. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ประชุมพยาบาล
2. ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่ง รพ. ไกล่เคียง

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)	จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)	ณ ที่เกิดเหตุ 5
52	5	ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล --
		ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล --

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. จราจรติดขัดเนื่องจากยานพาหนะของผู้ชมมวยจอด 2 ซ้างทาง และกลางถนนมาก ประกอบกับผู้ดูมวยแตกตื่นออกมาผสมกับประชาชนมุ่งดูเหตุการณ์ระเบิด

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. เสนอหน่วยเหนือทราบ และแจ้งหน่วยเกี่ยวข้องพิจารณาแก้ไข

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

2/เม.ย./2525

การวิจารณ์ เหตุระเบิดครั้งนี้ มีผู้อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุหลายฝ่ายเปิดเผยดังนี้
(เดลินิวส์, 3 เมษายน 2525, 20)

นายศักดิ์ รัตสุบรรณ หัวหน้าข่าวกีฬาเดลินิวส์ ซึ่งอยู่ในที่เกิดเหตุพร้อมกับนักข่าวอีกจำนวนมาก ได้เปิดเผยว่าทันทีที่เสียงระเบิดดังสนั่นขึ้นพร้อมด้วยเสียงปืนดังถึยิบ ผู้เข้าชมมวยต่างวิ่งหนีกันอลหม่านและนายแคล้ว ธนิกุล รอดตายเหมือนปราชญ์หารีย์ เพราะขณะที่คนร้ายซึ่งแฝงตัวเบียดอยู่กับผู้เข้าชมมวยบนที่นั่งชั้น 2 ทางด้านมุมระฆังและค้ำกระเบิดขว้างลงมาอยู่ที่นั่งของนายแคล้ว ธนิกุล เป็นเวลาที่นายแคล้วลุกขึ้นจากเก้าอี้เพื่อเดินไปหานายชวน หลีกภัย ซึ่งนั่งคู่อยู่กับนายวีระ มุสิกพงศ์ ห่างจากจุดระเบิดตกประมาณเพียงแค่ 3 เมตร เพื่อขอให้ขึ้นไปมอบถ้วยรางวัลแก่ผู้ชนะของมวยคู่เอก จึงรอดตายจากการปองร้ายในครั้งนี้

นางกรรณา วัฒนะ แฟนมวยซึ่งนั่งอยู่บนที่นั่งชั้น 2 ปี ได้เปิดเผยว่าเห็นชายอายุประมาณ 30 ปี ใส่เสื้อเชิ้ตสีฟ้า พับแขนซึ่งนั่งติดกันบนที่นั่งชั้น 2 ปี ได้ลุกขึ้นยืนพร้อมทั้งคว้าวัตถุคล้ายระเบิดออกมาจากกระเป๋าทางเกง ขว้างลงไปทางมุมระฆัง แล้วเสียงระเบิดดังขึ้น จากนั้นเหตุการณ์ซุลมุนก็เกิดขึ้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เปิดเผยว่ารู้สึกเป็นห่วงคนที่อยู่ในเหตุการณ์มาก ถือว่าคนกระทำอย่างนี้ไม่ใช่ลูกผู้ชายเป็นคนชั่วลาดมาก ไม่ใช่เด็กเลงจริง หากเป็นเด็กเลงต้องทำกันตัวต่อตัว ไม่ใช่ให้คนไม่รู้เรื่องต้องมาเดือดร้อนบาดเจ็บล้มตายมากมายเช่นนี้ (เดลินิวส์, 3 เมษายน 2525, 16)

สำหรับเหตุการณ์ระเบิดที่เกิดที่เวทีลุมพินีนั้น หลายฝ่ายเชื่อกันว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลสองกลุ่ม ซึ่งตามล้างผลาญเอาชีวิตกันมานานแล้ว แต่มาเกิดขึ้นในกลุ่มของคนดูมวย เรื่องอย่างนี้ฝ่ายที่รับผิดชอบโดยตรงคือเวทีลุมพินี ซึ่งเป็นเวทีของทหาร น่าจะมีการตรวจค้นอาวุธผู้เข้าชมให้ละเอียดรอบคอบกว่าที่เป็นอยู่ ถึงแม้จะสร้างความลำบากให้แก่คนดูทั่ว ๆ ไปบ้าง แต่ก็เชื่อว่าผลที่ออกมา นั้นจะคุ้มค่าของความไม่สะดวกที่คนดูต้องสูญเสียไปแน่นอน เพราะถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเวทีมวยเป็นแหล่งการพนันใหญ่พอ ๆ กับสนามม้า ซึ่งเมื่อเกิดการได้เสียและกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่เข้ามาดูมวยนั้นก็ เป็นนักการพนันที่ไม่ได้เล่นพนันมวยเพียงอย่างเดียว การขัดผลประโยชน์ด้านมวยและด้านอื่น ๆ ย่อมมีอยู่ไม่น้อยทีเดียว (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 28: 42, 11 เมษายน 2525, 39)

ระเบิด 2 ลูกนั้น นอกจากจะผลาญชีวิตคนหลายคนไปแล้ว ยังสร้างความเสียหายอีกมากมายสำหรับวงการกีฬาเมืองไทย โดยเฉพาะวงการมวย จากประเด็นที่ว่ามานี้ก็เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ปรัชญาอันบริสุทธิ์ของวงการกีฬา กำลังจะห่างเหินออกไปจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้นทุกทีในยุคที่โลกกำลังร้อนรนไปด้วย "ตึกมหา" ของมนุษย์และอาจจะมีควมรุนแรงมากกว่านี้ก็เป็นได้ (มติชนสุดสัปดาห์ 5 : 1502, 11-17 เมษายน 2525, 35)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พล.อ.สิทธิ จิรโรจน์) กล่าวว่า "การเพิ่มโทษอาวุธสงคราม เราก็พูดกันอยู่บ่อย ๆ แต่ในที่สุดเรื่องมันก็ไปตายอยู่ตรงสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเขาไม่เอาด้วยซึ่งมันเป็นเรื่องลำบาก บ้างคนมองว่าโทษประหารมันไม่ได้แก้ปัญหาอะไร นอกเสียจากเพียงทำให้คนกลัวชั่วครึ่งชั่วครวเท่านั้น แต่สำหรับความรู้สึกของผม ในฐานะผู้รักษากฎหมาย ผมชอบนะครับ แต่ก็ต้องเสมอหน้ากันหมดไม่จำเป็นต้องเป็นปืนอะไร บ้านเมืองจะได้สงบสุข ปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ซึ่งเขามีสิทธิ์เอง เรื่องอย่างนี้ต้องกระตุ้นสภาผู้แทนราษฎรด้วยไม่ใช่กระตุ้นแต่รัฐบาลเท่านั้น" (ไทยรัฐ, 3 เมษายน 2525, 16)

ผู้วิจัยเห็นว่า กรณีนี้น่าเกิดขึ้นเพราะเรื่องขัดผลประโยชน์ของคนสองกลุ่มประกอบด้วยทางเวทีมวยลุมพินี ไม่มีการตรวจค้นอาวุธผู้เข้าชมให้ละเอียดรอบคอบ นอกจากนั้นบทลงโทษผู้มีอาวุธสงครามไว้ในครอบครองในขณะนั้นยังมีบทลงโทษไม่รุนแรง ประกอบการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพผลอย่างเต็มที่ จึงเป็นเหตุให้มีการสูญเสียในชีวิต ทรัพย์สินอย่างมากมา

ข้อน่าสังเกต คือสื่อมวลชนมากมาย ณ ที่เกิดเหตุผู้บริหารระดับสูงของประเทศระดับรัฐมนตรีถึงสองท่านในบริเวณเกิดเหตุล้วนให้ความสนใจในเรื่องมาตรการป้องกัน การบังคับใช้กฎหมายโดยมิได้มีผู้ใดให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์แต่อย่างใด การระเบิดในครั้งนี้เป็นอุบัติเหตุกลุ่มชนที่มนุษย์ทำขึ้น มีผู้บาดเจ็บ 52 คน ตายทันที ณ ที่เกิดเหตุ 5 คน จากแบบรายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจจะพิจารณาเห็นว่า ศูนย์ส่งกลับได้รับแจ้งข่าวรวดเร็วเพียง 5 นาทีภายหลังเกิดระเบิดและชุดปฏิบัติงานศูนย์ส่งกลับสามารถออกปฏิบัติได้รวดเร็ว และถึงที่เกิดเหตุเร็ว ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่เวรมีความพร้อม ระยะทางจากโรงพยาบาลตำรวจถึงสนามมวยลุมพินี

ไม่ไกลนัก ประกอบกับการควบคุมพื้นที่ตลอดถึงการจักระบบจราจรดีเนื่องจากมี
 สารวัตรทหารประจำสนามมวยลุมพินีอยู่แล้ว อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานี
 ตำรวจซึ่งอยู่ใกล้จุดเกิดเหตุเดินทางมาสมทบได้รวดเร็ว จึงสามารถควบคุมพื้นที่
 ได้ดี หน่วยแพทย์สามารถปฏิบัติงานได้สะดวกและการปฐมพยาบาลที่ถูกต้องตาม
 หลักวิชาการและรวดเร็ว การลำเลียงส่งคนไข้ไปรักษายังโรงพยาบาลก็กระทำ
 ได้รวดเร็ว จึงไม่ปรากฏมีผู้บาดเจ็บเสียชีวิตระหว่างนำส่งหรือภายหลังรับเข้า
 รักษาในโรงพยาบาลแม้แต่รายเดียว

การระเบิดในครั้งนี้นี้ คงเป็นบทเรียนที่มีค่ายิ่งต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ
 ต่อสถานที่ที่มีประชาชนไปชุมนุมเป็นจำนวนมาก เช่น สนามมวยต่าง ๆ สนามกีฬา
 ฯลฯ จะได้มีแผนการและการวางมาตรการรักษาความปลอดภัย ซึ่งหลังจากที่มี
 มาตรการ ตรวจค้นอาวุธ การตรวจค้นอาวุธของเวทีมวย ก็ปรากฏว่าตั้งแต่เหตุ
 ระเบิดในสนามมวยลุมพินีครั้งนี้ พ.ศ. 2525 จนถึง 2532 ยังไม่ปรากฏมีการ
 ระเบิดเกิดขึ้นในสนามมวยแห่งใดอีกเลย

ประเด็นที่ควรพิจารณา

1. ถึงแม้รัฐจะมีกฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดมีอาวุธสงครามไว้ในครอบครอง
 และมีบทลงโทษที่รุนแรงแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีเหตุทำร้ายร่างกายจากอาวุธสงคราม
 อยู่บ่อย ๆ เป็นการสะเทือนขวัญ หากไม่สามารถดำเนินการขั้นตอนป้องกันให้ดี
 เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นฝ่ายแพทย์ย่อมต้องรับภาระหนักอย่างมาก น่าที่หน่วยเกี่ยวข้อง
 ต้องเข้มงวด กวดขัน กำกับดูแลการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลศักดิ์สิทธิ์
2. ทั้ง ๆ ที่สนามมวยลุมพินีเป็นเขตทหาร อยู่ภายใต้การดูแลของกรม
 สวัสดิการทหารบก น่าที่จะมีมาตรการรักษาความปลอดภัยดีกว่าที่เป็นอยู่
3. การเกิดเหตุระเบิดและมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตมากมายในครั้งนี้นี้
 แม้จะมีผู้บริหารระดับสูงของประเทศ คือ รัฐมนตรีถึงสองท่าน และสื่อมวลชนอีก
 มากมาย แต่ท่านก็ให้ความสนใจเฉพาะแต่เรื่องมาตรการป้องกัน มิได้ให้ความ
 สนใจในเรื่องการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์แต่อย่างใด

กรณีศึกษา 3 : เปรียบเทียบตึกถล่มที่ลำลูกกา กับตึกถล่มที่หลังโรงพยาบาลนครเอเชนส์

เหตุการณ์ ก. ตึกถล่มที่ลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ตึก 4 ชั้นพังถล่มครั้งนั้น เกิดขึ้นเมื่อประมาณเวลา 12.55 น. วันเสาร์ที่ 19 พฤศจิกายน 2526 โดยอาคารตึก 4 ชั้นของโรงงานกล่องเพชรไทย จำกัด เลขที่ 15/46 หมู่ 4 ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จากการสอบสวนของตำรวจพบว่าที่เกิดเหตุเป็นอาคารตึก 4 ชั้น ยาว 10 คูหา ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อสร้างแต่ชั้น 2 และ 3 เจ้าของโรงงานได้ให้คนงานเข้าไปนั่งทำงานโดยไม่รอให้การก่อสร้างเสร็จเสียก่อน เนื่องจากตัวอาคารเก่าซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุถูกน้ำท่วมขังมาเป็นเวลาแรมเดือน ตัวโรงงานใหม่ที่กำลังก่อสร้างนี้มีขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว 48 เมตร แต่ละชั้นมีความสูง 3 เมตร ตั้งอยู่กลางทุ่งนา มีน้ำท่วมอยู่รอบด้านตัวอาคารได้เกิดพังยุบลงมาทั้ง 4 ชั้นอย่างไม่มีผู้ใดคาดคิด ฝังทั้งเป็นคนงานเคราะห์ร้ายนับร้อยคน ตัวอาคารได้ทรุดจมลงไปบนดินชั่วคราวเดียวเหลือเพียงคานฟ้าชั้นที่ 4 ที่อยู่เหนือพื้นดินเพียงเล็กน้อย เหล่าคนงานเคราะห์ร้ายไม่มีโอกาสรู้ตัวล่วงหน้าต่างส่งเสียงร้องด้วยความตกใจ คนงานบางส่วนที่เคราะห์ดีออกไปหาอาหารรับประทานนอกโรงงานก็รอดพ้น วิกฤติการณ์ครั้งนี้ (ไทยรัฐ วันอาทิตย์ที่ 20 พฤศจิกายน 2526, 1, 16)

กำลังจากสถานีตำรวจภูธรคูคตและสถานีตำรวจภูธร ลำลูกกา ปทุมธานี ถูกระดมชุดไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยทันที ภายหลังที่รับแจ้งเหตุ แต่ต้องประสบปัญหาเนื่องจากไม่มีเครื่องมือหรือรถยกขึ้นซากตึกขนาดใหญ่ ต้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยเกี่ยวข้องของกองทัพอากาศซึ่งได้ระดมกำลังงบประมาณ 100 นาย พร้อมด้วยเครื่องมือครบครันไปช่วยเหลือผู้ติดอยู่ในซากตึกมรณะครั้งนี้ ในขั้นต้นเจ้าหน้าที่ใช้เลื่อยไฟฟ้าและอุปกรณ์อื่นๆ เท่าที่จะหาได้ตัดเจาะซีเมนต์เข้าไปช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บออกมาได้จำนวน 20 คน จึงรีบลำเลียง โดยรถพยาบาลของกองทัพอากาศส่งไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลภูมิพล โดยมีชาวบ้านละแวกนั้นร่วม 200 คน คอยให้ความช่วยเหลือโดยการสละแรงกายช่วยขุดค้นซากตึกอีกทางหนึ่งด้วย

การช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์ร้ายจากภัยพิบัติครั้งนี้เป็นไปอย่างซุกซลัก เนื่องจากขาดแคลนอุปกรณ์ขนาดใหญ่ที่จะใช้ยกซากปรักหักพัง ต้องขอความร่วมมือจากกองบังคับการตำรวจดับเพลิง ซึ่งได้ระดมเจ้าหน้าที่พร้อมรถยกไฮโดรลิก และอุปกรณ์อื่น ๆ ไปร่วมขุดค้นซากตึก เพื่อช่วยเหลือผู้ติดค้างอยู่ในซากตึกอีกนับร้อยคน (เดลินิวส์, วันอาทิตย์ที่ 20 พฤศจิกายน 2526, 1, 20)

ศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลภูมิพล มูลนิธิต่าง ๆ ได้ระดมเจ้าหน้าที่อุปกรณ์ และรถพยาบาลร่วม 30 คัน ไปช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลได้จ้างชาวผ่านเครื่องมือวิทยุสื่อสารให้ทุกโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้ทราบเหตุการณ์ตึกพังถล่มในครั้งนี้ เพื่อให้เตรียมตัวรับผู้เคราะห์ร้ายอีกนับร้อยคน ซึ่งยังติดอยู่ในซากตึกและกำลังรอรับการช่วยเหลือจากหน่วยกู้ภัยของฝ่ายต่าง ๆ และขอให้โรงพยาบาลต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงพยาบาลใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุได้เตรียมแผนรับมืออุบัติเหตุกลุ่มชนขนาดใหญ่ด้วยจากแบบรายงานการปฏิบัติการกิจของศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ (ศสภ, 4-1) มีผู้บาดเจ็บที่ช่วยชีวิตออกจากซากตึก จำนวน 46 คน ส่งเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลภูมิพลฯ เสียชีวิต 35 คน (เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ 29 คน เสียชีวิตภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล 6 คน) หายสาบสูญ 7 คน จากยอดจำนวนคนงานทั้งหมด 88 คน การปฏิบัติการช่วยเหลือของหน่วยต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่วันที่ 12.55 น. วันที่ 19 พฤศจิกายน 2526 ถึงเวลา 22.00 น. วันที่ 21 พฤศจิกายน 2526 เป็นเวลา 3 วันเศษหรือประมาณ 58 ชั่วโมง จึงหยุดการค้นหา

เหตุตึกถล่มครั้งนี้ มีผู้บังคับบัญชาาระดับสูงของฝ่ายต่าง ๆ ได้เดินทางไปอำนวยความสะดวกช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ณ ที่เกิดเหตุตั้งแต่วันที่ 16.20 น. ของวันเกิดเหตุ พล.ต.ท. สุวรรณ รัตนชื่น รองอธิบดีกรมตำรวจ ได้ไปยังที่เกิดเหตุเพื่ออำนวยความสะดวกช่วยเหลือผู้ติดค้างใต้ซากตึกอย่างรีบด่วน ในเวลาเดียวกัน พล.อ.อ. ประพันธ์ ชูปะเตมีย์ ผู้บัญชาการกองทัพอากาศ พล.อ.อ. ชากร กัตตานนท์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ก็ได้เดินทางไปอำนวยความสะดวกพร้อมกำลังทหารจากกรมอากาศโยธินประมาณ 100 นาย และได้ส่งการมาสมทบในภายหลังอีก 60 นาย เวลา 16.30 น. พล.อ. อาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการกองทัพบก

ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้เดินทางถึงที่เกิดเหตุ ภายหลังได้รับรายงานจากฝ่ายต่าง ๆ ทั้งทหารตำรวจ ได้สำรวจพื้นที่และสถานการณ์ และได้สั่งการที่เป็นประโยชน์ต่อการบรรเทาสาธารณภัยและการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ในครั้งนี้อย่างยิ่ง ดังเช่น ได้สั่งระดมทั้งเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์เพื่อเร่งมือเข้าทำการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บโดยแนะนำให้พยายามเจาะพื้นปูนที่มีคนติดอยู่เพื่อให้อากาศถ่ายเทเข้าไปได้ ให้เจ้าหน้าที่ตะโกนลงไปว่ามีใครติดอยู่ข้างในบ้าง เมื่อมีเสียงตอบก้องออกมาอย่างแผ่วว่ามีคนติดอยู่ก็สั่งการให้เจ้าหน้าที่ทำการเจาะพื้นเท่าตัวคนแล้วให้เจ้าหน้าที่ตีบคลานเข้าไปช่วยคนเจ็บที่อยู่ใต้ซากอาคาร นอกนั้นได้ขอให้แพทย์พยาบาลคอยให้การช่วยเหลือใกล้ชิดและได้กล่าวกับ พล.ต.ท. สุวรรณรัตน์ ว่าหากต้องการเลือดเพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บก็ให้แจ้งไปยังฝ่ายทหารได้ทันที ก่อนกลับยังได้มอบเงินจำนวนหนึ่งเพื่อเป็นค่าอาหารสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ไปช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ เป็นสวัสดิการและขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติอย่างดียิ่ง รวมเวลาอยู่อำนวยความสะดวก ที่เกิดเหตุร่วม 2 ชั่วโมง

แม้เวลาจะผ่านไปและอากาศเริ่มมืด เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ยืนเร่งมือกู้ซากอาคารอย่างลำบากและชุกชลัก กองบังคับการตำรวจดับเพลิงต้องใช้รถขนาดใหญ่นำเครื่องกำเนิดไฟฟ้ามาจอดกลางถนน แล้วติดตั้งสปอร์ตไลท์ส่องเข้าไปบริเวณซากอาคารซึ่งห่างจากถนนประมาณ 200 เมตร ทั่วบริเวณดังกล่าวเป็นทุ่งนา มีระดับน้ำท่วมระดับหัวเข่า การปฏิบัติงานจึงยิ่งล่าช้าและลำบาก นอกจากนั้นยังประสบปัญหาอุปกรณ์ชุดเจาะและรื้อซาก ล้วนเป็นขนาดเล็ก จึงชุดเจาะและรื้อซากได้ยากและช้า ปัญหาใหญ่ที่สุดคือรถยกขนาดใหญ่เป็นรถเครนขนาด 20 ตันไม่สามารถเข้าไปยังที่เกิดเหตุได้เพราะบริเวณดังกล่าวถูกน้ำท่วมรอบบริเวณ หากเข้าไปได้ก็สามารถยกคานตักที่เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทับคนอยู่ออกไปได้ การช่วยเหลือคงจะรวดเร็วขึ้น บางคนก็ช่วยออกมาได้ก็ถูกน้ำแช่อยู่ตั้งครึ่งค่อนตัว แพทย์ต้องฉีดยาแก้ปวด บางรายต้องให้น้ำเกลือ แต่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายแม้จะเหน็ดเหนื่อยก็ปฏิบัติกรช่วยเหลืออย่างไม่ลดละ กระทั่งเวลา 20.30 น. ฝ่ายตำรวจจึงได้ตั้งกองอำนวยความสะดวกเฉพาะกิจขึ้น ณ โรงเรียนโพสนผลเจริญ ถนนลำลูกกา ตรงข้ามกับสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งภายหลังกองอำนวยความสะดวกเฉพาะกิจนี้ ก็ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานของฝ่ายต่าง ๆ ไปในตัว

แบบรายงานการปฏิบัติการกู้ภัยส่งกลับ กรมตำรวจ

วันที่ 19 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2526

แบบ ศสภ. 4 - 1

เหตุการณ์ ตึก 4 ชั้นพังถล่ม

สถานที่เกิดเหตุ โรงงานทำตุ๊กตาเป็นอาคารตึกสูง 4 ชั้น เลขที่ 15/4,6 หมู่ 4 ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

เวลา น. ที่

เกิดเหตุ	12.55 น.	แหล่งข่าว
รับแจ้งเหตุ	14.00 น.	วิทยุสื่อสาร ( ) โทรศัพท (/) แจ้งด้วยวาจา ( )
ชุดศูนย์ส่งกลับออกปฏิบัติ	14.20 น.	รถพยาบาลจาก ส. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) ส.ตพ.ต่าง ๆ, อื่น ๆ จำนวน 10 คัน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
ชุดศูนย์ส่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	14.20 น.	หมายเหตุ
ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
รับคนไข้จากที่เกิดเหตุ	15.35 น.	หมายเหตุ
ส่งคนไข้ถึงโรงพยาบาล	15.45 น.	1. รพ.ภูมิพล 2. บก.คพ. 3. กรมอากาศยานโยธิน 4. กกล.รพท. 5. มูลนิธิฯ 6. สภ.อ.ลำลูกกา 7. 8.

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. สภ.อ.ลำลูกกา กก.ปทุมธานี
2. กรมอากาศยานโยธิน กองทัพอากาศ
3. บก.คพ.
4. มูลนิธิร่วมกตัญญู
5. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ประชุมพยาบาล
2. ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่ง รพ.ใกล้เคียง

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)	จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)	ณ ที่เกิดเหตุ 29
46	35	ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล --
		ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล 6

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. ลักษณะพื้นที่ที่เกิดเหตุเป็นที่ราบต่ำ น้ำสูงท่วมถึงเอว รถบัสจึงไม่สามารถเข้าได้ การรื้อซากปรักหักพังเป็นไปอย่างยากลำบาก ขาดเครื่องมือที่ทันสมัย จึงช่วยคนออกมาได้ช้า

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. เสนอหน่วยเหนือทราบ

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

14/พ.ย./2526

สรุป โศกนาฏกรรมที่ไม่มีใครคิด ตึกพังถล่ม เมื่อเวลา 12.55 น. วันที่ 19 พฤศจิกายน 2526 สถานที่เกิดเหตุเป็นอาคารตึก 4 ชั้น 10 คูหาของโรงงาน กล้องเพชรไทย จำกัด เลขที่ 15/46 หมู่ 4 ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัด ปทุมธานี เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนได้ดำเนินการ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างไม่ลดละ เช่น กำลังจากกองกำลังรักษาพระนคร (123) กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ (191) กองบังคับการตำรวจดับเพลิง กรมอากาศยาน หน่วยบรรเทาสาธารณภัย โรงเรียนสรรพาวุธทหารบก หน่วย สารวัตทหารอากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนจ่าอากาศ ทหารอากาศ จากหน่วยต่างๆ ศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ หน่วยพยาบาลจากโรงพยาบาล ภูมิพลฯ สภากาชาดไทย มูลนิธิต่าง ๆ ทส.ปช. อำเภอลำลูกกา เอกชน ฯลฯ โดยมีผู้บังคับบัญชาาระดับสูงทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ พลเรือน ของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปอำนวยความสะดวกปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์ร้าย ณ ที่เกิดเหตุอย่าง ใกล้ชิด สำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์นั้น ศูนย์ส่งกลับได้จัดตั้งกอง อำนวยการฝ่ายแพทย์ขึ้นโดยใช้รถกองอำนวยการเคลื่อนที่ขนาดใหญ่ของศูนย์ส่ง กลับซึ่งมีอุปกรณ์เครื่องมือวิทยุสื่อสารสามารถประสานการติดต่อกันทุกโรงพยาบาล ในภาครัฐในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และได้ระดมเจ้าหน้าที่อุปกรณ์ทาง การแพทย์ และรถพยาบาลเตรียมพร้อม ณ ที่เกิดเหตุอีกประมาณ 10 คัน โดย ได้ประสานการปฏิบัติกับหน่วยแพทย์จากฝ่ายต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาลภูมิพลฯ สภากาชาดไทย มูลนิธิต่าง ๆ ฯลฯ จากความร่วมมือของทุกฝ่าย สามารถช่วย เหลือผู้เคราะห์ร้ายที่บาดเจ็บติดอยู่ใต้ซากอาคาร 45 คน พบศพผู้เสียชีวิต 29 คน หายสาบสูญ 7 คน จากยอดบัญชีคนงานทั้งหมด จำนวน 88 คน ปฏิบัติการค้นหา และช่วยชีวิตผู้เคราะห์ร้ายที่ติดอยู่ใต้ซากอาคารอย่างไม่ลดละด้วยความเหน็ดเหนื่อย หามรุ่งหามค่ำรวม 4 วัน หยุดการค้นหาเมื่อเวลา 22.00 น. วันที่ 21 พฤศจิกายน 2526 (เดลินิวส์ 20, 21, 22 พฤศจิกายน 2526, 1, 20)

เหตุการณ์ ข. ตึกถล่มหลังโรงภาพยนตร์เอเชนส์

ตึกพังถล่มครั้งนี้เกิดขึ้นเมื่อเวลา 21.15 น. วันที่ 11 กันยายน 2531 โดยตึกที่พังถล่มลงมาเป็นตึกกำลังก่อสร้าง 3 ชั้น ของสมาคมพุทธประทีป ตั้งอยู่ด้านหลังโรงภาพยนตร์เอเชนส์ ซอยเพชรบุรี 9 ถนนเพชรบุรี เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จากการสอบสวนของตำรวจทราบว่าสถานที่ก่อสร้างตึกที่ถล่มก่อนนี้เป็นโรงเรียนราชเวทีศึกษา แต่ได้รื้อไปแล้วมาสร้างเป็นสมาคมพุทธประทีปเป็นตึก 3 ชั้น สร้างมาได้ 4 เดือนเศษ โดยชั้นแรกเป็นชั้นใต้ดิน กำหนดเสร็จใน 3 เดือนข้างหน้า ผู้รับเหมาจึงเร่งการก่อสร้างมาก มีการทำงานทั้งกลางวันและกลางคืน สาเหตุของตึกพังถล่มในครั้งนี้เกิดมาจากการต่อเติมอาคารผิดแบบ ทำให้รากฐานไม่สามารถรับน้ำหนักได้ โดยขณะเกิดเหตุกำลังมีการก่อสร้างต่อเติมอาคารชั้นที่ 4 ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้เจ้าหน้าที่ยกรกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้เดินทางมาตรวจสอบและกักท้วงให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขแล้ว ภายหลังตึกพังถล่มพบว่าที่เกิดเหตุมีกองเศษปูนจำนวนมาก ถล่มมากองทับถมกันสูงจากพื้นดินประมาณ 1 เมตร ซึ่งส่วนที่พบเห็นนี้เป็นดาตาฟ้าของชั้น 4 สำหรับชั้น 1, 2 และ 3 พังถล่มจมหายลงไปใต้ดิน ได้ทราบจากผู้รอดชีวิตชื่อนายสำราญ มณีนิล คนงานคนหนึ่งซึ่งออกไปเดินเล่นขณะเกิดเหตุว่ายังมีเพื่อนคนงานติดอยู่ใต้ซากตึกที่พังถล่มอีก 17 คน กำลังเจ้าหน้าที่จากกองบังคับการตำรวจดับเพลิง กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลตำรวจ มูลนิธิต่าง ๆ ได้รับรู้ต่อไปยังที่เกิดเหตุ เพื่อช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายที่ติดอยู่ภายใต้ซากตึกที่พังถล่มจมหายลงไปใต้ดิน การช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายโดยการขุดเจาะคอนกรีตหรือถอนซากปรักหักพังเป็นไปด้วยความยากลำบากยิ่ง เนื่องจากอุปกรณ์ขุดเจาะขนาดต่าง ๆ รถยกไฮโดรลิคขนาดใหญ่เพื่อรื้อคานคอนกรีตไม่สามารถเข้าไปในบริเวณดังกล่าวได้ เนื่องจากทางแคบพื้นที่ถูกจำกัด ประกอบกับเป็นเวลาเดียวกันที่ภาพยนตร์รอบ 21.00 น. เลิก ทำให้บรรดา "ไทยมุง" ซึ่งมากมายอยู่แล้วกลับเพิ่มจำนวนมากขึ้นอีก เป็นผลให้ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ติดอยู่ในตึกถล่มเป็นไปด้วยความยากลำบากยิ่ง เจ้าหน้าที่ต้องสำรวจโดยใช้เครื่องฉายไฟส่องเข้าไปยังซากตัวอาคารซึ่งมี

เสียงร้องออกมาอยู่เป็นระยะๆ แม้ในช่วงหลังๆ เสียงของผู้ประสบเคราะห์กรรม จะแหบแห้งลงไปบ้างแต่ทุกคนก็หวังที่จะมีชีวิตรอดจากมหันตภัยในครั้งนี้ เจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยพยายามเจาะชุดตามจุดที่มีเสียงร้อง บางบริเวณได้ชากติกที่ผนังลุ่มมีน้ำขังทั่วบริเวณ เมื่อเจ้าหน้าที่เจาะคอนกรีตเป็นรูทะลุภายใต้ชากติกมีติดต้องใช้ไฟส่อง ผู้เคราะห์ร้ายบางคนที่ถูกชากติกพังทับ มองเห็นแต่ใบหน้าปริ่มๆ อยู่เหนือน้ำ ไม่ทราบว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่ เจ้าหน้าที่ต้องต่อท่อพ่นออกซิเจนเข้าไปเพื่อหวังช่วยชีวิตระหว่างการชุดเจาะหรือถอนชากติก แต่เจ้าหน้าที่ก็ไม่อาจให้การช่วยเหลือในเบื้องต้นได้เพราะขาดเครื่องมือ ประกอบกับสิ่งหักพังจากคอนกรีตปิดทางไว้หนาแน่นรวมทั้งไม่ทราบลักษณะภายในและโครงสร้างของตัวตึก เกรงว่าถ้าไปกระทบเอาส่วนที่หมิ่นเหม่ อาจทำให้คอนกรีตซึ่งมีน้ำหนักมากด้านบนพังยุบลงไปอีก แต่เจ้าหน้าที่ก็ได้ตัดสินใจและแก้ปัญหาเพื่อช่วยชีวิตผู้ที่ติดอยู่ในชากติกโดยเร็วที่สุดก่อนที่อากาศจะหมด (ไทยรัฐ 12 กันยายน 2531, 1, 18; 13 กันยายน 2531, 1, 15)

ภายหลังสื่อมวลชนทราบปัญหาการขาดแคลนเครื่องชุดเจาะประเภทต่าง ๆ ได้นำข่าวดังกล่าวไปออกอากาศทางโทรทัศน์เพื่อประกาศขอรับการสนับสนุนจากหน่วยต่าง ๆ ในการช่วยชีวิตผู้ประสบเคราะห์ร้ายในครั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของฝ่ายต่าง ๆ ได้รับเดินทางไปอำนวยความสะดวกในการช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้าย ณ ที่เกิดเหตุทันที เช่นเมื่อเวลา 22.35 น. พล.ต.อ. เกา สารสิน อธิบดีกรมตำรวจได้สั่งการระดมกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอุปกรณ์ต่าง ๆ เร่งมือช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายอย่างเต็มที่ ซึ่งต่อมาหน่วยต่าง ๆ เช่น กองทัพบกที่ 1 ส่งกำลังสารวัตรทหาร และทหารในสังกัด 65 นายมาช่วยเหลือ ทหารช่างอีกจำนวนหนึ่งภายใต้การนำของ พ.ท.สุกิจ ชนะสุนทร ผู้บังคับการ ช.พัน 2 รอ. มาผลัดเปลี่ยนส่วนล่วงหน้า, ฝ่ายทหารนั้น พล.ท. วัฒนชัย วุฒศิริ แม่ทัพกองทัพบกที่ 1 เดินทางมาอำนวยความสะดวกด้วยตนเอง, นายสมบูรณ์ อานิกวงศ์ชัย ผู้อำนวยการเขตพญาไท นำเครื่องมือและเจ้าหน้าที่มาช่วยเหลือโดยด่วน (เดลินิวส์, 12 กันยายน 2531, 1, 12) และนอกจากนั้นยังมีบริษัทเจ้าของเครื่องเจาะอีกหลายแห่ง ได้นำเครื่องมือมาช่วยด้วยความเต็มใจเพื่อหวังช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้พ้นอันตรายครั้งนี้ (เดลินิวส์, 13 กันยายน 2531, 1, 12)

เวลา 23.10 น. พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี ได้เดินทางไปยังที่เกิดเหตุและสั่งการหลายประการต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะฝ่ายตำรวจ ได้กล่าวกับผู้บัญชาการตำรวจนครบาลว่า "ทำไมปล่อยให้ประชาชนเข้ามามุงดู และเข้ามาในพื้นที่อันตรายเต็มไปหมด ทำไมตำรวจมีไม้ให้ไล่ออกไป ผมต้องลุยฝูงชนมาจากหน้าปากซอย" และได้สั่งการอีกหลายอย่างก่อนเดินทางกลับเมื่อเวลา 00.15 น. ของวันใหม่ ต่อมาเวลา 02.40 น. กองทัพบกได้ส่งทหารช่างพัน 1 รอ. มาช่วยสนับสนุนอีกส่วนหนึ่ง เวลา 04.00 น. พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ผู้ว่ากทม. ได้เดินทางไปยังที่เกิดเหตุเพื่ออำนวยความสะดวกช่วยเหลือด้วย (ดาวสยาม, 13 กันยายน 2531, 1, 16)

สำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจได้ระดมแพทย์พยาบาล อุปกรณ์ช่วยชีวิตทางการแพทย์และรถพยาบาล จำนวน 10 คัน ไปยังที่เกิดเหตุทันทีภายหลังตึกพังถล่มและได้จัดตั้งกองอำนวยความสะดวกทางการแพทย์ขึ้น เพื่อประสานกับโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณที่เกิดเหตุ เช่น โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลเอกชน ฯลฯ เพื่อเตรียมรับมืออุบัติเหตुकุ่มชนในครั้งนี้ ณ ที่เกิดเหตุ ผู้เคราะห์ร้ายบางรายถูกคานทับมือ และเท้าทั้งสองข้างได้รับความเจ็บปวดมาก ผู้วิจัยต้องมุดลงไปใต้ซากตึกเพื่อฉีดยาช่วยระงับความเจ็บปวดหลายครั้ง เนื่องจากบางรายกว่าฝ่ายบรรเทาสาธารณภัยจะกู้ซากตึกช่วยผู้บาดเจ็บออกมาได้ต้องใช้เวลาราว 16 ชั่วโมงกับ 40 นาที (ไทยรัฐ, 12 กันยายน 2531, 1, 18 ; 13 กันยายน 2531, 1, 18 ; เดลินิวส์, 13 กันยายน 2531, 1, 12 ; บ้านเมือง, 13 กันยายน 2531, 1, 2, 3) และจากแบบรายงานผลการปฏิบัติการของศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ (ศสภ 1-4) สามารถช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากใต้ซากตึก จำนวน 14 คน เสียชีวิต 3 คน โดยเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 11 กันยายน 2531 และเลิกปฏิบัติงานเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2531 รวมเวลา 16 ชั่วโมง 40 นาที

สรุป ตึกถล่มครั้งนี้เกิดเมื่อเวลา 21.15 น. วันที่ 11 กันยายน 2531 โดยตึกที่ถล่มเป็นตึก 3 ชั้นของสมาคมพุทธประทีป ตั้งอยู่ด้านหลังโรงภาพยนตร์เอเชนส์ ซอยเพชรบุรี 9 ถนนเพชรบุรี กรุงเทพมหานคร ได้ทราบจากคนงานที่รอดชีวิตว่ามีคนงานติดอยู่ในซากตึก 17 คน กำลังเจ้าหน้าที่จากทั้งตำรวจ ทหาร พลเรือน และเอกชน มูลนิธิต่างๆ ได้ร่วมดำเนินการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ทั้งฝ่ายบรรเทาสาธารณภัยและฝ่ายการแพทย์ซึ่งศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลตำรวจได้ไปจัดตั้งกองอำนวยความสะดวกขึ้น ณ จุดเกิดเหตุ สามารถช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายที่ติดอยู่ใต้ซากตึกออกมา 17 คน ซึ่ง 14 คนบาดเจ็บสาหัส แพทย์ต้องปฐมพยาบาลช่วยชีวิตแล้วนำส่งโรงพยาบาลใกล้เคียง อีก 3 คนเสียชีวิตในใต้ซากตึก ภารกิจครั้งนี้เริ่มเมื่อเวลา 21.30 น. วันที่ 11 กันยายน 2531 และเลิกปฏิบัติเมื่อเวลา 14.10 น. วันที่ 22 กันยายน 2531 รวมเวลาปฏิบัติ 16 ชั่วโมง 40 นาที

แบบรายงานการปฏิบัติภารกิจศูนย์ส่งกลับ กรมตำรวจ

แบบ ศสภ. 4 - 1

วันที่ 11 เดือน กันยายน พ.ศ. 2531

เหตุการณ์ อาคาร 3 ชั้นถล่ม

สถานที่เกิดเหตุ อาคาร 3 ชั้น หลังโรงพยาบาลนครเอเชนส์ ซอยเพชรบุรี 9 ถนนเพชรบุรี หน้าไท กรุงเทพมหานคร

เวลา น. ที่

เกิดเหตุ	21.30 น.	แหล่งข่าว
รับแจ้งเหตุ	21.40 น.	วิทยุสื่อสาร (/) โทรทัศน์ ( ) แจ้งด้วยวาจา ( )
ชุดศูนย์ส่งกลับออกปฏิบัติ	21.44 น.	รถพยาบาลจาก ฮ. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) รพ.ต่าง ๆ จำนวน 10 คัน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
ชุดศูนย์ส่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	21.50 น.	หมายเหตุ
ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
รับคนไข้จากที่เกิดเหตุ	22.10 น.	หมายเหตุ
ส่งคนไข้ถึงโรงพยาบาล	22.15 น.	1. รพ.ตำรวจ 2. รพ.ราชวิถี 3. รพ.พระมงกุฎเกล้าฯ 4. รพ.กลาง 5. 6. 7. 8.

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. บก.ตพ.
2. บก.สภพ.
3. บก.น. เหนือ และ สน.พญาไท
4. สว.วัดพระบาท
5. ทหารช่างท. 1
6. รพ.พระมงกุฎเกล้าฯ
7. รพ.กลาง
8. มูลนิธิ 2 แห่ง
9. TV. ทุกช่อง
10. กทม.

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ประชุมพยาบาล
2. ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่ง รพ.ใกล้เคียง

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)	จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)	ณ ที่เกิดเหตุ 3
14	3	ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล -- ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล 7

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. ขาดอุปกรณ์เครื่องมือชุดเจาะที่ทันสมัย
2. ปัญหาคานง
3. ไม่มีศูนย์ประสานงาน ต่างคนต่างทำ

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. เสนอหน่วยเหมืองทราบ

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

11/ก.ย./2531

การวิจารณ์ ก. ตึกถล่มที่ลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

เหตุตึกพังถล่มครั้งนี้ มีผู้เกี่ยวข้องและอยู่ในที่เกิดเหตุ หลายฝ่ายเปิดเผยถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ศูนย์ประสานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย สรุปรูปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า อาคารที่พังเป็นตึก 4 ชั้น กำลังก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ เนื่องจากอาคารโรงงานเดิมเป็นอาคารชั้นเดียว ขณะเกิดเหตุบริเวณรอบโรงงานมีน้ำท่วม ทางโรงงานได้นำเครื่องจักรบางส่วนและคนงานขึ้นไปตั้งข้างบนอาคารโดยบางส่วนยังมีไม้ค้ำอยู่และได้มีการถอดไม้ค้ำยื่นบางส่วนออก อาคารจึงพังยุบลงมา

นายกมล สมดัย ปลัดอำเภอลำลูกกา เปิดเผยว่าโรงงานที่พังนี้ได้มีนายหน้ามาติดต่อและทำเรื่องแทนตัวนายประวิทย์ ศรีกัลยากร ผู้จัดการโรงงาน โดยยื่นแบบผ่านทางอำเภอถึง 2 ครั้ง โดยตนเองเป็นผู้รับเรื่องเห็นว่าแบบที่นำมายื่นไม่ถูกต้องจึงส่งเรื่องกลับไปให้แก้ไข

นายประวิทย์ ศรีกัลยากร ผู้จัดการโรงงานแห่งนี้ได้เข้ามาพบกับ พล.ต.ต. ไพฑูรย์ ปุสสะรังษี ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจภูธร 1 และกล่าวยืนยันว่า "ผมยอมรับผิดชอบทุกอย่าง ทั้ง ๆ ที่ผมไม่มีส่วนรู้เห็นการก่อสร้าง" (เดลินิวส์, 22 พฤศจิกายน 2526, 1, 20) สำหรับผู้รับเหมาก่อสร้างนั้นชื่อนายทองดี ประเสริฐศรี ถูกตึกพังถล่มทับตายคาซากตึกในครั้งนี้อย่างแน่นอน (เดลินิวส์, 20 พฤศจิกายน 2526, 20)

นายทองจุล สิงห์กุล อธิบดีกรมโยธาธิการ กล่าวว่าตึกที่พังลงมาเนื่องจากฐานรากรับน้ำหนักไม่พอ รวมทั้งคอนกรีตและวิธีการก่อสร้างต่ำกว่ามาตรฐาน

นายวิสิทธิ์ น้อยพันธ์ อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม เปิดเผยว่าโรงงานที่พังถล่มเป็นโรงงานเถื่อน มีความผิดทางกฎหมายของกรมโรงงาน ดำเนินงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ทางกรมจะไปแจ้งความตำรวจ ฟ้องร้องเอาผิด (สยามรัฐ-สัปดาห์วิจารณ์ 30 : 23)

จากความเรียงมติชน บทเรียนที่น่าเศร้า กรณีตึกพังถล่ม 35 ชีวิต (สัปดาห์มติชน, 6 : 2094 (3/100), 27 พฤศจิกายน 2526, 3)

" 35 ชีวิตที่ตายอย่างอนาถภายใต้ซากตึก 4 ชั้น ณ ลำลูกกา ปทุมธานี ให้บทเรียนอะไรแก่ผู้มีชีวิตอยู่ทั้งหลายได้บ้าง

ความสงสัยประการแรกภายหลังเสียงครืนและเสียงร้องครวญคราง
ของผู้เคราะห์ร้ายก็คือ ตึก 4 ชั้นของบริษัทกล่องเพชรเอเซียพังทลายลงมาได้
อย่างไร

คำตอบที่ตรงกันมากที่สุดก็คือเพราะการก่อสร้างอันตรายความรับผิดชอบ
อย่างพอเพียงของผู้รับเหมา"

คำถามต่อไปก็คือ ทำไมถึงปล่อยปละละเลยให้มีการก่อสร้างขึ้นโดย
ปราศจากการควบคุม แม้นายอำเภอลาลูกกา จะแถลงในชั้นต้นทำนองปิดปฏิเสธ
ความรับผิดชอบของทางอำเภอ แต่คำสำคัญของนายนิศาล มูลศาสตร์สาทร ปลัด
กระทรวงมหาดไทยที่ว่า เป็นการอยู่ในขอบข่ายของทางอำเภอแต่เจ้าของโรงงาน
และผู้รับเหมาก่อสร้างมิได้กระทำตามระเบียบแบบแผนก็ช่วยยุติความเข้าใจสับสน
ในเบื้องต้นลงได้ในระดับหนึ่ง

เรื่องที่ยานปลายออกไปก็คือ ทางโรงงานมิได้ติดต่อผ่านทางอำเภอ
ลาลูกกา แต่มีการติดต่อทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมโดยตรง

เมื่อความเป็นจริงได้ล่วงมาถึงขั้นนี้ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่ทางกระทรวง
มหาดไทยกับกระทรวงอุตสาหกรรมจะต้องนำเรื่องนี้กลับมาทบทวนว่า การหละ
หลวมดังกล่าวกระทั่งตึกได้พังทลายลงมาอย่างยับเยินเช่นนี้ใครสมควรจะรับผิดชอบ
ในชั้นไหนและอย่างไร

เพราะถ้าหากไม่มีการทบทวนและสะสางเรื่องนี้อย่างจริงจังเพียงพอ
แล้วความเป็นไปได้ที่จะเกิดกรณีตึกพังและมีคนบาดเจ็บล้มตายอีก ย่อมมิใช่สิ่งสุด
วิสัยอย่างแน่นอน"

พล.อ. อาทิตย์ กำลั้งเอก ผบ.ทบ.และ ผบ.สส. ได้สั่งการให้กำลั้ง
ทหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องระดมเร่งมือเข้าทำการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ โดย
แนะนำให้เจ้าหน้าที่พยายามเจาะพื้นปูนที่มีคนติดอยู่ให้อากาศถ่ายเทเข้าไปได้
พร้อมกันนั้นได้สั่งให้แพทย์และพยาบาลคอยให้การช่วยเหลือใกล้ชิด และได้กล่าว
กับ พล.ต.ท. สุวรรณ รัตนชั้น รองอธิบดีกรมตำรวจว่าหากต้องการเลือดเพื่อ
ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บที่รอดตายจากการถล่มของตึก ก็ให้แจ้งไปยังฝ่ายทหารทันที
(เดลินิวส์, 20 พฤศจิกายน 2526, 20)

พ.ต.ท. ประสงค์ กฤษณะสุวรรณ รอง ผกก. 5 ดพ. ซึ่งได้นำกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยบรรเทาสาธารณภัยไปปักหลักช่วยชีวิตคนชกตึกครั้งนี้ได้เปิดเผยว่า "เข้าไปยังที่เกิดเหตุลำบากมากเพราะทางแคบและถูกน้ำท่วม เราจะเอารถเครนขนาด 20 ตันเข้าไปยกคานตึกที่เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทับคนอยู่นำเอาเข้าไปไม่ได้ ถ้ายกคานออกมาได้การช่วยเหลือก็คงจะรวดเร็วขึ้น" (เดลินิวส์, 21 พฤศจิกายน 2526, 20)

น.อ. นายแพทย์ศิริ รุชมประดิษฐ์ รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลภูมิพลฯ ได้เปิดเผยว่า "หลังจากที่โรงพยาบาลได้รับแจ้งเหตุแล้วได้สั่งการให้ห้องฉุกเฉินเตรียมพร้อมรับมือคนเจ็บจากโรงงานตึกถล่มทันที โดยระดมนายแพทย์เพิ่มขึ้นอีก 20 คน พยาบาลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในโรงพยาบาลให้เตรียมพร้อมทุกคนและสิ่งเคลียร์เตียงคนไข้ได้ทั้งหมด 48 เตียง โดยจะพยายามเสริมให้รับให้ได้มากที่สุดจนรับไม่ไหวจริง ๆ จึงจะส่งคนเจ็บไปโรงพยาบาลแห่งอื่น" (ไทยรัฐ, 20 พฤศจิกายน 25, 26, 16)

ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่แท้จริงของตึกโรงงานถล่มในครั้งนี้ น่าจะเป็นเรื่องของ "ความรับผิดชอบ" ของทั้งผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้จัดการโรงงานและหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการอนุญาตเรื่องการก่อสร้างโรงงาน หากแต่ละฝ่ายมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงก็คงไม่เกิดเหตุดังกล่าว ดังนั้น อุบัติภัยครั้งนี้จึงเป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ทำขึ้น

สำหรับการดำเนินการช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ นั้นได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายทหารบก, ทหารอากาศ, ตำรวจ พลเรือน มูลนิธิ บริษัทห้างร้านภาคเอกชนอย่างดียิ่งในด้านบรรเทาสาธารณภัยช่วยชีวิตชกตึกและนำผู้เคราะห์ร้ายออกจากใต้ซากอาคารได้มีการจัดตั้งกองอำนวยการสอบสวนเฉพาะกิจของฝ่ายตำรวจ ซึ่งต่อมาได้แปรสภาพเป็นศูนย์การประสานการช่วยเหลือของฝ่ายต่าง ๆ ส่วนในด้านจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์นั้น ศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลตำรวจได้จัดตั้งกองอำนวยการฝ่ายแพทย์ขึ้นที่รถอำนวยการเคลื่อนที่ของศูนย์ส่งกลับเพื่ออำนวยการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ ณ ที่เกิดเหตุและได้ประสานกับโรงพยาบาลภูมิพลฯ โดยใกล้ชิด ซึ่งผู้วิจัยได้เดินทางไปประสานด้วยตนเองที่ห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลภูมิพล ได้พบเจ้ากรมแพทย์ทหารอากาศ พล.อ.ท.

จิริง จุลละชาติ และรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลภูมิพลฯ น.อ. นายแพทย์ศิริ รุมประดิษฐ์ ในขณะที่นั้น ซึ่งได้ประกาศใช้แผนรับมืออุบัติเหตुकกลุ่มชน และมีการเตรียมพร้อมอย่างดียิ่งในโรงพยาบาล

ในเหตุอาคารโรงงานนังถล่มในครั้งนี้มีข้อน่าสังเกตอย่างยิ่งว่า หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งทหาร ตำรวจ พลเรือน เอกชนได้ร่วมปฏิบัติการช่วยเหลือโดยรวมทั้งกำลังเจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ อย่างมากมาย แต่จำนวนผู้เสียชีวิตยังสูงถึง 35 คน ทั้งๆ ที่การจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ ณ ที่เกิดเหตุ และที่โรงพยาบาลมีการเตรียมพร้อม มีแผนงานอย่างดียิ่งซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า น่าจะมีสาเหตุที่ทำให้จำนวนผู้เสียชีวิตสูง ได้ดังนี้

1. น่าจะเนื่องจากยอดจำนวนผู้เคราะห์ร้ายที่ติดอยู่ใต้ซากตึกมีถึง 88 คน ประกอบกับตัวอาคารโรงงานสูงถึง 4 ชั้นรวม 10 คูหา สร้างด้วยวัสดุก่อสร้างที่หนักซึ่งมีคอนกรีตเสริมเหล็กเมื่อเกิดเหตุอาคารโรงงานนังถล่มลง จำนวนของผู้บาดเจ็บและตายก็ย่อมมีสูงขึ้นตามยอดจำนวนของคนงาน และอาการบาดเจ็บจะหนักหรือเบาที่ขึ้นกับความรุนแรงหนักเบาของการถูกทำร้ายโดยซากปรักหักพังของอาคารโรงงานที่นังถล่ม

2. แม้จะมีกำลังเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย อุปกรณ์เครื่องมือครบครัน แต่ก็ไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้เต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากมีปัญหาเรื่องลักษณะภูมิประเทศพื้นที่ที่เกิดเหตุเป็นทุ่งนาเป็นที่ลุ่มต่ำ มีน้ำขังรอบอาคารโรงงาน บางแห่งระดับน้ำสูงถึง 70 เซนติเมตร จึงเป็นอุปสรรคที่ไม่สามารถนำรถเครนไฮโดรลิคขนาดใหญ่เข้าไปบริเวณเกิดเหตุหากเข้าไปก็คงจมติดหล่มยุ่งยากเป็นปัญหาเพิ่มขึ้น เมื่อไม่สามารถใช้รถเครนไฮโดรลิคขนาดใหญ่เข้าไปยกคานตึกที่เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทับคนอยู่ การช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายก็ต้องใช้อุปกรณ์เครื่องชุดเจาะขนาดเล็กซึ่งได้ผลช้า กว่าจะช่วยผู้ติดใต้ซากอาคารออกมาแต่ละคนต้องใช้เวลาานาน ดังสังเกตเห็นว่าการช่วยเหลือครั้งนี้นานถึงประมาณ 4 วัน ดังนั้น จำนวนผู้บาดเจ็บจึงสูงและอัตราการตายก็ย่อมสูงตามไปด้วย

3. เนื่องจากบริเวณเกิดเหตุ มีน้ำท่วมทั่วพื้นที่ซากอาคารโรงงานที่นังถล่ม ย่อมต้องมีผู้เคราะห์ร้ายจำนวนหนึ่งที่ต้องถูกซากปรักหักพังทับจมลงใต้น้ำและดินโคลน จึงขาดอากาศหายใจเป็นเหตุให้เสียชีวิต

4. สำหรับผู้บาดเจ็บจำนวน 46 คน ที่ช่วยออกมาจากซากอาคารที่พังถล่มนั้น ล้วนเป็นผู้ที่ถูกช่วยออกมาในวันแรกของการพังถล่ม และทั้ง 46 คน ไม่มีผู้เสียชีวิต ๗ ที่เกิดเหตุหรือระหว่างลำเลียงส่งโรงพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ ๗ ที่เกิดเหตุตนเอง

วิจารณ์ ข. ดิกล่อมหลังโรงภาพยนตร์เอเชนส์

เหตุดิกล่อมครั้งนี้ มีผู้เกี่ยวข้องและอยู่ในที่เกิดเหตุหลายฝ่ายเปิดเผยถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

นายวินัย ทัศนัย คนงานที่กำลังเทพูนอยู่ชั้นที่สามและรอดชีวิตมาได้กล่าวว่าสาเหตุของดิกล่อมครั้งนี้มาจากบริษัทเร่งมาก โดยมีการระดมกำลังคนงานทำทั้งกลางวันกลางคืน เพื่อให้ทันส่งงานในเดือนธันวาคมที่จะถึง ซึ่งมีชั้นที่ 1-2 เพิ่งจะเทพูนยังไม่ทันจะแห้งดีเลยก็ส่งคนงานเทพูนชั้น 3 เสียแล้ว อีกประการหนึ่ง คานแต่ละชั้นก็กว้างไม่ได้มาตรฐาน 30 นิ้ว ตามวิศวกรกำหนดเอาไว้ เวลาเทพูนจึงทำให้คานรับน้ำหนักไม่ได้ จนกระทั่งเกิดพังลงมา (ไทยรัฐ, 12 กันยายน 2531, 18)

พล.ต. จำลอง ศรีเมือง ผู้ว่า กทม. ได้กล่าวว่าตึกที่สร้างนี้เป็นการสร้างที่ผิดอย่างแน่นอนเพราะยื่นขอไปว่าจะเป็นการสร้าง 2 ชั้น แต่มาทำการสร้างชั้น 4 ชั้น รวมทั้งชั้นลอยด้วย (ดาวสยาม, 13 กันยายน 2531, 16)

พ.ต.อ. คงเดช ชูศรี ผู้กำกับการตำรวจนครบาล 3 ชี้แจงว่า การสอบสวนเบื้องต้นพบว่า ผู้รับเหมาใช้วัสดุไม่ตรงตามข้อกำหนด อย่างเช่น บางจุดที่ระบุให้ใช้เหล็กขนาด 6 หุน ตรวจสอบแล้วใช้เพียงหุนครึ่ง มีการจ้างเหมาเป็นช่วง ๆ ตอน ๆ เป็นความผิดทั้งทางแพ่งและอาญาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เจ้าของผู้ก่อสร้างอาคาร สถาปนิกผู้ออกแบบ วิศวกรผู้ควบคุมไปจนถึงผู้รับเหมาและหัวหน้าคนงานที่รับเหมางานไปอีกที่จะต้องถูกดำเนินคดีหมดทุกคน (ไทยรัฐ, 14 กันยายน 2531, 16)

พล.ต.ท. มนัส ครุฑไชยันต์ ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล กล่าวว่า "ดิกล่อมเป็นความสะเพร่าของผู้รับเหมาที่ให้คนงานทำงานทั้งวันทั้งคืนและยังผิดแบบแปลนอีกด้วย" (บ้านเมือง, 13 กันยายน 2531, 2)

พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีกล่าวว่า "จะต้องมีผู้รับผิดชอบ มีการไล่เบียดกัน ไม่ใช่ปล่อยให้ตายฟรี ๆ และจะนำเรื่องเข้าประชุม ครม. เพื่อหามาตรการป้องกัน" และกล่าวกับผู้บัญชาการตำรวจนครบาลว่า "ทำไมปล่อยให้ประชาชนเข้ามามุงดู และเข้ามาในพื้นที่อันตรายเต็มไปหมด ทำไมตำรวจมีไม่ ให้ไล่ออกไป ผมต้องลุยฝูงชนมาจากหน้าปากซอย" (ไทยรัฐ, 13 กันยายน 2531, 15)

พล.ต.อ. เกา สารสิน อธิบดีกรมตำรวจกล่าวต่อนายกรัฐมนตรีว่า "สาเหตุที่งานช่วยเหลือล่าช้าเพราะเครื่องเจาะไฟฟ้าแบบที่ใช้เจาะถนนเหมาะสำหรับงานนี้โดยเฉพาะ ทางหน่วยบรรเทาสาธารณภัยมีอยู่เพียงเครื่องเดียว กำลังตำรวจมากก็จริง แต่ทำอะไรไม่ได้เนื่องจากต้องรอเครื่องเจาะ นอกจากนี้รถเครนขนาดใหญ่เข้ามาปฏิบัติงานไม่ได้เพราะเป็นที่แคบ" (ไทยรัฐ, 13 กันยายน 2531, 15)

พ.ต.อ. สมศักดิ์ วิวัฒน์อนันต์ หัวหน้าศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ กล่าวว่าได้ระดมแพทย์ พยาบาล อุปกรณ์การช่วยชีวิต พร้อมรถพยาบาลจำนวน 10 คัน มาจอดใกล้ที่เกิดเหตุ เมื่อเจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยช่วยเหลือผู้บาดเจ็บมาที่ปฐมพยาบาลแล้วนำส่งโรงพยาบาล (ไทยรัฐ, 12 กันยายน 2531, 18)

ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่แท้จริงของตึกพังถล่มเพราะการขาด "ความรับผิดชอบ" ของผู้เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับกรณีตึกโรงงานที่ลาลูกกาถล่ม จึงเป็นอุบัติภัยจากมนุษย์ทำขึ้น

สำหรับการดำเนินการช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายออกจากซากตึก ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งทหาร ตำรวจ พลเรือนและบริษัทเอกชน มูลนิธิอาสาสมัครมากมาย ซึ่งระดมทั้งกำลังเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ หน่วยกู้ภัยสามารถช่วยผู้เคราะห์ร้ายออกมาจากใต้ซากตึกจำนวน 17 ราย (บาดเจ็บ 14 ราย ตาย ๓ ที่เกิดเหตุ 3 ราย) ภายในเวลา 16 ชั่วโมง 40 นาที สำหรับการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์นั้น ศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจได้จัดตั้งกองอำนวยการฝ่ายแพทย์ขึ้น ๓ ที่เกิดเหตุ และได้ประสานกับโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงเช่น โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ โรงพยาบาลกลางและโรงพยาบาลเอกชน เพื่อร่วมให้การปฐมพยาบาล

ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล ตลอดจนขอให้แต่ละโรงพยาบาลดังกล่าวเตรียมรับมือเหตุการณ์ครั้งนี้ด้วยความมีประสิทธิภาพยิ่ง

ข้อนำสังเกตุเกี่ยวกับจำนวนผู้บาดเจ็บและตายในครั้งนี้น้อยกว่าคราวตึกถล่มที่ลำลูกกา น่าจะเนื่องจาก

1. จำนวนผู้เคราะห์ร้ายที่ติดอยู่ใต้ซากตึกครั้งนี้มีจำนวนน้อยกว่ากรณีแรกสำรวจ กล่าวคือมียอดจำนวนเพียง 17 คน ดังนั้น ผู้บาดเจ็บและตายจึงมีจำนวนน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับที่ลำลูกกาซึ่งมีจำนวนถึง 88 คน
2. เจ้าหน้าที่กู้ภัย สามารถช่วยผู้บาดเจ็บออกจากใต้ซากตึกในเวลาที่น้อยกว่า กล่าวคือเพียง 16 ชั่วโมง 40 นาที เมื่อเทียบกับคราวตึกถล่มที่ลำลูกกา ต้องใช้เวลาถึง 4 วัน
3. ลักษณะภูมิประเทศต่างกัน กล่าวคือ ตึกพังถล่มที่เอเชนส์ครั้งนี้ แม้จะมีบางจุดของพื้นที่มีน้ำขังบ้าง แต่ก็น้อยกว่าคราวตึกถล่มที่ลำลูกกา ซึ่งทั่วบริเวณของซากอาคารที่พังมีน้ำท่วมขังไปทั่ว บางบริเวณระดับน้ำสูงถึง 70 เซนติเมตร ฉะนั้น ผู้ติดอยู่ใต้ซากตึกที่เอเชนส์จึงยังพอมีอากาศหายใจ
4. หน่วยบรรเทาสาธารณภัยและฝ่ายแพทย์ของศูนย์ส่งกลับได้มีการพัฒนาการช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายที่บาดเจ็บ เช่น มีเครื่องปั๊มอากาศ ส่งท่อพ่นอากาศลงใต้ซากตึก เพื่อให้ผู้ติดใต้ซากตึกมีอากาศหายใจ
5. ได้ส่งแพทย์ลงไปปฐมพยาบาลใต้ซากตึกกรณีผู้บาดเจ็บถูกคานคอนกรีตใหญ่ทับและรื้อถอนซาก ต้องฉีดยาระงับปวดให้น้ำเกลือ และออกซิเจน ฯลฯ

ประเด็นที่ควรพิจารณา ก. ตึกถล่มที่ลำลูกกา

1. เกี่ยวกับเรื่องก่อสร้างตึกอาคารสูงนั้น ควรที่หน่วยเกี่ยวข้องภาครัฐต้องพิจารณามาตรการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากเหตุพังถล่ม เนื่องจากอาคารที่สูงเพียง 4 ชั้น ยังมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตสูงร่วม 100 คน ในปัจจุบันและในอนาคตนิยมสร้างตึกอาคารคอนโดมิเนียม โรงแรม โรงงานสูง ๆ หลายสิบชั้น หากสร้างไม่ได้มาตรฐานและเกิดพังถล่มลงย่อมต้องเกิดปัญหาอย่างร้ายแรงซึ่งเกินขีดความสามารถของหน่วยบรรเทาภัยและฝ่ายแพทย์จะช่วยเหลือได้ ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตย่อมสูงขึ้นอย่างแน่นอน

2. สำหรับอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ในการกู้ภัยของหน่วยบรรเทาสาธารณภัยนั้น น่าจะได้มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างจริงจังให้มีขนาด น้ำหนักที่เหมาะสมแต่มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งที่มีอยู่หากเป็นเครื่องมือขนาดเล็กและเบา ก็มีประสิทธิภาพต่ำ แม้จะสามารถนำไปใช้ตามลักษณะพื้นที่ต่าง ๆ ก็ตาม หากเป็นเครื่องมือขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพสูง แต่บางพื้นที่ก็ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น รถเครนไฮโดรลิกขนาดใหญ่ประสิทธิภาพสูง แต่นำไปใช้ในเหตุการณ์นี้ไม่ได้ เนื่องจากพื้นที่เกิดเหตุไม่เอื้ออำนวยเพราะน้ำท่วม

3. เมื่อมีอุบัติเหตุร้ายแรงเกิดขึ้น หากผู้บังคับบัญชาระดับบริหารชั้นสูงของหน่วยงานต่าง ๆ จะให้ความสนใจและรีบเดินทางเข้าไปอำนวยความสะดวก ที่เกิดเหตุได้ย่อมทำให้การปฏิบัติงานของทุกฝ่ายมีประสิทธิภาพขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ทุกฝ่ายอย่างดียิ่งด้วย

ประเด็นที่ควรพิจารณา ข. ดิกล้อมที่หลัง โรงภาพยนตร์เอเชนส์

1. ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง หรือรัฐบาล ควรให้ความสนใจเรื่องอุบัติเหตุในทุกแง่ ทั้งการป้องกันหลีกเลี่ยง การเตรียมพร้อมเพื่อรับสถานการณ์ การตอบสนองเหตุการณ์ภัยพิบัติ และการฟื้นฟูบูรณะอย่างครบวงจร มิใช่สนใจเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ดังเช่นเป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. หน่วยบรรเทาสาธารณภัยและฝ่ายแพทย์ควรมีการพัฒนาแนวคิด และเทคนิคใหม่ ๆ ในการช่วยชีวิตให้ทันสมัยขึ้นและเหมาะสมกับลักษณะของสถานการณ์ของอุบัติเหตุที่นับวันจะเกิดเพิ่มขึ้นและมีลักษณะและความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามสภาพของเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. เรื่องปัญหาประชาชนจำนวนมากที่เข้ามาดูเหตุการณ์ หรือ "ไทยมุง" เวลาเกิดอุบัติเหตุขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของหน่วยต่าง ๆ นำที่ฝ่ายเกี่ยวข้องควรหามาตรการในการควบคุมฝูงชนออกจากพื้นที่เกิดเหตุให้ได้ อย่างจริงจัง

กรณีศึกษา 4 : ถังแก๊สระเบิดเป็นเหตุให้ตึกพังถล่ม 15 คูหา

เหตุการณ์ ระเบิดจากถังแก๊สครั้งนี้เกิดเมื่อเวลา 13.15 น. วันที่ 18 พฤศจิกายน 2527 จากการสอบสวนของตำรวจพบว่าร้านต้นเหตุ ตั้งอยู่เลขที่ 25 ถนนพิกษ์สันติ สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เป็นร้านขายแก๊สหุงต้มชื่อร้านเทพอุดมพาณิชย์ โดยมีนายวิชัย อุดมทรัพย์ทวี และนางวรรณิ์ อุดมทรัพย์ทวี เป็นเจ้าของ ขณะเกิดเหตุระเบิดนั้นนายทวีศักดิ์ อุดมทรัพย์ทวีลูกชาย อยู่บ้านเพียงคนเดียวและได้รับบาดเจ็บสาหัส นอกจากนี้บริเวณตึกครึ่งตึกครึ่งไม้ อันเป็นสถานที่เกิดเหตุระเบิดนั้น ทุกคูหาถูกแรงระเบิดอัดหลังคาปลิวว่อน และถล่มทลายลงมาเป็นแถบ มีผู้ได้รับบาดเจ็บร้องเสียงระงมด้วยความเจ็บปวดเป็นจำนวนมาก

เจ้าหน้าที่ตำรวจได้สอบปากคำนางวรรณิ์ อุดมทรัพย์ทวี เจ้าของร้านที่เกิดเหตุทราบว่านายวิชัยกับนางวรรณิ์ไปอยู่บ้านเลขที่ 27 ถัดจากห้องเกิดเหตุไปเพียง 2 ห้อง โดยเปิดเป็นร้านขายแก๊สเช่นเดียวกัน ได้ยินเสียงระเบิดดังขึ้นอย่างแรงทุกคนต่างกระเด็นไปคนละทิศละทาง กว่าจะตั้งสติได้ก็ทราบว่าหลังคาบ้านถล่มในพริบตาและมาทราบภายหลังว่าถังแก๊สที่ร้านของตนระเบิด เข้าใจว่าจะทำการถ่ายแก๊สจากถังใหญ่ 50 กิโลกรัมใส่ถังเล็ก 15 กิโลกรัม ซึ่งนายทวีศักดิ์ อุดมทรัพย์ทวี เคยปฏิบัติมาเป็นประจำ สงสัยว่าเหตุที่เกิดระเบิดครั้งนี้ อาจจะมีใครคนใดคนหนึ่งโยนก้อนบุหรี่ป้อนเข้าไปในร้านและเกิดระเบิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึง ทำให้ได้รับความเสียหายอย่างมาก เช่น บ้านเรือนราษฎรที่ตั้งอยู่ในรัศมี 300 เมตร ถูกแรงอัดของระเบิดในครั้งนี้นั้นได้รับความเสียหายมาก เป็นต้นว่าตึกสำนักงานเทศบาลเมืองพินาศ และตึกมีรอยร้าวเป็นทางยาว ธนาคารกรุงไทย สาขาปทุมธานี สำนักงานถูกแรงอัดพังเป็นแถบ กระจกบ้านเรือนของราษฎรที่อาศัยอยู่ในตลาดเทศบาลถูกแรงระเบิดกระจกแตกร้าวเสียหายมาก สำหรับห้องแถวครึ่งตึกครึ่งไม้ที่เกิดเหตุ นั้น สถานที่เป็นที่ดินของราชพัสดุ เทศบาลสร้างให้พ่อค้าประชาชนเช่าอยู่อาศัยเมื่อปี พ.ศ. 2500 และมีประชาชนอยู่กันอย่างหนาแน่น

พ.อ. (พิเศษ) ทวี กนิษฐ์ดิษฐ์ ผู้เคราะห์ร้ายรายหนึ่งก่อนเสียชีวิตได้มานั่งรับประทานก๋วยเตี๋ยวอยู่ฝั่งตรงข้ามกับร้านค้าแก๊สในช่องระเบิดมีผู้เห็นร่างของ พ.อ. (พิเศษ) ทวี กระเด็นขึ้นไปกระทบกับผนังของตึกอย่างจังมันสมองกระจายหายไปทั้งแถบและเสียชีวิต

ภายหลังเกิดเหตุ พล.ต.ท. สุวรรณ รัตนชื่น รองอธิบดีกรมตำรวจ ร.ต. วัฒนา สูตรสุวรรณ รองผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ได้เดินทางไปถึงที่เกิดเหตุและสั่งระดมให้ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบังคับการตำรวจดับเพลิง ศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลตำรวจ กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี และมูลนิธิต่างๆ ได้ร่วมกันหรือชากปรักหักพังช่วยผู้บาดเจ็บออกจากที่เกิดเหตุ แล้วลำเลียงส่งโรงพยาบาลใกล้เคียง (เดลินิวส์, 20 พฤศจิกายน 2527, 1, 20)

จากแบบรายงานการปฏิบัติการกิจของศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลตำรวจ (ศสภ, 4-1) มีผู้บาดเจ็บจำนวน 45 คน เสียชีวิตทันที ณ ที่เกิดเหตุจำนวน 5 คน สำหรับผู้บาดเจ็บถูกลำเลียงส่งไปรักษาตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังนี้

- โรงพยาบาลประจำจังหวัดปทุมธานี 19 คน
- โรงพยาบาลชลประทานปากเกล็ด จังหวัดนนทบุรี 1 คน
- โรงพยาบาลนนทเวช จังหวัดนนทบุรี 4 คน
- โรงพยาบาลภูมิพลฯ 10 คน
- โรงพยาบาลเมโย 3 คน
- โรงพยาบาลเปาโล 8 คน

การวิจารณ์ เหตุถึงแก๊สระเบิดครั้งนี้ มีผู้อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุและผู้เกี่ยวข้องเปิดเผยดังนี้ (เดลินิวส์, 20 พฤศจิกายน 2527, 20)

พ.ต.ท. ประพันธ์ คนตรง รองผู้กำกับการตำรวจ กองพิสูจน์หลักฐาน และ ร.ต.ท. ประสาท วิจิตรนาวิน ได้เปิดเผยว่า ลักษณะการเกิดระเบิดครั้งนี้คล้าย ๆ กับการระเบิดที่ร้านไซ้เข้า ซอยนานาเหนือ กรุงเทพฯ เป็นเหตุให้ตึกหลายคูหาพังถล่ม

แบบรายงานการปฏิบัติการกู้ภัยส่งกลับ กรมตำรวจ

แบบ ศสภ. 4 - 1

วันที่ 18 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

เหตุการณ์ กังแกใส่เบ็ดเป็นเหตุตักถึง 15 คนหา

สถานที่เกิดเหตุ ตึกแถวสองชั้น หน้า กก.ตำรวจนครปฐมธานี ถนนนิวกษัตริย์ เขตเทศบาลเมือง จังหวัดปทุมธานี

เวลา น. ที่

เกิดเหตุ	13.15 น.	แหล่งข่าว
รับแจ้งเหตุ	13.21 น.	วิทยุสื่อสาร (/) โทรศัทพ์ ( ) แจ้งด้วยวาจา ( )
ชุดศูนย์ส่งกลับออกปฏิบัติ	13.30 น.	รถพยาบาลจาก ฮ. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) ส.ต.พ.ต่าง ๆ จำนวน 10 คัน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
ชุดศูนย์ส่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	13.50 น.	หมายเหตุ
ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
รับคนไข้จากที่เกิดเหตุ	14.02 น.	หมายเหตุ
ส่งคนไข้ถึงโรงพยาบาล	14.12 น.	1. รพ.จว.ปทุมธานี 2. รพ.ชลประทาน 3. รพ.ภูมิพล 4. รพ.เมโย 5. รพ.เปาโล 6. 7. 8.

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. บก.คพ.
2. กก.ภ.จว.ปทุมธานี
3. บก.ภ. 1
4. มุานี้ออเด็คตั้ง
5. มุานี้ออเด็คตั้ง

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ประชุมพยาบาล
2. ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่ง รพ. ไกลเคียง

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)	จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)	ณ ที่เกิดเหตุ 5
45	5	ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล -- ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล --

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. จุดเกิดเหตุอยู่ไกลจากหน่วยรถพยาบาล ใช้เวลาเดินทางกว่า 20 นาที จึงถึงที่เกิดเหตุ

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. ควรแจ้งหน่วยรถพยาบาลให้ครอบคลุมพื้นที่ให้ทั่วถึง

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

18/พ.ย./2527

นางวรรณิ อุดมทรัพย์ทวี ได้เปิดเผยว่า ช่วงนี้ทางเอเยนต์ใหญ่
จำหน่ายแก๊สส่งแก๊สให้ไม่พอกับความต้องการของประชาชน หลังจากที่รัฐบาลลด
ค่าเงินบาทแล้วได้มีความเคลื่อนไหวในการกักตุนแก๊ส ร้านของตนจำเป็นต้องทำ
ตามความต้องการของประชาชนแทนที่เอเยนต์ใหญ่จะส่งให้ตามที่สั่ง กลับไม่มีแก๊ส
หุงต้มให้และชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ต้องการแก๊สถึงละ 15 กิโลกรัม จำเป็นต้องถ่าย
แก๊สจากถัง 50 กิโลกรัม ลงถังเล็กชนิด 15 กิโลกรัม จึงเกิดเหตุหน้าสลดขึ้น

(สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ได้เสนอบทความ 31: 23, 25 พฤศจิกายน
2527, 9, 10) มีสาระการวิจารณ์สำคัญว่าการระเบิดจากก๊าซเกิดขึ้นครั้งนี้มิใช่
เป็นครั้งแรก เคยเกิดขึ้นมาแล้วที่ชอยนานา ทำให้ทรัพย์สินเสียหายและมีผู้เสียชีวิต

ก๊าซปิโตรเลียมเหลว นับวันจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
มากยิ่งขึ้น นับตั้งแต่นิยมหันมาใช้ก๊าซแทนถ่านโดยเฉพาะส่งคมในเมือง รถยนต์ก็
หันมาใช้ก๊าซเป็นส่วนมากเพราะราคาถูกกว่าน้ำมันเป็นชิ้น โดยเฉพาะรถแท็กซี่ซึ่ง
เปลี่ยนมาใช้ก๊าซเกือบทั้งหมด แม้แต่ไฟแช็คก็บรรจุก๊าซเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นก๊าซก็
จะเข้ามาทดแทนเชื้อเพลิงอื่น ๆ มากขึ้นทุกวัน

ขณะที่ประโยชน์จากปิโตรเลียมมีมาก แต่การตระหนักถึงภัยอันตรายยัง
อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก ถ้ายังประมาทเดินเล่น หรือไม่รู้จักป้องกันแล้วอันตรายที่เกิด
ขึ้นก็มาก เพราะก๊าซปิโตรเลียมเหลวเมื่อผสมกับออกซิเจน แล้วมีความเข้มข้น
ระหว่าง 2-10 เปอร์เซ็นต์ เจาะประกายไฟจะเกิดการลุกไหม้ทันที

สำหรับการป้องกันอันตรายจากก๊าซได้มีการออกกฎหมายมาบังคับใช้
แล้ว เป็นประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 28 เรื่องการบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว

เนื้อหาสาระของกฎหมายฉบับนี้ครอบคลุม 3 ประเภทคือ สถานบริการ
ซึ่งหมายถึงบรรดาปั๊มก๊าซ สถานที่บรรจุก๊าซ หมายถึง ตามโรงงานต่าง ๆ ที่มี
การบรรจุหรืออัดก๊าซเพื่อนำออกจำหน่าย และสถานที่เก็บก๊าซ ได้แก่ร้านจำหน่าย
ก๊าซ โรงเก็บก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ อาทิตามโรงแรม ร้านอาหารภัตตาคาร ที่มี
การใช้ก๊าซจำนวนมาก

ทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวนั้น ปรากฏว่ากฎหมายได้กำหนดให้การติดตั้ง การรักษาระบบความปลอดภัยบริเวณสถานที่ เป็นไปตามกฎหมายที่วางไว้ ซึ่งตาม ระเบียบของกฎหมายฉบับนี้ สำหรับสถานบริการและสถานที่บรรจุก๊าซ ต้องขอ อนุญาตจากทางการเสียก่อนที่จะดำเนินการได้ มิฉะนั้นจะมีความผิดตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ส่วนที่เป็นสถานที่เก็บก๊าซ ซึ่งในที่นี้หมายถึงร้านจำหน่าย ก๊าซ ร้านอาหารและโรงเก็บก๊าซ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่วางไว้เช่นเดียวกัน แต่ไม่ต้องขออนุญาตกับทางการ

มีผู้กล่าวว่า "ถึงจะไม่ต้องขออนุญาต เมื่อทำความผิดไม่มีการติดตั้ง ระบบความปลอดภัย สถานที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ต้องมีโทษ ปรับไม่เกิน 5,000 บาท"

ระบบการป้องกันความปลอดภัยที่สำคัญได้แก่ การจัดระบบไฟฟ้าภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เป็นชนิดป้องกันประกายไฟฟ้าที่จะก่อให้เกิดการระเบิด เพราะระบบไฟฟ้าที่ใช้อยู่ตามบ้านเรือนที่อยู่อาศัยทุกวันนี้ เป็นระบบที่เปิด-ปิด สวิตช์แล้วจะเกิดประกายไฟ เมื่อเกิดการรั่วไหลของก๊าซในปริมาณที่ติดไฟคือ 2-10% เมื่อผสมกับออกซิเจนจะเกิดการลุกไหม้ทันที

แหล่งข่าวของสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์กล่าวต่อไปว่า "เท่าที่ผมรู้ตาม ร้านค้าก๊าซทั่วไปมักไม่ใช่ระบบป้องกันประกายไฟฟ้า เพราะเขาเห็นว่าต้นทุนแพง อุปกรณ์ต่างๆ แพงกว่าปกติถึง 4 หรือ 5 เท่าตัว การที่จะตรวจสอบตามกฎหมาย ก็ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทางกรมโยธาธิการเป็นเพียงหน่วยงานที่คอย ตรวจสอบไม่มีอำนาจไปตรวจสอบ ทำให้ในส่วนนี้มีข้อบกพร่องและไม่ปฏิบัติตาม กฎหมาย"

"สำหรับในส่วนของการร้านค้าย่อยชุมชนนี้เกิดระเบิดและสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน ผู้คนเสียชีวิตมาจากการปฏิบัติที่ผิดกฎหมายลักลอบถ่ายเทก๊าซ เมื่อ เจอประกายไฟจึงเกิดระเบิดขึ้น"

นอกจากนี้แล้วในกฎหมายยังควบคุมบรรดาห้องแถว ที่มีการจำหน่าย ก๊าซไว้อีกด้วย อาทิ ร้านค้าแห่งหนึ่งจะมีปริมาณก๊าซรวมกันได้ไม่เกิน 2,000 ลิตร ห้ามเก็บก๊าซในระดับที่ต่ำกว่าพื้นดินหรือชั้นบนของร้าน ในส่วนของการติดตั้ง ต้องอยู่ห่างจากฝาผนังที่เป็นด้านทางเข้าทางออก ประตู เHINGบันได ไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร ก๊าซต้องตั้งตรงให้ล้นปิดเปิดอยู่ข้างบนและมีฝาดรอป ฯลฯ

กล่าวโดยสรุปแล้วระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับก๊าซปิโตรเลียมมีกำหนดไว้ในกฎหมาย แต่มีปัญหาดังกล่าวว่ามีผู้ปฏิบัติตามกฎหมายมาน้อยเพียงใด

การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการมักได้ของพ่อค้าในการลักลอบถ่ายเทก๊าซเพื่อเอาเปรียบผู้ซื้อจนเกิดอุบัติเหตุอย่างรุนแรง ในกรณีเช่นเกิดการระเบิดที่ร้านค้าย่านปทุมธานี สิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งมูลเหตุอันตรายจากก๊าซทั้งสิ้น

"ในกรณีที่จะมีการป้องกันมิให้เกิดอันตรายจากก๊าซ นอกจากควรให้สถานที่เก็บก๊าซ ไม่ว่าจะเป็นร้านจำหน่าย ร้านอาหาร ต้องขออนุญาตกับทางการ เพื่อให้ระบบป้องกันความปลอดภัยเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้แล้ว ควรที่จะมีการเร่งโฆษณาประชาสัมพันธ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบริษัท ห้างร้านที่ดำเนินธุรกิจด้านนี้ รวมทั้งประชาชนผู้ใช้ก๊าซ ระมัดระวังอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น"

อย่างไรก็ตามการจะป้องกันอันตรายรายวันอันเกิดจากก๊าซปิโตรเลียมเหลวจะได้ผลมากหรือน้อยอยู่ที่เจ้าหน้าที่รัฐ ทำหน้าที่อย่างเคร่งครัดหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่า ระเบิดของถังก๊าซที่ปทุมธานีครั้งนี้ มีสาเหตุจากความไม่รับผิดชอบของผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐไม่รับผิดชอบหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผล จึงเป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ทำขึ้น นอกจากนั้นบทลงโทษตามกฎหมายสำหรับสถานที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายที่ไม่มีการติดตั้งระบบความปลอดภัยนั้น มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท ซึ่งต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับความสูญเสียของทรัพย์สิน และชีวิตที่ประเมินค่ามิได้ในการระเบิดแต่ละครั้ง นำที่ฝ่ายเกี่ยวข้องได้มีการทบทวนในเรื่องนี้

สำหรับในด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์นั้นผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าศูนย์กลับ โรงพยาบาลตำรวจ มีส่วนร่วมในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บในครั้งนี้พิจารณาเห็นว่าจุดเกิดเหตุอยู่ห่างไกลจากหน่วยรถพยาบาลของศูนย์ส่งกลับมารถพยาบาลกว่าจะถึงที่เกิดเหตุต้องใช้เวลาเกือบ 20 นาที หน่วยเหนือควรพิจารณาในการเพิ่มหน่วยรถพยาบาลให้สามารถครอบคลุมพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างทั่วถึง เพื่อบริการผู้เจ็บป่วยได้อย่างเพียงพอและรวดเร็ว

ประเด็นที่ควรพิจารณา

1. ควรเร่งโฆษณา ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบริษัท ห้างร้านที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับก๊าซรวมทั้งประชาชนผู้ใช้ก๊าซ ให้ทราบถึงอันตราย และระมัดระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้น

2. ควรพิจารณาเพิ่มโทษมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3. ควรเพิ่มหน่วยรพยบาลให้สามารถครอบคลุมพื้นที่ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างทั่วถึง

กรณีศึกษา 5 : เปรียบเทียบเหตุเพลิงไหม้โรงแรมเกรซ ห้างสรรพสินค้าบิ๊กเบล
และโรงแรมเฟิร์ส

เหตุการณ์ ก. เพลิงไหม้โรงแรมเกรซ

เหตุเพลิงไหม้ครั้งนี้เกิดขึ้นในห้องฝักบนชั้นที่ 9 ของโรงแรมเกรซ ซอยนานาเหนือ ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตย เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร เมื่อเวลา 04.00 น. วันที่ 26 กันยายน 2528 จากการสอบสวนของตำรวจพบว่าในเวลาดังกล่าวขณะที่ทุกคนกำลังหลับนอนได้เกิดเพลิงไหม้ ไฟลุกบนชั้น 9 ของโรงแรมเกรซ หลายชีวิตตะเกียกตะกายหนีรอดลงมาได้ ในขณะที่อีก 19 ชีวิตถูกไฟไล่ไปจนมุดอยู่บนชั้นที่ 9 ไม่สามารถหนีรอดลงมาได้ กำลังเจ้าหน้าที่จากกองบังคับการตำรวจดับเพลิง สถานีตำรวจลุมพินี ศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาล ตำรวจ มูลนิธิต่าง ๆ ได้รุดไปยังที่เกิดเหตุเพื่อช่วยระงับอัคคีภัยและช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายที่ติดไฟในครั้งนี ขณะที่เจ้าหน้าที่ไปถึงไฟกำลังลุกไหม้อยู่บนชั้น 9 ซึ่งเป็นชั้นบนสุด และกำลังลามลงมายังชั้นที่ 8 เปลวไฟแลบเลียออกมาตามช่องหน้าต่างห้องต่าง ๆ อย่างน่ากลัว พร้อม ๆ กับกลุ่มควันพวยพุ่งออกมาโขมง สภาพการณ์ขณะนั้นกำลังสับสนอลหม่านไปทั่ว จากบรรดาผู้ที่หนีไฟออกมาจากโรงแรมหลายร้อยคนและประชาชนซึ่งมุงดูเหตุการณ์เป็นจำนวนมาก

ระหว่างเหตุการณ์กำลังดุกละหุ่มีเสียงร้องตะโกนให้ช่วยลงมาจากผู้ติดไฟอยู่เบื้องบน บริเวณปีกด้านขวาสุดของชั้นที่ 9 และชั้นที่ 8 แต่ทว่าในขณะนั้นไม่มีใครสามารถที่จะขึ้นไปช่วยเหลือได้ รถดับเพลิงที่มาถึงประมาณ 40 คัน ส่วนใหญ่เป็นรถพญเพลิง ไม่มีอุปกรณ์ในการช่วยเหลือ คงทำหน้าที่แต่เพียงฉีดน้ำขึ้นไปสกัดไฟไว้ไม่ให้ลุกลามไปถึง ระหว่างนั้นมีแต่เสียงสวดมนต์และเสียงตะโกนขึ้นไปปลอบใจของคนที่อยู่ข้างล่างให้พวกที่ติดอยู่ข้างบนพยายามทำให้สงบและใจเย็นๆ เข้าไว้ อย่าได้กระโดดลงมาอย่างเด็ดขาดเพราะเจ้าหน้าที่กำลังพยายามหาทางช่วยเหลืออยู่

ทางด้านการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ตำรวจดับเพลิงได้กระจายกันฉีดน้ำสกัดไฟไว้ทุกด้านรอบตัวอาคาร โดยเฉพาะจุดสำคัญบริเวณที่มีคนติดอยู่ พล.ต. อ. ณรงค์ มหานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ พร้อมด้วยนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่อีกหลายท่าน

ได้รุดไปถึงและเข้าบัญชาการด้วยตนเองโดยใกล้ชิด มีคำสั่งกำชับเจ้าหน้าที่ดับเพลิงให้ยึดเอาความปลอดภัยของชีวิตคนที่ติดไฟอยู่เป็นสำคัญและได้พยายามสกัดยั้งไฟให้ได้โดยเร็ว ต่อมาตำรวจดับเพลิงได้ใช้รถกระเช้าจำนวน 2 คันเข้าช่วยเหลือแต่พบว่ากระเช้าที่ส่งขึ้นไปนั้นสามารถย่นขึ้นไปได้เพียงแค่ชั้นที่ 5 เท่านั้น แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้ความพยายามอย่างสุดความสามารถ และทำการตัดแปลงโดยนำเอารถผจญเพลิง ซึ่งมีบันไดยาวกว่ายัดขึ้นไปถึงชั้นที่ 9 พอดี เข้าประกบโดยส่งเจ้าหน้าที่คนหนึ่งเกาะติดขึ้นไปช่วยลำเลียงพวกที่ติดอยู่ส่งต่อลงยังกระเช้านำลงมาทีละคน ๆ ท่ามกลางความตื่นเต้นหวาดเสียวและเอาใจช่วยของคนที่อยู่ข้างล่าง จนกระทั่งเป็นผลสำเร็จช่วยเหลือลงมาได้หมด โดยใช้เวลาดังกล่าวถึง 1 ชั่วโมงกับอีก 30 นาที โดยจากชั้นที่ 9 จำนวน 10 คน และชั้นที่ 8 อีก 3 คน ปรากฏว่าแต่ละคนอยู่ในสภาพที่ทุลักทุเลสลักควันจนมีอาการย่ำแย่ ได้ถูกนำส่งโรงพยาบาลตำรวจทันที

ระหว่างเกิดเหตุได้มีประชาชนจำนวนมากไปมุงดูเหตุการณ์กันอย่างแน่นขนัด จนเจ้าหน้าที่ไม่อาจจะทำงานได้โดยสะดวกนัก ดังนั้น พล.ต.ต. อมร ยุกตะนันท์ ผู้บังคับการตำรวจนครบาลใต้ ได้มีคำสั่งระดมเจ้าหน้าที่จากสถานีตำรวจใกล้เคียงต่าง ๆ ไปช่วยกันฝูงคนเพื่อเปิดทางให้เจ้าหน้าที่ดับเพลิงได้ทำงานอย่างสะดวก

จนกระทั่งเวลาประมาณ 06.00 น.เศษ เจ้าหน้าที่จึงสามารถยั้งไฟไว้ได้ เจ้าหน้าที่ได้ใช้วิธีทุบกระจกหน้าต่างตามห้องต่าง ๆ เพื่อระบายควันไฟ จนจางดีแล้วจึงเริ่มขึ้นไปเคลียร์ตามห้องต่าง ๆ ซึ่งคาดว่ามิใช่เสียชีวิต ผลของการตรวจค้นบนชั้น 9 มี 3 ศพ เป็นชาย 1 หญิง 2 และบนชั้น 7 พบอีก 1 ศพ เจ้าหน้าที่บาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่ 2 คน (ไทยรัฐ, 27 กันยายน 2528, 1, 20) และจากแบบรายงานการปฏิบัติการกิจของศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลตำรวจ (ศสภ, 4-1) มีผู้บาดเจ็บ 15 คน ผู้เสียชีวิต 4 คน

แบบรายงานการปฏิบัติการกิจศูนย์ส่งกลับ กรมตำรวจ

แบบ ศสภ. 4 - 1

วันที่ 26 เดือน กันยายน พ.ศ. 2528

เหตุการณ์ เพลิงไหม้โรงแรมเกษ

สถานที่เกิดเหตุ โรงแรมเกษ ซอยนานาเหนือ ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตย เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

เวลา น. ที่	เกิดเหตุ	04.00 น.	แหล่งข่าว
	รับแจ้งเหตุ	04.06 น.	วิทยุสื่อสาร (/) โทรทัศน์ ( ) แจ้งด้วยวาจา ( )
	ชุดศูนย์ส่งกลับออกปฏิบัติ	04.10 น.	รถพยาบาลจาก ส. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) จำนวน 10 คัน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
	ชุดศูนย์ส่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	04.13 น.	หมายเหตุ
	ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
	รับคนไข้จากที่เกิดเหตุ	05.43 น.	หมายเหตุ
	ส่งคนไข้ถึงโรงพยาบาล	05.48 น.	1. รพ.ตำรวจ 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. บก.คพ.
2. บก.น.ได้ และสน.ลุมพินี
3. เจ้าหน้าที่ไม่ผ่านครหลวง
4. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
5. มูลนิธิร่วมกตัญญู

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ประมพยาบาล
2. ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่ง รพ.ใกล้เคียง

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)	จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)	ณ ที่เกิดเหตุ 4
15	4	ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล --
		ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล --

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. ปัญหาคนมุง

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. แจ้งหน่วยเกี่ยวข้องทราบ

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

26/ก.ช./2528

เหตุการณ์ ข. เพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้า

เหตุเพลิงไหม้ครั้งนี้เกิดขึ้นเมื่อเวลา 01.00 น.เศษ วันที่ 15 กันยายน 2530 ที่ชั้น 3 ซึ่งเป็นที่ตั้งของห้างสรรพสินค้าบี๊กเบลล์ อาคารมหาทุน พลาซ่าสูง 18 ชั้น เลขที่ 888 ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบังคับการตำรวจดับเพลิง กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ (191) ตำรวจจราจรกลาง ศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาล ตำรวจ มูลนิธิต่าง ๆ ได้ร่วมกันดับเพลิงที่ไหม้ไหม้อย่างรุนแรง ระหว่างที่เจ้าหน้าที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่นั้น ก็ได้ยินเสียงตะโกนขอความช่วยเหลือของผู้คนจำนวนหนึ่ง ที่หนีเพลิงไปออกกันอยู่ที่ดาดฟ้าชั้น 18 ของอาคารที่เกิดเหตุ หลายคนทำท่าจะพุ่งหลาวลงมายังเบื้องล่าง เจ้าหน้าที่ต้องใช้เครื่องขยายเสียงขอร้องอย่างกระโดดลงมา ขอให้ใจเย็น ๆ เจ้าหน้าที่กำลังช่วยเหลือ

เจ้าหน้าที่หลายฝ่ายร่วมกันดับไฟที่ลุกไหม้อย่างรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ อุปสรรคสำคัญที่ทำให้การดับเพลิงล่าช้ากว่าปกติเนื่องจากกระแสเข้าดับเพลิงไม่สามารถที่จะเจาะผ่านหน้าต่างพลาสติกหนาและเหนียว ต้องใช้ขวานฟันจึงสามารถฉีบน้ำเข้าไปภายในได้ และอีกทั้งต้องรอเจ้าหน้าที่ไฟฟ้ามาตัดไฟ พล.ต.ท. ประวิทย์ วงศ์วิเศษ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจจึงตัดสินใจสั่งการให้กองบินตำรวจจัดเฮลิคอปเตอร์มาช่วย เวลา 02.45 น. เฮลิคอปเตอร์ของกองบินตำรวจได้บินมาถึงที่เกิดเหตุเพื่อช่วยชีวิตผู้ที่ติดอยู่บนดาดฟ้าชั้นที่ 18 ของอาคาร ท่ามกลางเสียงปรบมือของบรรดาไทยมุขนับพันที่มาออกดูเหตุการณ์ในครั้งนี้ การช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัยเริ่มด้วยนักบินต้องบินให้อยู่เหนืออาคารในลักษณะอยู่กับที่ ซึ่งต้องใช้ความสามารถเป็นพิเศษเนื่องจากที่เกิดเหตุไม่ได้เป็นที่โล่งแจ้ง แต่ประกอบไปด้วยอาคารต่าง ๆ มากมายและไฟฟ้าแรงสูงที่ระโยงระยาง จากนั้นจึงให้หน่วยปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ (191) รับผู้ติดอัคคีภัยขึ้นไปบนเครื่องจำนวน 7 คน นำไปส่งยังลานจอดเฮลิคอปเตอร์ ศูนย์ส่งกลับโรงพยาบาลตำรวจ สำหรับอีกจำนวนหนึ่งเจ้าหน้าที่ได้ช่วยพาลัดเลาะลงมาทางบันไดรวม 6 คน และเจ้าหน้าที่สามารถควบคุมเพลิงและดับเพลิงได้ ในเวลา 04.00 น. (ไทยรัฐ, 16 กันยายน 2530, 1, 20) และจากแบบรายงานการปฏิบัติการกิจของศูนย์ส่งกลับ (ศสภ, 4-1) มีผู้บาดเจ็บ 2 ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต

แบบรายงานการปฏิบัติการฉุกเฉินส่งกลับ กรมตำรวจ

แบบ ศสภ. 4 - 1

วันที่ 15 เดือน กันยายน พ.ศ. 2530

เหตุการณ์ เพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้า บิ๊กเบิ้ล

สถานที่เกิดเหตุ อาคารมหาพลาซ่าสูง 18 ชั้น (ห้างสรรพสินค้าบิ๊กเบิ้ล)

เลขที่ 888 ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

เวลา น. ที่

เกิดเหตุ	01.00 น.	แหล่งข่าว
รับแจ้งเหตุ	01.15 น.	วิทยุสื่อสาร (/) โทรทัศน์ ( ) แจ้งด้วยวาจา ( )
ชุดศูนย์ส่งกลับออกปฏิบัติ	01.18 น.	รถพยาบาลจาก ฮ. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) รพ.ตำรวจ จำนวน 5 คัน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
ชุดศูนย์ส่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	01.20 น.	หมายเหตุ
ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
รับคนใช้จากที่เกิดเหตุ	02.45 น.	หมายเหตุ
ส่งคนใช้ถึงโรงพยาบาล	02.48 น.	1. รพ.ตำรวจ 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. บก.คพ.
2. บก.น.ใต้
3. สน.ลุมพินี
4. บ.ตร
5. บก.สปพ.
6. การไฟฟ้านครหลวง
7. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
8. มูลนิธิร่วมกตัญญู

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ประชุมพยาบาล
2. ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่ง รพ.ใกล้เคียง
3. ใช้ ฮ. ลำเลียงผู้หนีไฟติดอยู่ตาดฟ้าชั้น 18 จำนวน 13 คน ส่งส่วน ฮ. ศสภ.

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)

จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)

ณ ที่เกิดเหตุ --

2

-

ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล --

ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล --

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. ปัญหาคนมุง

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. แจ้งหน่วยเกี่ยวข้องทราบ

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

15/ก.ย./2530

เหตุการณ์ ค. เพลิงไหม้โรงแรมเฟิร์ส

เหตุเพลิงไหม้ครั้งนี้เมื่อเวลา 03.30 น. ของวันที่ 1 มกราคม 2631 ซึ่งเป็นวันปีใหม่ที่โรงแรมเฟิร์ส สูง 9 ชั้น ตั้งอยู่ที่ถนนเพชรบุรี แขวงถนนเพชรบุรี เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงแรมที่ผู้พักส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ จากการสอบสวนของตำรวจพบว่า จุดต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ห้องอันเป็นสำนักงานของเจ้าหน้าที่โรงแรมบนชั้นที่ 2 โดยขณะที่เกิดเหตุมีแขกที่มาพักประมาณ 300 กว่าคนซึ่งเป็นชาวต่างประเทศเข้าพักเต็ม 222 ห้อง ล้วนแต่กำลังหลับสนิท หลังจากฉลองปีใหม่กันอย่างสนุกสนาน ปรากฏว่าไฟเริ่มไหม้ มีควันไฟซึ่งเกิดจากวัสดุต่าง ๆ โดยเฉพาะพรมปูพื้นห้องซึ่งเป็นก๊าซพิษอย่างร้ายแรงพุ่งกระจายไปตามท่อแอร์ไปตามห้องต่าง ๆ อย่างรวดเร็วทั้งตึก ทำให้แขกที่พักสำลักร้อนพิษรู้สึกตัวตื่นขึ้นมาเผ่นหนีเอาชีวิตรอดกันอย่างอลหม่าน

ผู้เข้าพักส่วนใหญ่หนีไปที่คาดฟ้า ชั้นที่ 5 ซึ่งยื่นออกไปด้านหลังของโรงแรม อีกจำนวนหนึ่งพยายามหนีลงมาชั้นล่างแต่ปรากฏว่าไฟลุกไหม้อย่างรุนแรงตึกทางไม่สามารถลงมาชั้นล่างสุดได้ ต้องพากันหนีกลับขึ้นไปรวมกันอยู่บนคาดฟ้าของชั้นที่ 9

กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ รถดับเพลิง ศูนย์ส่งกลับ มูลนิธิต่าง ๆ ได้รุดไปยังที่เกิดเหตุ แต่ทว่ายังหาจุดที่เป็นต้นเพลิงไม่พบ เนื่องจากทางด้านหน้าของโรงแรม (ด้านถนนเพชรบุรี) นอกจากจะเป็นบานกระจกปิดทึบอยู่หมดทุกชั้นแล้วยังมีลิบคองกรีตกันอยู่ชั้นหนึ่งมองไม่เห็นแสงเพลิง เพียงแต่มีกลุ่มควันที่หนาทึบพวยพุ่งลวดออกมาตามช่อง นอกจากนี้ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ของการไฟฟ้านครหลวงมาตัดกระแสไฟจึงยังไม่สามารถที่จะลงมือทำอะไรได้ทั้งสิ้น

ในขณะที่เสียงของผู้ติดไฟอยู่เหนือขึ้นไปร้องตะโกนโหวกเหวกให้ช่วยเหลืออย่างขวัญเสีย จนกระทั่งเวลา 04.00 น. เจ้าหน้าที่ของการไฟฟ้านครหลวงจึงได้เดินทางมาถึงและตัดกระแสไฟจากสายไฟแรงสูงซึ่งพาดอยู่ด้านหน้าโรงแรม จากนั้นเจ้าหน้าที่ดับเพลิงพยายามพังทลายกระจกและลิบคองกรีตที่ขวางกั้น แล้วฉีดน้ำอัดเข้าไปยังจุดที่คาดว่าจะเป็นต้นเพลิง ซึ่งเจ้าหน้าที่ดับเพลิงสามารถกระทำได้เพียงด้านเดียวคือด้านติดกับถนน ส่วนทางด้านข้างปีกซ้ายและขวาไม่

อาจทำอะไรได้เนื่องจากเป็นผนังคอนกรีตปิดทึบ จนถึงขณะนี้กลุ่มควันได้เริ่มหนา
ทึบยิ่งขึ้นตามลำดับ ลอยตัวชั้นสู่เบื้องบน ทำให้ผู้ที่ติดอยู่บนดาดฟ้ายิ่งเสียชีวิตยิ่งขึ้น

สำหรับการช่วยเหลือผู้ติดอยู่บนดาดฟ้าชั้นที่ 9 นั้น เป็นไปอย่างยาก
ลำบาก เจ้าหน้าที่ใช้วิธีให้ไต่บันไดกระเช้าดับเพลิงลงมาที่ละคนเท่านั้น บางคน
ไม่กล้าไต่เนื่องจากความสูงร่วม 50 เมตร เจ้าหน้าที่ต้องช่วยอุ้ม ผูกติดหลังไต่
ลงมา จนกระทั่งเวลา 05.00 น. เจ้าหน้าที่สามารถช่วยผู้ติดไฟลงมาได้ร้อย
กว่าคน ส่วนที่เหลือเริ่มระส่ำระสายมีอาการหน้ามืด หหมดสติจากก๊าซพิษ และ
เฮลิคอปเตอร์จอดเดี่ยวที่ตรงมุมปีกขวาของตัวตึก

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ พล.ต.อ. เกา สารสิน อธิบดีกรมตำรวจ
พล.ต.ท. แสวง ธีระสวัสดิ์ รองอธิบดีกรมตำรวจ ฯลฯ ได้บัญชาการช่วยเหลือ
อย่างใกล้ชิด เมื่อพิจารณาเห็นว่ามีผู้ติดไฟข้างบนตึกอีกจำนวนมาก พล.ต.ท.
แสวง ธีระสวัสดิ์ จึงมีคำสั่งไปยังกองบินตำรวจจัดเฮลิคอปเตอร์มาช่วยเหลือและ
สนับสนุนการปฏิบัติการภาคพื้นดินโดยด่วน

เวลา 05.40 น. เฮลิคอปเตอร์ลำแรกบินมาถึงที่เกิดเหตุ แต่ก็ต้อง
เจอกับอุปสรรคไม่สามารถจะดำเนินการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น คือ นอกจากจะมีปัญหา
จากกลุ่มควันดำหนาทึบ มองจากข้างบนลงมาไม่สามารถมองเห็นเป้าหมายได้แล้ว
นักบินไม่กล้านำเครื่องลงมาต่านักเพราะเสี่ยงอันตราย เนื่องจากมีตึกข้างเคียง
และสิ่งปลูกสร้างเช่น เสาวิทยุสูง จึงได้แต่บินวนสังเกตุการณ์อยู่รอบ ๆ ในขณะที่
เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยซึ่งใช้รถกระเช้าสามารถช่วยที่ติดอยู่ข้างบนได้ 200 กว่าคน
ยังคงเหลืออยู่บนดาดฟ้าตึกด้านหน้าประมาณ 30 กว่าคน และดาดฟ้าชั้น 5 ด้าน
หลังอีก ประมาณ 50-60 คน เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยยังคงทำงานอย่างไม่ย่อท้อ ผู้ที่
ถูกช่วยลงมาระยะหลังปรากฏว่า แต่ละคนอยู่ในสภาพสะบักสะบอม บางคนหมดสติ
ถูกรถพยาบาลทั้งจากภาครัฐและเอกชนนำส่งโรงพยาบาลใกล้เคียง

เวลา 06.00 น. เฮลิคอปเตอร์เริ่มสามารถปฏิบัติการช่วยเหลือได้
เนื่องจากฟ้าเริ่มสว่างมีแสงสว่างบ้างแล้ว โดยลอยตัวต่ำลงมาพร้อมทั้งส่งเจ้า
หน้าที่โรยตัวลงมาตามเชือกเข้าช่วยเหลือผู้ติดอยู่บนดาดฟ้าชั้น 5 แล้วสำรวจและ
ชี้พื้นที่ปลอดภัยให้แก่นักบินแล้ว เฮลิคอปเตอร์ก็ร่อนต่ำลงรับผู้ประสบภัยในระลอก
แรกได้สำเร็จ นำผู้เคราะห์ร้ายไปลงบนลานจอดเฮลิคอปเตอร์ของศูนย์ส่งกลับ

โรงพยาบาลตำรวจ เมื่อถึงเวลานี้มีเฮลิคอปเตอร์มาสับสนุนอีก 1 ลำ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่ติดอยู่บนดาดฟ้าเป็นอันมาก ถึงกับมีการข้อย่างกันขึ้นเครื่องเพื่อเอาตัวรอดจนเต็มปรี แต่ก็ยังมีคนพยายามเกาะสกีเพื่อไต่ขึ้นหนีตาย นักบินเกรงน้ำหนักจะเกินประกอบกับกลุ่มควันหนาที่บเพิ่มขึ้นมองด้านล่างไม่ชัดเจน เมื่อบังคับเฮลิคอปเตอร์เพยอขึ้นเหนือยอดอาคาร ก็มีร่างของสาวชาวต่างประเทศคนหนึ่งเกาะติดสกี เฮลิคอปเตอร์ร่างกว้างไปมาน่าหวาดเสียว นักบินตัดสินใจเลี้ยวลำหมุนกลับเพื่อส่งที่ยอดตึกเช่นเดิม แต่ก็ไม่ทันร่างของหญิงสาวก็ร่วงหล่นลงสู่พื้นดินเสียชีวิตทันที

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายยังคงร่วมกันปฏิบัติการช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายอย่างไม่ลดละกระทั่งเวลา 06.45 น. ก็สามารถควบคุมและดับเพลิงได้ เฮลิคอปเตอร์ได้วนเวียนช่วยคนติดไฟบนดาดฟ้าจนหมด จึงกลับที่ตั้งท่ามกลางไทยมุงอย่างแน่นชนิด ต่อมาเมื่อเวลา 08.00 น. พ.ต.อ. (พิเศษ) สมศักดิ์ วิวัฒน์อนันต์ หัวหน้าศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจได้รายงานต่ออธิบดีกรมตำรวจว่ามีผู้บาดเจ็บทั้งหมด 83 คน เสียชีวิต 13 คน (ณ ที่เกิดเหตุ) สำหรับผู้บาดเจ็บได้ลำเลียงส่งโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังนี้:

- โรงพยาบาลตำรวจ (ทั้งโดยทาง ฮ.และรถพยาบาล) 34 คน
- โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ 5 คน
- โรงพยาบาลราชวิถี 1 คน
- โรงพยาบาลจุฬาฯ 13 คน
- โรงพยาบาลรามธิบดี 2 คน
- โรงพยาบาลเอกชนต่าง ๆ รวม 28 คน

(ไทยรัฐ, 2 มกราคม 2531, 1, 6, 20) และ (ศสภ, 4-1)

แบบรายงานการปฏิบัติการกู้ชีพผู้ส่งกลับ กรมตำรวจ

แบบ ศสภ. 4 - 1

วันที่ 1 เดือน มกราคม พ.ศ. 2531

เหตุการณ์ เพลิงไหม้โรงแรมเฟิร์ส

สถานที่เกิดเหตุ โรงแรมเฟิร์ส สูง 9 ชั้น ถนนเพชรบุรี แขวงเพชรบุรี

เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

เวลา น. ที่

เกิดเหตุ	03.30 น.	แหล่งข่าว
รับแจ้งเหตุ	04.00 น.	วิทยุสื่อสาร ( ) โทรทัศน์ ( ) แจ้งด้วยวาจา ( )
ชุดศูนย์ส่งกลับออกปฏิบัติ	04.05 น.	รพพยาบาลจาก ช. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) ส.ตบ.ต่าง ๆ จำนวน 10 คัน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
ชุดศูนย์ส่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	04.08 น.	หมายเหตุ
ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
รับคนไข้จากที่เกิดเหตุ	04.15 น.	หมายเหตุ
ส่งคนไข้ถึงโรงพยาบาล	04.20 น.	1. รพ.ตำรวจ 2. รพ.จุฬาลงกรณ์ 3. รพ.พระมงกุฎเกล้าฯ 4. รพ.ราชวิถี 5. รพ.รามคำแหง 6. รพ.เอกชน

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. บก.คพ.
2. บ.ตร.
3. บก.น.เหนือ
4. สน.พญาไท
5. การไฟฟ้านครหลวง
6. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
7. มูลนิธิร่วมกตัญญู

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ประชุมพยาบาล
2. ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่ง รพ.ใกล้เคียง
3. ใช้ ช. ช่วยผู้หนีไฟติดบนตาดฟ้าชั้น 9

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)

จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)

ณ ที่เกิดเหตุ 13

83

13

ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล --

ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล --

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. ได้รับความเสียหายเนื่องจากเป็นคืนปีเก่า-ปีใหม่
2. ผู้หนีไฟติดเกาะสกี ช. แล้วร่วงหล่นลาดเหนือตาดฟ้าลงนั้นเสียชีวิต

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. เสนอหน่วยเหนือทราบ
2. หน่วยเกี่ยวข้องควรพัฒนามาตรการช่วยคนหนีไฟ โดยใช้ ช.

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

1/ม.ค./2531

การวิจารณ์ ก, ข และ ค เพลิงไหม้ที่โรงแรมเกรซ ห้างสรรพสินค้าบิ๊กเบล และโรงแรมเฟิร์ส

เหตุเพลิงไหม้ทั้ง 3 กรณีมีผู้เกี่ยวข้องในที่เกิดเหตุหลายฝ่ายเปิดเผยดังนี้
 พล.ต.ต. จงเสนห์ สุวรรณจินดา ผู้บังคับการตำรวจดับเพลิงเปิดเผย
 ว่าขณะนี้กองบังคับการตำรวจดับเพลิงมีรถกระเช้าสูงเพียง 100 ฟุตเท่านั้น หาก
 ไฟไหม้สูงกว่านี้ รถกระเช้าก็ใช้ดับไฟหรือช่วยกู้ภัยสูงกว่านี้ไม่ได้ (ไทยรัฐ, 16
 กันยายน 2530, 20)

พล.ต.ต. อมร ยุกตะนันต์ ผู้บังคับการตำรวจนครบาลใต้ เปิดเผยว่า
 ได้มีคำสั่งระดมเจ้าหน้าที่ตำรวจจากท้องที่ใกล้เคียงไปช่วยกันฝูงคนเพื่อเปิดทาง
 ให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้สะดวก (ไทยรัฐ, 27 กันยายน 2528, 20)

พล.อ. ประจวบ สุนทรราษฎร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเปิด
 เผยว่า การช่วยชีวิตผู้ประสบเหตุที่บิ๊กเบล ในครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกที่ทางตำรวจได้
 ใช้เฮลิคอปเตอร์เข้าช่วยและได้ผล และกล่าวถึงความพร้อมในการรับมืออัคคีภัยที่
 อาจเกิดกับตึกสูง ๆ ว่าเราพร้อมในลักษณะของคนไม่มั่งมีเครื่องมือเรามีไม่ครบ
 100% เวลานี้เรามีพอที่จะดับไฟได้แค่ชั้นที่ 3-5 ดังนั้นอาคารสูง ๆ ต่อไปต้อง
 กำหนดเครื่องมือดับเพลิงไว้ (ไทยรัฐ, 16 กันยายน 2530, 20)

พล.ต.ต. สถิตย์ แก้วผลิก ผู้บังคับการbinกรมตำรวจ เปิดเผยว่า
 การช่วยผู้ติดอยู่บนดาดฟ้าสูง ได้ผ่านการฝึกซ้อมมาอย่างดีตามตึกสูง ๆ เช่น
 โรงแรมแซง-กรีล่า ธนาคารกรุงเทพ สำนักงานใหญ่ ฯลฯ ปัญหาที่ประสบคือขาด
 ออกซิเจนและเลื่อยยนต์ที่จะใช้เจาะเพดาน กรณีหลังคาตึกไม่มีดาดฟ้า (ไทยรัฐ,
 16 กันยายน 2530, 20)

พล.ต.ต. จงเสนห์ สุวรรณจินดา ผู้บังคับการตำรวจดับเพลิง เปิด
 เผยว่าโรงแรมเฟิร์ส ระบบการป้องกันไฟไม่ได้มาตรฐาน และไม่มีการปรับปรุง
 ให้ดีขึ้น มีบันไดหนีไฟจริงแต่ใช้งานไม่ได้เพราะความเก่าผุชำรุด ที่สำคัญคือไม่มี
 ระบบไฟอัตโนมัติ ในกรณีภายในตึกถูกตัดไฟฟ้าไม่มีแสงสว่างตามทางเดินเพื่อ
 หนีไฟ นอกจากนั้นไม่มีเครื่องฉีดน้ำอัตโนมัติและสัญญาณเตือนภัย (ไทยรัฐ, 3
 มกราคม 2531, 20)

พล.อ. ประจวบ สุนทรราษฎร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้เปิดเผยว่า ได้สั่งกำชับ พล.ต.อ. เกา สารสิน อธิบดีกรมตำรวจให้หามาตรการป้องกันและช่วยเหลือชีวิตของคนโดยด่วนและจะต้องทำงานประมาณสัปดาห์ให้พร้อม และได้กำชับ กรุงเทพมหานคร ให้วางมาตรการแก้ปัญหาเพลิงไหม้ตึกสูง ๆ ให้ได้ผล (ไทยรัฐ, 3 มกราคม 2531, 20)

ผู้วิจัยเห็นว่า การเกิดเหตุเพลิงไหม้นั้นไม่ว่าจะเกิดขึ้น เพราะเหตุจงใจวางเพลิง หรือจากอุบัติเหตุ ประมาณเส้นเล่อก็ตามก็ล้วนมาจากขาดมาตรการในการป้องกันอัคคีภัยที่ได้มาตรฐานและขาดระบบการควบคุม ตรวจสอบ การดำเนินการมาตรการป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพจึงเกิดเหตุเพลิงไหม้ในสถิติที่ค่อนข้างสูง

สำหรับสถิติเพลิงไหม้ในกรุงเทพมหานครตั้งแต่เดือนมกราคม-ตุลาคม 2530 เกิดขึ้น 388 ครั้ง เป็นรายใหญ่ 41 ครั้ง รายเล็ก 347 ครั้ง ค่าเสียหาย 87 ล้านบาท ต่างจังหวัดเกิดขึ้น 1,174 ครั้ง รายใหญ่ 106 ครั้ง รายเล็ก 1,068 ครั้ง ค่าเสียหาย 1,039 ล้านบาท

จากเหตุเพลิงไหม้ทั้ง 3 กรณี มีข้อน่าพิจารณาและน่าสังเกตดังนี้

1. เพลิงไหม้ทั้ง 3 กรณี เกิดในตอนกลางคืนทั้ง 3 กรณี และห้วงเวลาเพลิงไหม้ล้วนอยู่หลังเที่ยงคืนทั้ง 3 กรณีเช่นกัน ซึ่งห้วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลาที่คุณกำลังนอนหลับสบายอันเป็นเหตุให้อัตราการตายและพิการสูงขึ้น
2. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง กองบังคับการตำรวจดับเพลิง มักต้องรอให้เจ้าหน้าที่การไฟฟ้านครหลวง ซึ่งเดินทางมาล่าช้ากว่าเพื่อตัดไฟฟ้าแรงสูงก่อน จึงจะดำเนินการระงับอัคคีภัยได้มีฉะนั้นจะเกิดอันตรายทั้งผู้ที่พักอาศัยในอาคารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จึงเป็นเหตุให้การช่วยเหลือของหน่วยอื่น ๆ ต้องล่าช้าตามไปด้วย
3. อาคารที่เกิดเพลิงไหม้ทั้ง 3 กรณี ล้วนเป็นอาคารสูง คือ 5, 9 และ 18 ชั้น สร้างด้วยวัสดุก่อสร้างอย่างแน่นหนา แม้กระจกก็เป็นวัสดุพลาสติกหนา บนดาดฟ้ามักมีสิ่งกีดขวาง เช่น เสาอากาศ หอจุลินทรีย์ ฯลฯ กีดขวางการขึ้นลงของเฮลิคอปเตอร์

4. ตึกอาคารทั้ง 3 กรณี ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ค่อนข้างลำบากแก่การปฏิบัติงานของหน่วยกู้ภัย ตัวอาคารมี 4 ด้าน สามารถปฏิบัติการกู้ภัยเพียงด้านเดียวคือด้านติดถนนเท่านั้น นอกจากนั้นอาคารแต่ละแห่งยังไม่มีระบบการป้องกันไฟที่ได้มาตรฐาน บางแห่งไม่มีแม้กระทั่งบันไดหนีไฟ

5. ปัญหาคนมุง ยังคงมีอยู่ทั้ง 3 กรณี เช่นเดียวกับการเกิดอุบัติเหตุอุบัติเหตุอื่น ๆ ที่ผ่านมา

6. ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางฝ่ายตำรวจ จะเดินทางถึงที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว และปัญหาการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดตลอดเวลา

7. ปัญหาขาดอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ยังคงปรากฏอยู่เสมอ แม้จะมีการพูดกล่าวของผู้เกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา

8. นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของกรมตำรวจที่สั่งใช้เฮลิคอปเตอร์ช่วยเหลือผู้ติดไฟในอาคารสูงและได้ผล

9. ควรตระหนักถึงอุบัติเหตุซ้ำสอง (Secondary Accident) ในการใช้เฮลิคอปเตอร์ช่วยเหลือผู้ติดไฟ

ประเด็นที่ควรพิจารณา

1. เกี่ยวกับเรื่องก่อสร้างตึกอาคารสูง โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งในปัจจุบันมีตึกอาคารของโรงแรม คอนโดมิเนียม ห้างสรรพสินค้า โรงงาน สำนักงาน ฯลฯ ที่สูงเกิน 10 ชั้นกว่า 200 แห่ง ควรที่ภาครัฐต้องพิจารณาหามาตรการในการป้องกันอัคคีภัยตลอดจนถึงกฎหมายข้อบังคับให้อาคารสูงแต่ละแห่งต้องมีระบบการป้องกันอัคคีภัยอย่างได้มาตรฐาน นอกจากนั้นต้องมีระบบการเตือนภัย และทางหนีไฟอย่างมีประสิทธิภาพ

2. หน่วยต่าง ๆ ที่ต้องร่วมปฏิบัติบรรเทาสาธารณภัย อัคคีภัยต้องมีแผนงาน การปฏิบัติการ การประสานงานอย่างใกล้ชิด ควรมีการฝึกซ้อมร่วมกัน เพื่อเตรียมการให้พร้อมเผชิญเหตุและสามารถปฏิบัติการช่วยเหลือกู้ภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. หน่วยเกี่ยวข้องในการบรรเทาอัคคีภัยควรปรับปรุงพัฒนาอุปกรณ์และเครื่องมือกู้ภัย บรรเทาภัยให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย

กรณีศึกษา 6 : เครื่องบินโดยสารสายการบินเวียดนามประสบอุบัติเหตุตก

เหตุการณ์ เครื่องบินโดยสารแบบตูโปเลฟ-134 (คริสต์) ของสายการบินเวียดนามเที่ยวบินที่ 831 พร้อมผู้โดยสารและลูกเรือ 81 คน ซึ่งประสบอุบัติเหตุตกในน่านฟ้าของประเทศไทยครั้งนี้ ขึ้นจากฮานอยเวลา 10.30 น. วันที่ 9 กันยายน 2531 มีจุดมุ่งหมายปลายทางที่ท่าอากาศยานกรุงเทพฯ กำหนดลงเวลา 11.40 น. เมื่อเข้าสู่เขตประเทศไทยก็ได้มีการติดต่อกับศูนย์วิทยุการบิน ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ แต่แล้วจู่ ๆ เครื่องบินก็ได้หายจากจอเรดาร์ หลังจากการติดต่อครั้งสุดท้ายเมื่อเวลา 11.37 น. ซึ่งตามเวลาดังกล่าวได้เกิดสภาพพายุฝนฟ้าคะนองทั่วไป ทางตอนเหนือของกรุงเทพมหานคร ประมาณว่าจุดที่เครื่องบินหายไปจากจอเรดาร์นั้นเหลือระยะทางอีกประมาณ 6 กิโลเมตรก็จะถึงท่าอากาศยานดอนเมือง

ทันทีที่เครื่องบินลำนี้หายจากจอเรดาร์ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยุการบินได้รายงานด่วนให้ พล.อ.ท. สมบุญ ระหงษ์ ผู้ว่าการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยทราบ และพล.อ.ท. สมบุญ ระหงษ์ ก็รายงานให้นายมนตรี พงษ์พานิช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมทราบ ขณะเดียวกันหน่วยกู้ภัยและช่วยชีวิตของกองทัพอากาศ และกรมตำรวจ ได้ส่งหน่วยค้นหา ออกสำรวจในบริเวณที่คาดว่า เป็นจุดที่เครื่องบินตก ประมาณเวลา 11.40 น. เจ้าหน้าที่หน่วยค้นหาก็คพบว่า เครื่องบินดังกล่าวตกทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของดอนเมือง ใกล้หมู่บ้านเสมาฟ้าครามนคร หมู่ที่ 6 ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ห่างจากดอนเมืองเพียง 5-6 กิโลเมตร (ดูแผนภาพ 6-1) อย่างไรก็ตาม เฮลิคอปเตอร์ที่ออกค้นหา ก็ไม่สามารถลงจอดช่วยเหลือผู้ประสบเหตุเครื่องบินตกได้ทันที เนื่องจากสภาพอากาศมีพายุฝนตกหนักมาก จึงรับรายงานให้ทราบว่าเครื่องบินหักเป็นท่อน ๆ และเกิดไฟลุกไหม้อย่างรุนแรงท่ามกลางฝนที่ตกหนัก ตลอดเวลาในเบื้องต้นยังไม่ทราบว่า มีผู้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บจำนวนเท่าไร

แผนภาพ 6-1
แสดงสถานที่เคเรือ่งบินตก
หมู่ที่ 6 ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

หน่วยกู้ภัยทั้งจากกองทัพอากาศ กองบังคับการตำรวจดับเพลิง ศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ มูลนิธิต่าง ๆ ได้ระดมเจ้าหน้าที่อุปกรณ์กู้ภัย และช่วยชีวิตครบครันเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากเครื่องบินตกทันที จากสภาพของเครื่องบินที่ขาดเป็นท่อน ๆ บางส่วนจมอยู่ในน้ำ สภาพฝนที่ตกตลอดเวลาซึ่งทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างยากลำบากแล้ว ปรากฏว่าบรรดาประชาชนที่เข้าไปมุงดูเหตุการณ์นับพันที่อุตสาหกรรมไฟฟ้าสายฝนไปมุงดูก็เป็นสาเหตุให้การทำงานไม่สะดวก จนกระทั่งฝ่ายตำรวจต้องนำเชือกไถล่อนไปกั้นบริเวณรอบเครื่องบินไม่ให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปใกล้ตัวเครื่องบินอย่างเด็ดขาด จากสภาพศพผู้เคราะห์ร้ายแต่ละศพดำเป็นตอตะโก นอกจากนั้นยังมีชิ้นส่วนของมนุษย์ซึ่งถูกฉีกออกเป็นชิ้น ๆ บางส่วนพบเฉพาะท่อนแขน อย่างไรก็ตามการกู้ศพเป็นไปอย่างชะงักงันจนกระทั่งเวลา 14.10 น. ฝนก็หยุดตกเจ้าหน้าที่ได้ระดมสูบน้ำออกจากคูเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ส่วนหัวของเครื่องบินที่ปักจมอยู่ในคู การกู้ศพผู้เคราะห์ร้ายจากอุบัติเหตุเครื่องบินตกครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ต้องลุยน้ำเก็บซากศพแช่อยู่ในน้ำและคราบน้ำมันเครื่องบินที่ไหลปนเป็นผลให้ถูกน้ำมันเครื่องบินกัดผิวหนังเป็นผื่นแดงทั้งตัวมีอาการแสบร้อนมาก โดยเฉพาะผิวลูกอ้มทะถึงขนาดลอกออก ปฏิบัติการกู้ศพดำเนินไปจนถึงเวลา 16.45 น. ก็พบศพที่ 75 เป็นศพสุดท้าย (ไทยรัฐ, 10 กันยายน 2531, 1, 6)

จากแบบรายงานการปฏิบัติการกิจของศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ (ศสภ, 4-1) มีผู้เสียชีวิต ณ ที่เกิดเหตุ จำนวน 75 คน ผู้บาดเจ็บสาหัส 6 คน โดยนำส่งดังนี้

- โรงพยาบาลภูมิพลฯ ผู้บาดเจ็บสาหัส 6 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 2 คน
- สถาบันนิติเวช กรมตำรวจ ผู้เสียชีวิต 75 ศพ

แบบรายงานการปฏิบัติการกู้ภัยส่งกลับ กรมตำรวจ

แบบ ศสภ. 4 - 1

วันที่ 9 เดือน กันยายน พ.ศ. 2531

เหตุการณ์ เครื่องบินโดยสารเวียดนามตก

สถานที่เกิดเหตุ บริเวณทุ่งนาใกล้หมู่บ้านเสนาวัดรามนคร หมู่ที่ 6

ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

เวลา น. ที่

เกิดเหตุ	11.37 น.	แหล่งข่าว
รับแจ้งเหตุ	11.40 น.	วิทยุสื่อสาร (/) โทรทัศน์ ( ) แจ้งด้วยวาจา ( )
ชุดศูนย์ส่งกลับออกปฏิบัติ	11.55 น.	รถพยาบาลจาก ฮ. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) ส.คพ.ต่าง ๆ จำนวน 10 คัน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
ชุดศูนย์ส่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	12.03 น.	หมายเหตุ
ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
รับคนไข้จากที่เกิดเหตุ	12.08 น.	หมายเหตุ
ส่งคนไข้ถึงโรงพยาบาล	12.13 น.	1. รพ.ภูมิพลฯ 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. บก.ศพ.
2. บ.ตร.
3. สภ.อ.ลำลูกกา
4. หน่วยกู้ภัยและช่วยชีวิตอากาศ
5. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
6. มูลนิธิร่วมกตัญญู

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ปฐมพยาบาล
2. ลำเลียงคนเจ็บทาง ฮ. และรถพยาบาล

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)

จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)

ณ ที่เกิดเหตุ 74

6

75

ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล --
ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล --

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. ที่เกิดเหตุเป็นทุ่งนา ฝนตกหนัก รถพยาบาลเข้าลำบากต้องใช้ ฮ.
2. เครื่องบินตกในคูน้ำ มีน้ำมันเครื่องบินไหลปน เป็นอุปสรรคต่อเจ้าหน้าที่ในการค้นหาและช่วยเหลือ
3. ปัญหาคนมุ่ง ชาวบ้านนำจักรยานยนต์ มอเตอร์ไซด์นับร้อย ๆ คัน กีดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. แจ้งหน่วยเกี่ยวข้องทราบ

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

9/ก.ย./2531

การวิจารณ์ เหตุเครื่องบินโดยสารสายการบินเวียดนามตกครั้งนี้มีผู้เกี่ยวข้อง เหตุการณ์นี้หลายฝ่ายเปิดเผยดังนี้ :-

(ไทยรัฐ, 10 กันยายน 2531, 1, 6)

นายวันชัย ตีโนนอด อายุ 26 ปี ช่างচিত อยู่บ้านเลขที่ 29 หมู่ 5 ตำบลคูคต กล่าวว่า ขณะเกิดเหตุเป็นเวลาใกล้เที่ยง ฝนกำลังตกหนักมาก ได้ยินเสียงคล้ายระเบิดดังสนั่นจากบนฟ้า คิดว่าเป็นเสียงฟ้าร้อง ต่อมาได้ยินเสียงตะโกนจากชาวบ้านว่าเครื่องบินตก จึงวิ่งไปดูที่เกิดเหตุ เห็นเครื่องบินมีสภาพแปลกไม่มีชิ้นดี ไฟลุกท่วมอย่างรุนแรง ส่วนหัวปักลงไปในหนองน้ำ ส่วนหางแหลกละเอียด พาดอยู่บนถนนลูกรัง มีศพผู้เสียชีวิตกระจายเกลื่อนกลาดรอบซากเครื่องบิน บางคนก็ร้องครวญคราง ประมาณ 5 นาที เจ้าหน้าที่ที่ตำรวจจึงไปถึงและช่วยนำคนเจ็บประมาณ 5-6 คน ส่งโรงพยาบาล

พล.ต.ต. โสภณ สะวิคามิน ผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต 1 กล่าวว่า สาเหตุอาจเกิดจากดินฟ้าอากาศ แต่อย่างไรก็ตามต้องพิสูจน์สาเหตุให้แน่ชัดจากกล่องดำ

พล.อ.ท. ประกอบ บุรพรัตน์ เจ้ากรมแพทย์ทหารอากาศ กล่าวว่า ทางโรงพยาบาลภูมิพลฯ ได้เตรียมพร้อมรับสถานการณ์เต็มที่ โดยระดมแพทย์ 50 คน พยาบาลจำนวนมากเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้รอดชีวิต

นายศรีสุข จันทรางศุ อธิบดีกรมการบินพาณิชย์ได้นำคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายการบินจากประเทศเวียดนามจำนวน 10 คน เพื่อร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย หาสาเหตุเครื่องบินตก กล่าวว่า ยังไม่ได้ตั้งข้อสมมติฐานสาเหตุเครื่องบินตก จะต้องรอข้อมูลจากพนักงานการบินที่ยังรักษาตัวอยู่โดยเฉพาะกัปตัน (มติชน, 12 กันยายน 2531, 20) เจ้าหน้าที่จากสถานทูตเวียดนามเปิดเผยว่าได้เดินทางเข้าไปเยี่ยมคนบาดเจ็บและเท่าที่ได้พูดคุยกับกัปตันแล้วให้ฟังว่า ขณะกำลังจะนำเครื่องลงได้มีพายุฝนกระหน่ำอย่างรุนแรง แล้วมีแสงแปลบคล้ายฟ้าแลบ จากนั้นก็ติดตามด้วยเสียงดังลั่นเข้าใจว่าถูกฟ้าผ่ากลางลำ เครื่องก็ตกลงทันที พยายามประคองเครื่องสุดความสามารถ เพียงไม่กี่วินาทีก็กระแทกกับพื้นจนหมดความรู้สึกไป (ไทยรัฐ, 10 กันยายน 2531, 6)

ผู้วิจัยจะไม่วิจารณ์ถึงสาเหตุของเครื่องบินตกในครั้งนี้ เนื่องจากมีคณะกรรมการสอบสวนหาสาเหตุเรื่องนี้โดยตรงอยู่แล้ว แต่จะขอกล่าวถึงการจัดการภาวะฉุกเฉินในครั้งนี้ทั้งฝ่ายค้นหาช่วยเหลือ ฝ่ายบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนจนถึงฝ่ายการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์เป็นสำคัญ ทั้งนี้ย่อมเป็นความรู้สึกของทุกคนเมื่อทราบข่าวมีอุบัติเหตุเครื่องบินโดยสารตกครั้งใดก็อดใจหายไม่ได้ และภาพแห่งความรู้สึกนึกคิดต่อไปก็คงจะต้องนึกว่า "เกมศูนย์" ในทำนองไม่ตายหมดทั้งลำ หากจะมีรอด "ก็เลี้ยงไม่โต" อย่างไรก็ตามอุบัติเหตุเครื่องบินตกครั้งนี้แม้จะมีการสูญเสียรุนแรง มีผู้เสียชีวิตถึง 75 คน แต่ก็มีผู้บาดเจ็บที่รอดชีวิตถึง 6 คน มาได้อย่างปาฏิหาริย์ในความรู้สึกของสามัญชนทั่วไป หากจะพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วการที่มีผู้รอดชีวิตถึง 6 คนนั้นมิใช่เป็นเรื่องปาฏิหาริย์แต่อย่างใด หากแต่เป็นเพราะการปฏิบัติงานของหน่วยต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพอย่างทันที่ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ประจำจอเรดาร์และการควบคุมจราจรทางอากาศของศูนย์วิทยุการบิน การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย กรมการบินพาณิชย์ เจ้าหน้าที่หน่วยค้นหาและช่วยเหลือ (Search and Rescue) ทั้งของกองทัพอากาศและกรมตำรวจ หน่วยบรรเทาสาธารณภัยทั้งของทหารอากาศและตำรวจ ฝ่ายแพทย์ทั้งจากโรงพยาบาลภูมิพลและศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐและเอกชน ตลอดจนถึงมูลนิธิต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่น่าจะได้รับการสรรเสริญจากฝ่ายต่าง ๆ อุบัติเหตุทางเครื่องบินอาจจะเกิดขึ้นทุกขณะ และไม่เลือกสถานที่ ดังนั้นการเตรียมพร้อมเพื่อรับภาวะฉุกเฉิน ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งของทุกหน่วยที่เกี่ยวข้อง

จากอุบัติเหตุครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนดีหรือส่วนบกพร่อง คงจะนำไปสู่การจัดการหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย และการติดต่อประสานงานต่าง ๆ มีความพร้อมพร้อมทุกขณะ เพราะอุบัติเหตุเช่นนั้นไม่เลือกสถานที่และเวลา หากเกิดแล้วย่อมต้องการความช่วยเหลืออย่างทันที่และมีประสิทธิภาพสูง เพื่อความปลอดภัยของชีวิตผู้ประสบภัย

ประเด็นที่ควรพิจารณา

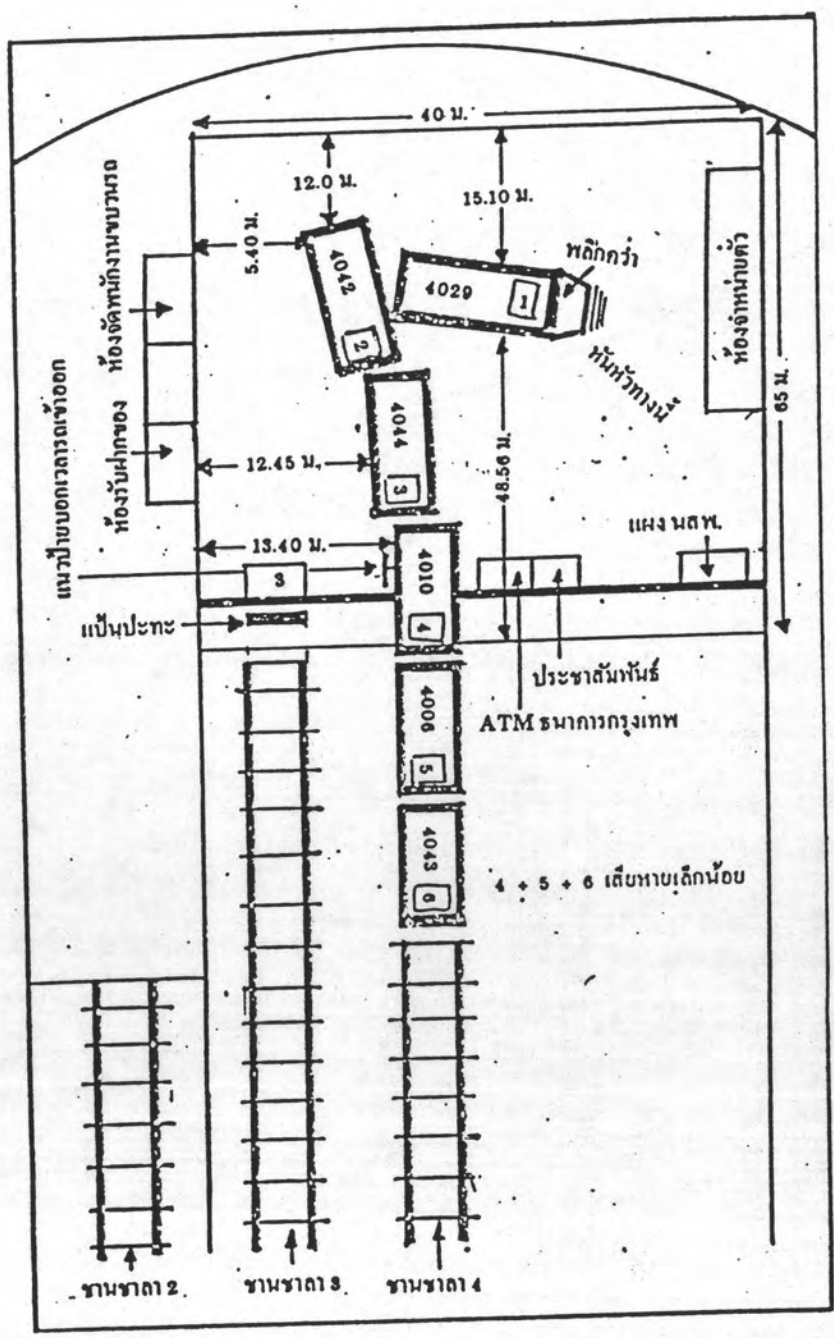
1. อุบัติเหตุเครื่องบินตกมักมีความรุนแรงและการสูญเสียของชีวิตสูง หน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้มีความพร้อมในการเผชิญเหตุ สามารถให้การช่วยเหลืออย่างทันที่และมีประสิทธิภาพสูง เพื่อความปลอดภัยของชีวิตผู้ประสบภัย
2. เมื่อมีอุบัติเหตุเครื่องบินตก จุดหรือพื้นที่ที่เครื่องบินตกมักสร้างปัญหาแก่ทุกหน่วยงานที่จะเดินทางเข้าไปช่วยเหลือ ฉะนั้น ควรปรับปรุงระบบการติดต่อสื่อสารตลอดจนการประสานงานแจ้งข่าวต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้เรื่องยานพาหนะทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศเพื่อนำชุดปฏิบัติการพร้อมอุปกรณ์เพื่อเดินทางเข้าไปยังที่เกิดเหตุควรต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาควบคู่กันไปด้วย
3. เรื่องที่ประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนมักเฉยเมยต่อไฟสัญญาณ และเสียงไซเรนขอทางฉุกเฉินของรถพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ มีรถพยาบาลประมาณ 50 คัน จากประสบการณ์ในรอบสิบปีที่ต้องช่วยชีวิตผู้ประสบภัยประเภทต่างๆ ซึ่งต้องรีบลำเลียงนำส่งรักษาต่อยังโรงพยาบาลต่าง ๆ นั้น มักประสบกับปัญหาดังกล่าวข้างต้นอยู่เสมอ จึงนำที่หน่วยเกี่ยวข้องจักได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตระหนักในเรื่องนี้

กรณีศึกษา 7 : รถไฟพุ่งถล่มสถานีรถไฟหัวลำโพง

เหตุการณ์ เหตุการณ์ความสูญเสียใหญ่หลวงอันเกิดจากขบวนหัวรถจักรดีเซลที่พุ่งติดกัน 6 คัน พุ่งเข้าชนชานชาลาสถานีรถไฟกรุงเทพฯ จนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ ตลอดจนทรัพย์สินของประชาชนและทางราชการเสียหายในครั้งนี้นี้ เกิดขึ้นเมื่อเวลา 08.45 น. วันที่ 8 พฤศจิกายน 2529 ภายในสถานีรถไฟหัวลำโพง ถนนพระราม 4 ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร (ดูแผนภาพที่ 7-1) จากการสอบสวนของตำรวจทราบว่าต้นตอแห่งความพินาศและเสียหายของในครั้งนี้นี้สืบเนื่องมาจากหัวรถจักรดีเซลที่เข้ารับการซ่อม และตรวจเช็คอยู่ในโรงซ่อมรถจักรบางซื่อ 6 หัวได้เคลื่อนออกจากโรงซ่อมในลักษณะพุ่งต่อกันและค่อย ๆ เพิ่มความเร็วสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยที่รถขบวนดังกล่าวไม่มีพนักงานขับ วิ่งตรงเข้ามาด้วยความเร็วสูง ประมาณ 50-60 กิโลเมตรต่อชั่วโมงพุ่งเข้าสู่สถานีรถไฟหัวลำโพง ท่ามกลางประชาชนนับพันคนกำลังรอเดินทางหรือรอรับญาติในบริเวณชานชาลา ได้มีเสียงประกาศจากห้องบังคับการสถานีรถไฟกรุงเทพฯ ผ่านเครื่องขยายเสียงให้ทุกคนที่อยู่ในชานชาลาหนีออกไปจากบริเวณดังกล่าวเป็นการด่วน เนื่องจากมีขบวนรถไฟวิ่งเข้ามาในบริเวณชานชาลา และไม่สามารถควบคุมได้สิ้นเสียงประกาศ หัวรถจักรสี่เหลี่ยมยี่ห้อยี่ห้อทั้ง 6 หัวก็วิ่งเข้ารางที่ 4 ซึ่งเป็นรางว่างที่เจ้าหน้าที่จัดการสับราง ขบวนหัวรถจักรก็พุ่งเข้ามายังตัวสถานีอย่างแรงและเร็วถึงกับเกยรางและตะลุมตุ้มขึ้นไปบนชานชาลาวิ่งขึ้นไปบนพื้นซีเมนต์ ชนแผงเหล็กที่กั้นกันกระแทกที่ปลายช่องเดินรถที่ 4 เสียงดังสนั่น จากนั้นก็แล่นขึ้นบนลานที่โรยกรวดหินก่อนพุ่งเข้าชนเหล็กกั้นร้านขายหนังสือ ชนป้ายบอกเวลาเดินรถขนาดใหญ่และทุกสิ่งทุกอย่างหน้าลงระเนระนาด และหัวรถจักรทั้ง 6 ไม่ได้หยุดเพียงแค่นั้น ยังได้ขึ้นไปบนชานชาลาล้อดไปบนพื้นซีเมนต์จนแตกเป็นร่อง และตัวหัวรถจักรนำหน้า (หมายเลข 4029) ก็พลิกตะแคงก่อนจะสิ้นกำลัง หยุดห่างจากปากประตูใหญ่ทางเข้าของสถานีรถไฟกรุงเทพฯ ด้านถนนพระราม 4 เพียงไม่กี่เมตร สภาพหัวรถจักรด้านหน้าพังยับ น้ำมันไหลนอง ล้อทั้ง 4 ช้างหลุดจากแกนเศษวัสดุและเศษหินและปูนที่ปลิวพุ่งไปทั่ว ท่ามกลางเสียงร้องตะโกนก้องเรียกหา กันระหว่างญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงที่ต่างหนีเอาตัวรอด และเสียงร้องครวญครางจากผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุที่บริเวณ

แผนภาพ 7-1

แสดงจุดหิวรถจักรฟุ้งชนสถานีรถไฟหัวลำโพง
ถนนพระราม 4 ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

หลังเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้แห่งประเทศไทยได้ขอความช่วยเหลือไปยัง
เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งได้ระดมกำลังเจ้าหน้าที่จากกองบังคับการตำรวจดับเพลิง
ศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ สถานีตำรวจปทุมวัน โดยมีสภากาชาดไทยและ
มูลนิธิต่าง ๆ ร่วมปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์ร้ายท่ามกลางประชาชนที่
มุ่งดูเหตุการณ์อย่างแน่นหนาประมาณ 2,000 คน (ไทยรัฐ, 8 พฤศจิกายน
2529, 1, 5; ข่าวพิเศษอาทิตย์-เคล็ดลับ 10(2) : 491, 17-29 พฤศจิกายน
2529, 13, 14)

ฝ่ายบรรเทาสาธารณภัยของตำรวจ การรถไฟแห่งประเทศไทย และ
มูลนิธิต่าง ๆ ต้องระดมกำลังเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อรื้อซากปรักหักพัง
ของสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่เป็นร้านขายหนังสือ ธนาคารกรุงเทพ หน่วยประชาสัมพันธ์
ของการรถไฟแห่งประเทศไทย แผงป้ายบอกเวลาขนาดใหญ่ ฯลฯ ตลอดจนยก
หัวรถจักรที่ทับผู้เคราะห์ร้ายอย่างรีบเร่ง แต่การรื้อถอนเป็นไปด้วยความยาก
ลำบากและล่าช้า แม้จะนำเครื่องมือส่นชนิดทั้งเจาะ ตัด และเครื่องถ่าง
ไฮดรอลิก มาเพื่อนำผู้บาดเจ็บออกจากการถูกทับของหัวรถจักร ผู้วิจัยในฐานะ
หัวหน้าศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจขณะนั้นต้องจัดยาให้ผู้บาดเจ็บรายหนึ่งเพื่อ
ระงับปวด และให้น้ำเกลือเพื่อทดแทนการเสียเลือดมาก เนื่องจากโดนขาถูก
หัวรถจักรพุ่งทับจนเกือบขาด อีกทั้งต้องให้ออกซิเจนตลอดเวลา 45 นาที จน
สามารถช่วยออกจากซากหัวรถจักรได้ แล้วนำไปรักษายังโรงพยาบาลตำรวจ
จากแบบรายงานการปฏิบัติการกิจของศูนย์ส่งกลับ โรงพยาบาลตำรวจ (ศสภ,
4-1) มีผู้บาดเจ็บที่ช่วยจากใต้ซากต่างๆ 10 คน เสียชีวิต 5 คน (เสียชีวิตทันที
ที่เกิดเหตุ 1 คน และภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล 4 คน)

ผู้บาดเจ็บดังกล่าว ได้ถูกลำเลียงไปรักษายังโรงพยาบาลใกล้เคียงดังนี้

- โรงพยาบาลตำรวจ
- โรงพยาบาลกลาง
- โรงพยาบาลรถไฟ
- โรงพยาบาลเอกชน (หัวเฉียว)

แบบรายงานการปฏิบัติการกู้คืนยี่ส่กลับ กรมตำรวจ

แบบ ศสภ. 4 - 1

วันที่ 8 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2529
 เหตุการณ์ รถ ไฟ่งถล่มสถานีรถไฟหัวลำโพง
 สถานที่เกิดเหตุ สถานีรถไฟหัวลำโพง ถนนพระราม 4 ปทุมวัน
 กรุงเทพมหานคร

เวลา น. ที่	เกิดเหตุ	09.00 น.	แหล่งข่าว
	รับแจ้งเหตุ	09.05 น.	วิทยุสื่อสาร (/) โทรศัพท์ ( ) แจ้งด้วยวาจา ( )
	ชุดศูนย์ส่งกลับออกปฏิบัติ	09.10 น.	รถพยาบาลจาก ย. ( ) เครื่องบิน ( ) เรือ ( ) ส.คพ.ต่าง ๆ จำนวน 10 คัน จำนวน เครื่อง จำนวน ลำ
	ชุดศูนย์ส่งกลับถึงที่เกิดเหตุ	09.14 น.	หมายเหตุ
	ปฏิบัติงาน ณ ที่เกิดเหตุ	น.	หมายเหตุ
	รับคนไข้จากที่เกิดเหตุ	09.20 น.	หมายเหตุ
	ส่งคนไข้ถึงโรงพยาบาล	09.25 น.	1. รพ.ตำรวจ 2. รพ.กลาง 3. รพ.หัวเฉียว 4. รพ.รถไฟ 5. 6. 7. 8.

หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ

1. บก.คพ.
2. การรถไฟแห่งประเทศไทย
3. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
4. มูลนิธิร่วมกตัญญู
5. สภากาชาดไทย

การดำเนินการช่วยเหลือ

1. ประชุมพยาบาล
2. ลำเลียงผู้บาดเจ็บส่ง รพ.ใกล้เคียง

จำนวนผู้บาดเจ็บ (ราย)	จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)	ณ ที่เกิดเหตุ 1
10	5	ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล --
		ภายหลังรับเข้าโรงพยาบาล 4

ปัญหาและข้อขัดข้อง

1. นำผู้บาดเจ็บที่ถูกหัวรถจักรทับออกมาได้ยากมาก ต้องใช้เวลาถึง 45 นาที ประกอบกับน้ำมันโซล่า ไหลนองนั้น เป็นเหตุให้คน ไขที่ถูกทับและเจ้าหน้าที่ หายใจไม่สะดวก

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

1. แจ้งหน่วยกู้ชีพของทราบเพื่อปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องมือรถถอน และทำลาย สิ่งกีดขวาง

เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุ.....

8/พ.ย./2529

การวิจารณ์ เหตุการณ์ครั้งนี้ มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเปิดเผยดังนี้ (ไทยรัฐ, 8 พฤศจิกายน 2529, 5, 20)

นายวินัย งามเจริญวงศ์ อายุ 22 ปี อาชีพขายเครื่องด้อม ภายในบริเวณชานชาลา เปิดเผยว่าได้ยินเสียงรถวิ่งเข้ามาแล้วชนกับเครื่องกั้นปลายราง รถตกรางกันระเนระนาด โดยก่อนที่จะเกิดชนก็เห็นพนักงานขับรถ ซึ่งประจำอยู่กับหัวรถจักรคันสุดท้ายมีท่าทางเมาสุรา กระโดดตามลงมาแล้ววิ่งหนีออกไปทางด้านหน้าสถานีรถไฟทางถนนพระราม 4

นายสุเมธ หนุงาม วิศวกรกำกับรถลากเลื่อนเปิดเผยว่า หัวรถจักรทุกคันที่ผ่านการวิ่งมาแล้ว จะต้องไปตรวจเช็คที่โรงจักรบางซื่อ การที่รถไฟออกวิ่งได้นั้นจะต้องตั้งต้นขับเคลื่อนจากขั้นตอนที่ 1-7 ก่อนการออกรถจะต้องมีลมตามขั้นตอนจนได้มาตรฐานการวิ่ง จึงจะออกรถได้ จากความเสียหายเท่าที่ดูเข้าใจว่าอยู่ในขั้นตอนที่ 5 แต่ที่น่าสังเกตก็คือ การเปลี่ยนขั้นตอนจะต้องใช้คน และปกติรถที่จอดซ่อมจะต้องติดเหล็กตกราง แต่ในครั้งนี่ไม่ติดเหล็กตกราง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม นายบรรหาร ศิลปอาชา ได้กล่าวว่า ตนเองตั้งข้อสันนิษฐานว่าเรื่องนี้ไม่น่าจะเกิดขึ้นจากการก่อวินาศกรรม น่าจะเป็นอุบัติเหตุธรรมดา โดยไม่จงใจมากกว่า

พล.ต.ท. พลิก สุวรรณเวช ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ได้กล่าวว่า เหตุครั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะ "ความประมาท" ของนายสมจิต นิธิก นายตรวจซึ่งได้ขึ้นไปทำหน้าที่ตรวจเช็คหัวรถจักรครั้งนี้

(ข่าวพิเศษ อาทิตย์-เคล็ดลับ 10(2) : 491, 17-23 พฤศจิกายน 2529, 14)

ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุของหัวรถจักรวิ่งชนสถานีรถไฟหัวลำโพงในครั้งนี่ ไม่ว่าจะเป็นความเห็นของฝ่ายที่เห็นว่าเป็นเพียง "อุบัติเหตุ", "จากความประมาท เลินเล่อ" หรือจากฝ่ายที่เห็นว่าน่าจะเกิดจาก "การก่อวินาศกรรม" ก็ตามก็ล้วนเป็นอุบัติเหตุที่เกิดจากมนุษย์ทำขึ้นทั้งสิ้น

มีข้อน่าสังเกต คือ รถไฟของการรถไฟแห่งประเทศไทยได้ประสบอุบัติเหตุหลายต่อหลายครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา และการเกิดอุบัติเหตุรถไฟแต่ละครั้งก็มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมากมาย อีกทั้งสูญเสียทางทรัพย์สินของภาครัฐและภาคเอกชนอีกส่วนหนึ่งด้วย ดังเช่นเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2522 เกิดอุบัติเหตุ

ครั้งใหญ่สุดรถไฟชนกันที่ชุมทางตลิ่งชัน มีผู้เสียชีวิต 51 คน บาดเจ็บเกือบ 400 คน ปีพ.ศ. 2523 รถไฟชนควายเป็นเหตุรถไฟโดยสารพลิกคว่ำที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตาย 5 คน บาดเจ็บนับร้อย ปี พ.ศ. 2524 รถเร็วสุราษฎร์-กรุงเทพฯ ตกราง 12 ตู้ ตาย 3 คน บาดเจ็บนับร้อย ปีพ.ศ. 2525 รถไฟชนรถเมล์ที่สะพานลอย ยมราช เขตพญาไท ตาย 3 คน บาดเจ็บ 20 คน ปี พ.ศ. 2526 รถไฟสาย ธนบุรี-ชุมพรตกรางตาย 7 ศพ ฯลฯ จึงน่าที่ฝ่ายเกี่ยวข้องควรมาตรการป้องกันให้มากกว่าที่เป็นอยู่

สำหรับการกู้รื้อซากกรณีอุบัติเหตุรถไฟครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการไปค่อนข้างลำบากและล่าช้า เนื่องจากอุปกรณ์เครื่องมือรื้อถอน จัดแ่งะ ชุดเจาะ ยังไม่มีประสิทธิภาพ และทันสมัย การช่วยผู้เคราะห์ร้ายที่บาดเจ็บออกจากซากได้ช้า ยิ่งเสี่ยงต่อความเป็นความตายของผู้บาดเจ็บ และเพิ่มความหนักใจให้แก่ฝ่ายแพทย์ในการช่วยชีวิตให้รอดอีกด้วย

ประเด็นที่ควรพิจารณา

1. ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2522 เป็นต้นมา จะปรากฏว่าสถิติการเกิดอุบัติเหตุทางรถไฟค่อนข้างสูง แต่ละครั้งเป็นเหตุให้เกิดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก อีกทั้งในปัจจุบัน มีขบวนรถไฟทั้งประเภทผู้โดยสารและขบวนสินค้า ผ่านเข้า-ออก กรุงเทพมหานครถึงกว่า 200 ขบวนต่อวัน แต่ละขบวนกว่าจะผ่านเข้าหรือผ่านออกจากกรุงเทพมหานคร ต้องผ่านทั้งแหล่งที่มีประชาชนอยู่หนาแน่น ตามชานชาลาสถานี และผ่านจุดตัดระหว่างทางรถไฟและถนนหลายจุดในแต่ละเที่ยว ซึ่งตามสภาพของจุดตัดต่าง ๆ ในปัจจุบัน ตลอดจนมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เป็นอยู่ น่าจะมีอัตราเสี่ยงที่ค่อนข้างสูงต่อแนวโน้มในการเกิดอุบัติเหตุของรถไฟขึ้นได้ การที่ผู้วิจัยหยิบยกปัญหาด้านป้องกันอุบัติเหตุภัยมากกล่าว ณ ที่นี้ เนื่องจากหากไม่มีมาตรการในการป้องกันที่ดีแล้ว เมื่อเกิดอุบัติเหตุภัยขึ้นย่อมหนีไม่พ้นที่จะต้องเป็นภาระหน้าที่ของการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์อย่างแน่นอน จึงน่าที่หน่วยเกี่ยวข้องควรพิจารณาหามาตรการด้านการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุให้มากยิ่งขึ้น

2. หน่วยเกี่ยวข้องกับการบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ ควรปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิคในการรื้อถอนซากต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงและทันสมัยยิ่งขึ้น ทั้งนี้หากฝ่ายบรรเทาสาธารณภัย สามารถช่วยผู้บาดเจ็บออกจากซากได้เร็วเท่าไร ย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้บาดเจ็บและฝ่ายแพทย์ในการรักษาพยาบาลให้ปลอดภัยได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น

บทสรุป

กรณีศึกษาทั้งหมดในบทนี้ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเท่านั้น ซึ่งก็ขอให้สังเกตว่าแทบทั้งหมดเป็นอุบัติเหตุหมู่ จากการกระทำของมนุษย์ ไม่ได้เกิดจากภัยธรรมชาติอย่างที่ปรากฏที่ภาคใต้ เช่นวาตภัยที่แหลมตะลุมพุก นครศรีธรรมราช เมื่อพ.ศ. 2505 และน้ำท่วมใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2531 ซึ่งแต่ละครั้งมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก แต่กรณีนี้ก็ตามอุบัติเหตุในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลก็ทำให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมาก และนับวันที่ความสูญเสียดังกล่าวจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถพัฒนาได้ทันทั้งด้านการกำหนดมาตรการป้องกัน การดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ที่มอบหมายภารกิจและอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การวางแผนเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ การประสานงาน บุคคลากร งบประมาณและเครื่องมือ อุปกรณ์ ฯลฯ ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการเพิ่มภาระของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉิน

มีข้อสังเกตบางประการที่สำคัญจากกรณีศึกษาดังกล่าว ดังนี้

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานบรรเทาสาธารณภัยมีอยู่หลายฉบับ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและประชาชน อาจไม่ทราบถึงอำนาจ สิทธิและหน้าที่ของตนที่กำหนดไว้ในกฎหมายหมดทุกฉบับ

2. หน่วยงานสายแพทย์ ภาครัฐและเอกชน ยังไม่ได้ให้ความสนใจและความสำคัญเท่าที่ควร ในเรื่องการจัดทำแผนบริการทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุ (Pre-hospital phase)

3. เมื่อมีอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุเกิดขึ้น แม้จะมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปปฏิบัติงาน ณ จุดเกิดเหตุมากมายก็จริง แต่มักไม่มีการจัดตั้งกองอำนวยความสะดวก หรือศูนย์ประสานการปฏิบัติ

4. ณ จุดเกิดเหตุเมื่อมีอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุเกิดขึ้น แม้จะมีหน่วยแพทย์จากโรงพยาบาลภาครัฐหรือเอกชน สมาคม/มูลนิธิ หรืออาสาสมัคร การปฏิบัติงานมักเป็นทำนอง "ต่างคนต่างทำ"

5. การปฐมพยาบาลและการลำเลียงผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลของบางหน่วยงานยังไม่ได้มีการฝึกอบรมถูกต้องตามหลักวิชาการ

6. ในการกู้ภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ยังขาดอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย

7. ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนยังไม่ได้ได้รับความรู้ ข่าวดสารข้อมูลเกี่ยวกับอุบัติเหตุ อุบัติภัยเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่มีหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวงถึงระดับจังหวัด

8. การติดต่อสื่อสารยังล่าช้า เนื่องจากไม่อยู่ในระบบเดียวกัน ทั้ง ๆ ที่ต้องการปฏิบัติกรร่วมกันในเหตุการณ์เดียวกัน

9. การปฐมพยาบาล ณ ที่เกิดเหตุและลำเลียงส่งโรงพยาบาลของศูนย์ส่งกลับ ยังมีปัญหาขาดแคลนกำลังพล อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้

10. การลำเลียงผู้บาดเจ็บโดยเฉพาะทางบกด้วยรถพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ในกรณีเร่งด่วนฉุกเฉินก็จะใช้ไฟสัญญาณ (Signal light) และเสียงไซเรนขอทางจากผู้ใช้รถใช้ถนน แต่ผู้ใช้รถใช้ถนนมักเพิกเฉยและขับอย่างเอื้อระเหย ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เจ็บป่วยซึ่งต้องได้รับการตรวจรักษาจากโรงพยาบาลอย่างเร่งด่วน แม้เข้าไปเพียงนับเวลาเป็นนาที ก็มีความหมายต่อความอยู่รอดหรือความตายของคนไข้ นอกจากนี้ปัญหาจราจรติดขัดก็สามารถเป็นเหตุให้อัตราการตายและพิการของผู้บาดเจ็บสูงขึ้นได้

11. เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุ หน่วยบรรเทาสาธารณภัย หรือหน่วยที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ ยังไม่ค่อยได้มีการประสานขอความร่วมมือเพื่อใช้องค์กรสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ให้เป็นประโยชน์ เช่น ประกาศขอรับการสนับสนุนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ การขอบริจาคโลหิต ฯลฯ

12. การควบคุมประชาชนที่มุ่งดูเหตุการณ์ ณ จุดเกิดเหตุ ยังมีปัญหา
ล่าช้าและไม่สามารถกำหนดและควบคุมให้ประชาชนอยู่นอกพื้นที่ปฏิบัติของเจ้าหน้าที่
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นปัญหาความล่าช้าในการปิดกั้นจราจรของฝ่ายที่
เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้มียานพาหนะและประชาชนผู้ไม่เกี่ยวข้องหลุดเข้าไปใน
บริเวณพื้นที่เกิดเหตุ ซึ่งจะเพิ่มอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กู้ภัยเป็น
อย่างมาก

13. หน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาสาธารณภัย ยังไม่เคยมี
การติดตามประเมินผลร่วมกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจ แม้แต่สักครั้งเดียวเพื่อจัก
ได้ร่วมกันทราบถึงปัญหาอุปสรรค ตลอดจนถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันใน
อนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ